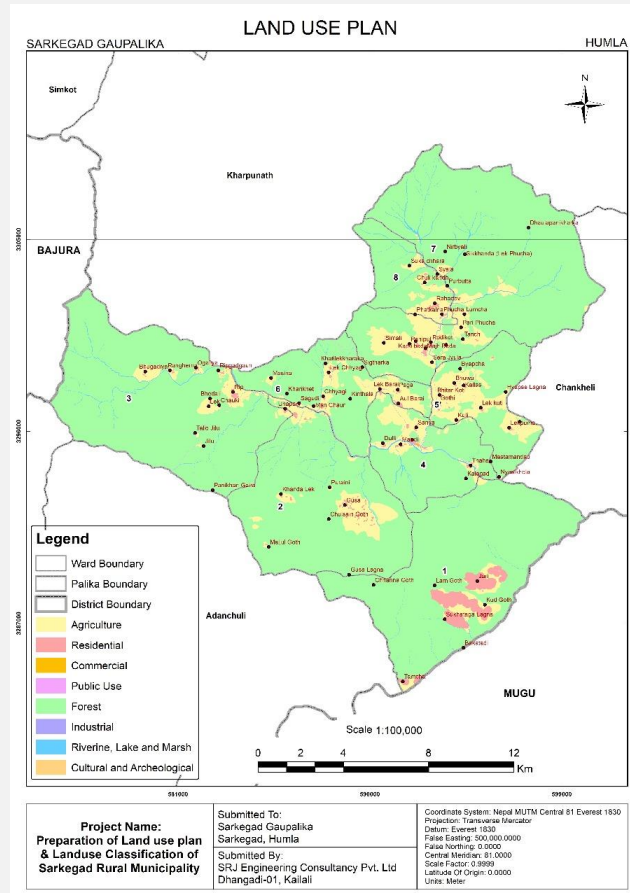

सर्केगाड गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
हुम्ला

सर्केगाड गाउँपालिकाको भू उपयोग योजना तथा वर्गिकरण
प्रतिवेदन

एस आर जे इन्जिनियरिंग कन्सल्टेन्सी प्रा. लि
धनगढी

बिषयबस्तु

बिषयबस्तु	I
परिच्छेद १: परिचय	1
१.१ भूमि, भू-उपयोग र भू-उपयोग योजना	1
१.२ भू-उपयोग योजना तर्जुमाका विधिहरू	2
१.३ भू-उपयोग योजनाको आवश्यकता	4
१.५ चुनौती तथा अवसर	5
१.६ कानुनी/नीतिगत प्रावधानहरू	5
१.७ स्थानीय भू-उपयोग योजनाका काम, कर्तव्य र अधिकार	9
१.८ उद्देश्य	11
परिच्छेद २: विधि	12
२.१ विज्ञ समूह गठन	15
२.२ स्थानीय सरोकारवालासँगको छलफल	15
२.३ वर्तमान भू-उपयोगको नक्शांकन	15
२.४ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	16
Chapter 3: Introduction to Sarkegad Rural Municipality	18
3.1. Geographical and Administrative Setting	18
3.2 Historical Evolution and Cultural Significance	21
3.3. Socio-Economic Context	23
3.4. Purpose and Objectives of the Land Use Plan	24
3.5. Biophysical and Environmental Characteristics	25
A. Topography, Geology, and Terrain	25
B. Climate and Hydrology	26
C. Forest Resources and Biodiversity	28
D. Natural Hazards and Vulnerability Assessment	29
परिच्छेद ४: गाउँपालिकाको वर्तमान भू-उपयोगको अवस्था	32
४.१ वर्तमान भू-उपयोग	32
४.२ गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था	32

४.३ बर्तमान भूउपयोगको विस्तृत विवरण वडा गत रुपमा तल वर्णन गरिएको छ _____	39
४.३.१ वडा नं. १ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था _____	39
वडा १ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण _____	41
४.३.२ वडा नं. २ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था _____	44
वडा २ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण _____	44
४.३.३ वडा नं. ३ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था _____	48
वडा ३ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण _____	48
४.३.४ वडा नं. ४ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था _____	52
वडा ४ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण _____	54
४.३.५ वडा नं. ५ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था _____	57
वडा ५ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण _____	59
४.३.६ वडा नं. ६ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था _____	62
वडा ६ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण _____	64
४.३.७ वडा नं. ७ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था _____	67
वडा ७ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण _____	69
४.३.८ वडा नं. ८ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था _____	72
वडा ८ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण _____	74
परिच्छेद ५ : गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजना _____	77
५.१ सर्केगाड गाउँपालिकाको आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण _____	77
५.२ वडा नं.१ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण _____	82
५.३ वडा नं.२ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण _____	86
५.४ वडा नं.३ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण _____	89
५.५ वडा नं.४ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण _____	92
५.६ वडा नं. ५ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण _____	95
५.७ वडा नं. ६ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण _____	98
५.८ वडा नं. ७ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण _____	101
५.९ वडा नं. ८ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण _____	104

परिच्छेद ६ सर्केगाड गाउँपालिका: १० वर्षे अनुमानित भूमि उपयोग योजना र वर्तमान स्थितिको तुलनात्मक विश्लेषण	107
परिच्छेद ७ निश्कर्ष तथा सुझाव	109
References	111
अनुसूची १ गाउँपालिकाले निर्धारण गरेका आगामी भू-उपयोगका आधार	112
अनुसूची-२: वर्तमान भू-उपयोग नक्सा	127
अनुसूची-३: भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा	137

परिच्छेद १: परिचय

१.१ भूमि, भू-उपयोग र भू-उपयोग योजना

सामान्यतया पृथ्वीको धरातलमा रहेको प्राकृतिक अवस्थिति जस्तै पानी, माटो, खनिज, वनजंगल आदिलाई भूमि भनिन्छ । भूमि सुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयद्वारा प्रकाशित शब्दकोष अनुसार भूमि शब्दकोशले भूमि शब्दलाई “जग्गा, माटो, पृथ्वी, स्थल भाग, धर्ती, ठाउँ, स्थान आदि भएको सबै किसिमको जग्गा” भनेर जनाएको छ (श्रोत: भूमि सुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयद्वारा प्रकाशित शब्दकोष) । यसै भूमिलाई मानव जातिले विभिन्न उपयोगमा ल्याउने गर्दछन् । भूमि मानव जीवन यापनका हरेक चरणहरूमा अनोन्याश्रीत रूपमा सम्बन्ध भएको प्राकृतिक स्वरूप हो जसलाई मानवले विभिन्न तरिकाले उपभोग गर्दछन् ।

विश्व वातावरण परिवर्तनको एक प्रमुख कारक तत्व मध्ये भूमि तथा भू-उपयोगमा आएको परिवर्तन पनि एक हो । पारिस्थितिकीय प्रणालीमा देखिने परिवर्तन, जलवायु परिवर्तन तथा जैविक विविधतामा आउने ह्रास आदि जस्ता घटनाहरूलाई प्रभाव पार्ने विविध तत्वहरू मध्ये पनि भू-उपयोगमा आउने परिवर्तन प्रमुख रहने गरेको छ । विश्वको जनसंख्या वृद्धिसँगै शहरी क्षेत्रको विस्तार र कृषियोग्य जमिनको क्षेत्रमा हुने संकुचन तथा जंगल, सिमसार, पानीले ओगटेको क्षेत्रहरूमा मानवीय प्रभाव वृद्धि हुने हुँदा जैविक तथा प्राकृतिक वातावरण तथा वातावरणीय सन्तुलन कायम गर्न एवं दिगो स्रोत व्यवस्थापन पनि चुनौतिको रूपमा देखा परिरहेको अवस्था छ । विशेष गरी अविकसित तथा अल्पविकसित मुलुकहरूमा तीव्र जनसंख्या वृद्धि, जथाभावी बस्ती विकास र अव्यवस्थित शहरीकरण व्याप्त छ ।

भू-उपयोग भन्नाले मानिसले जीवनयापन, उत्पादन, विकास तथा व्यवस्थापन गर्ने सन्दर्भमा पृथ्वीको सतहमा गरिने क्रियाकलाप र त्यसबाट सिर्जित परिणाम तथा असरलाई बुझिन्छ । भू-उपयोगले सिमीत मात्रामा रहेको यस पृथ्वीको सतहलाई वर्तमान आवश्यकताहरू पूरा गर्दै भावी समय सम्मका लागि सन्तुलित र सुरक्षित राख्दै प्रयोग गर्ने योजनावद्ध पद्धतिलाई बुझाउँछ । भू-उपयोग योजना अन्तर्गत भूमि तथा भूमि स्रोतको उपयोग, योजनाबद्ध प्रयोगको खाका, आवश्यक निर्णय तथा क्षमता विकास सम्मका कुरालाई समेटेको हुन्छ । दीर्घकालीन र वैज्ञानिक किसिमको भू-उपयोग योजनाले प्राकृतिक स्रोत र साधनको सन्तुलित प्रयोग तथा समुदायको सर्वाङ्गीण विकासको लक्ष्य लिएको हुन्छ । पछिल्ला दशकमा बढ्दो जनसंख्या सँगै भूमिमा अत्याधिक दबाव परिरहेको छ । यससँगै भू-उपयोग

योजनाको आवश्यकता पनि थप महशुस गरिएकोछ । सिमित श्रोतबाट असीमित लाभ लिनका लागि भू-उपयोगका निश्चित सिद्धान्तहरु रहेका छन् । जसमध्ये जर्मन विकास नियोग (GIZ) ले निर्धारण गरेका भू-उपयोग योजनाका सिद्धान्तलाई प्रस्तुत गर्न सान्दर्भिक ठानिएको छ :

- भू-उपयोग योजना व्यावहारिक कार्यान्वयन योग्य र सहभागीतामूलक हुनुपर्छ ।
- भू-उपयोग योजना समावेशीकरण, सहभागितामूलक तथा प्रतिनिधित्व गर्न सक्ने हुनुपर्छ ।
- भू-उपयोग योजना दीर्घो तथा सन्तुलित सर्वाङ्गीण विकासको लक्ष्यमा आधारित हुन्छ ।
- भू-उपयोग योजना सरोकारवाला निकायहरुको सहभागितामा तयार पारिने दस्तावेज हो ।
- सरोकारवालाको क्षमता अभिवृद्धि, पारदर्शी र दूरगामी प्रभाव राख्ने हुनुपर्छ ।
- भू-उपयोग योजना भौगोलिक विशेषतामा आधारित, कार्यान्वयनयोग्य तथा आर्थिक श्रोत र बजेट व्यवस्थापनसँग समन्वयात्मक किसिमको हुनुपर्छ ।

१.२ भू-उपयोग योजना तर्जुमाका विधिहरु

बृहत् ले भू-उपयोगको चक्रभयचप तथा विभिन्न निर्देशिका तयार पारेको छ, जसलाई विभिन्न विकसित एवं विकासोन्मुख मुलुकले सन्दर्भ सामग्रीका रुपमा लिएको एवं अवलम्बन गरेको पाइन्छ । यस चक्रभयचप अनुसार बृहत् चक्रभयचप १५५ बिलम अवलम्बनभन्दा ले भू-उपयोगको सन्दर्भमा भौतिक, आर्थिक, सामाजिक तथा संस्थागत पक्ष तथा योजना निर्माणका चरणहरुमा सरोकारवालाहरुको सक्रिय सहभागिता हुनु पर्ने पक्षलाई समेटेको छ । यस चक्रभयचप ले भूमिलाई सीमितता शिष्टबतप्यल० का आधारमा अति उपयुक्त १:ज्जजथि कगप्तबदभि०, मध्यम उपयुक्त १:यमभचवतभिथि कगप्तबदभि०, न्यूनतम उपयुक्त १:बचनप्लर्वाथि उपयुक्त) र अनुपयुक्त जमिनलाई हालका लागि अनुपयुक्त, दिर्घकालका लागि अनुपयुक्त एवं संरक्षण क्षेत्र भनी विभाजन गरेको छ । भू-उपयोग योजना तर्जुमाका विविध विधिहरु हुन्छन् जसमध्ये Top-down, bottom-up र सहभागितामूलक विधिलाई यहाँ उल्लेख गरिएको छ ।

Bottom-up approach

Bottom-up approach बाट तर्जुमा गरिएका योजनाहरू कम सैद्धान्तिक तथा बढी व्यवहारिक किसिमका हुन्छन् । यस अनुरूप योजना तर्जुमा गर्दा स्थानीय तथा सरोकारवालासँग गहन छलफल गरी स्थानीय भावना तथा आवश्यकतालाई सम्बोधन हुने किसिमले योजना बनाइन्छ । यस्ता विधिमा आधारित योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न सहज तथा मितव्ययी एवं व्यवहारिक भए पनि वैज्ञानिक अवधारणा, विज्ञका तर्कहरू तथा सैद्धान्तिक कुरासँग मेल नखाने हुनाले फितलो तथा असफल हुने हुन्छन् भनी आलोचना गर्ने पनि गरिन्छ ।

Top-down approach

Top-down approach बाट भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा विभिन्न विधाका विज्ञहरू, सैद्धान्तिक पक्ष र अवधारणालाई प्राथमिकतामा राखिएको हुन्छ । यस्ता योजनाहरू सैद्धान्तिक हिसाबले मजबुत देखिएता पनि स्थानीयस्तरका भावना तथा आवश्यकतालाई सम्बोधन नगर्ने किसिमका हुन्छन् भनी आलोचना गरिन्छ । साथै सरोकारवाला तथा स्थानीय आवश्यकता तथा आर्थिक पक्षबाट पनि मितव्ययी नहुने हुनाले यिनीहरू दस्तावेजमा मात्र केन्द्रित हुन्छन् ।

Participatory approach

यस विधिमा विज्ञहरूले सैद्धान्तिक एवं वैज्ञानिक तथ्य, सूचना तथा विधिहरूलाई आत्मसाथ गर्दै योजनाको खाका तयार गर्ने गर्दछन् जसलाई स्थानीय सरोकारवाला समक्ष छलफलका लागि प्रस्तुत गरी राय, सुझाव, सल्लाह संकलन गरिन्छ । यसपछि स्थानीय स्तरमा रहेका निकायहरू मार्फत ऐन, नियम, निर्देशिका आदि आवश्यक दस्तावेज तयार गरी कानुनी प्रक्रिया पूरा गरी पारित गर्दै लागु गरिन्छ । यस विधिबाट निर्माण भएका योजनाहरूमा स्थानीय सरोकारवालाका जनभावना, आवश्यकता समेटिएका हुनाले स्थानीय स्तरमा स्वामित्व अनुभव हुने र कार्यान्वयन गर्न सहज हुने एवं योजनाहरू दीर्घकालीन रूपमा प्रभावकारी हुने हुन्छ । जर्मन सहयोग नियोग (GIZ) सहभागितामूलक भू-उपयोग योजनाका केही मूलभूत विशेषता उल्लेख गरेकोछ जसलाई निम्न अनुसार पेश गरिन्छ :

- भू-उपयोग योजना निर्माण गर्न प्राविधिक तथा विज्ञको सैद्धान्तिक ज्ञान महत्वपूर्ण छन् यसका साथै स्थानीय भू-उपयोगको प्रचलन, सम्भाव्यता, उपयुक्तता, भौगोलिक, भौगर्भिक अवस्था, मौसम, माटो, चुनौती तथा अवसरको ज्ञान हुनु उत्तिकै जरुरी हुन्छ ।
- सहभागिता मूलक भू-उपयोग योजनाहरू सामाजिक रूपले न्यायपूर्ण, आर्थिक हिसाबले सम्भाव्य, प्राविधिक रूपमा उपयुक्त र वातावरणीय र सांस्कृतिक रूपमा दीर्घकालीन हुनुपर्छ ।

- सहभागितामूलक भू-उपयोग योजनाको कार्यान्वयन पनि एक महत्वपूर्ण पाटो भएकाले स्थानीय जनशक्ति, साधन र श्रोत तथा प्रविधिलाई विशेष ध्यान दिइनु पर्छ ।
- त्यसैगरी माटोको उर्वरता, माटोको गुण अनुरूप बालीको उपयुक्तता, बाली नाली छनोट, नक्शांकन, आदि कुरामा विज्ञका सुझाव तथा सैद्धान्तिक ज्ञान उपयुक्त हुन्छ । यी सम्पूर्ण कुराहरु स्थानीय सूचना, जानकारी, आवश्यकता तथा सफल/असफल प्रयोग तथा प्रयास एवं परम्परागत ज्ञान र सीपलाई समेत समावेश गर्न सक्नु पर्छ ।
- आपसी सहयोग, संवाद र छलफलमा आधारित, पारदर्शी, समावेशी, बहु आयामिक, सरल, सामान्य र कार्यान्वयन गर्न सकिने किसिमको हुनुपर्छ ।
- सहभागितात्मक भू-उपयोग योजना प्रक्रियामुखी, अपरिवर्तनीय र कठोर प्रकृतिको नभई परिवर्तनशील, समयानुकूल, लचक र परिमार्जन गर्न सकिने किसिमको हुनुपर्छ । कार्यान्वयनका क्रममा सुधार र संशोधन गर्नुपर्ने भएमा सजिलै गर्न सकिने किसिमको हुनुपर्छ ।

१.३ भू-उपयोग योजनाको आवश्यकता

दक्षिण एशियामा अवस्थित नेपालमा पनि केही दशक यता तीव्र रूपमा शहरीकरण शहरी जनसंख्या वृद्धि भईरहेको छ । विशेष गरी प्रमुख शहरी केन्द्र, व्यापारिक क्षेत्रहरु तथा मुख्य सडक आसपास एवं तराई भेगमा शहरीकरण एवं जनसंख्या वृद्धि तीव्र छ (Rimal et al 2019) । सर्केगाडको भू-उपयोग अवस्था परिवर्तन हुँदै गइरहेको छ । सहरीकरणको तीव्र गतिले आवासीय क्षेत्र विस्तार भइरहेको छ, जसले परम्परागत कृषि जमिनमा असर पारिरहेको छ। नयाँ आवासीय क्षेत्रहरु विकास हुँदै गर्दा पुराना बस्तीहरु घना बन्दै गएका छन्।

यस क्षेत्रमा अझै पनि कृषि प्रमुख पेशाको रूपमा रहेको छ। विशेष गरी धान, मकै, गहुँ, तरकारी तथा फलफूल खेती गरिन्छ। तर, बढ्दो सहरीकरण र जमिनको व्यावसायिक उपयोगले कृषि योग्य जमिन क्रमशः घट्दै गएको छ। व्यापारिक क्षेत्रको विकाससँगै मुख्य बजार क्षेत्र, चोक, बसपार्क वरपर केन्द्रित भएको छ। साना तथा मझौला व्यवसायहरु तीव्र रूपमा फस्टाइरहेका छन्, तर औद्योगिक विकास भने न्यून छ ।

यातायात तथा पूर्वाधारको विकासले भू-उपयोगमा प्रत्यक्ष प्रभाव पारिरहेको छ । नयाँ सडक निर्माण र पुराना सडक विस्तारसँगै बस्तीहरु नयाँ ढंगले फैलिँदै गएका छन्। यसले व्यवस्थित नगर योजना आवश्यक रहेको देखाउँछ, ताकि कृषि भूमि जोगाउन सकियोस् र सहरी विस्तार योजनाबद्ध तरिकाले

अगाडि बढ्न सकोस् । दिगो विकासका लागि भू-उपयोगको वैज्ञानिक तथा व्यावहारिक व्यवस्थापन अति आवश्यक देखिन्छ।

भू-उपयोग योजनामा सरोकारवालाहरु

सर्केगाड गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा मुख्य सरोकारवालाहरुका रुपमा स्थानीय जग्गाधनी, विभिन्न जातजाति, वर्ग, लिङ्ग, एवं समुदायका व्यक्तिहरु, नागरिक समुदाय, सरकारी/ गैरसरकारी संघ संस्थाहरुका प्रतिनिधिहरु हुन् । त्यसैगरी गाउँपालिका स्तरीय नापी कार्यालय, मालपोत, कृषि विकास कार्यालय, सडक, शिक्षा, खानेपानी, स्वास्थ्य आदि सँग सम्बन्धित कार्यालयहरु पनि सरोकारवालाको रुपमा लिन सकिन्छ । गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा, स्थानीय जनप्रतिनिधि, टोल विकास समिति सदस्य, बुद्धिजीवी, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सरकारी कर्मचारी आदि बीच छलफल गरिएको छ । सोही सरोकारवालाहरूसँगको छलफल र अद्याधिक गरिएका डाटाबेस नै भू-उपयोग योजना तर्जुमाको मुख्य आधार हो ।

१.५ चुनौती तथा अवसर

सर्केगाड गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजनाको मुख्य चुनौती भनेको बढ्दो जनसंख्याको प्रवाहलाई व्यवस्थित गर्नु, कृषि योग्य जमिनको खण्डीकरणलाई नियन्त्रण गर्नु र विस्तारित बस्ती एवं शहरहरुलाई व्यवस्थित गर्नु नै हो । सहभागितामूलक भू-उपयोग योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि फरक फरक विचारधारा तथा मत राख्ने स्थानीय सरोकारवाला तथा प्रतिनिधिहरु बीचबाट सबैको अपेक्षालाई सम्बोधन हुने किसिमको योजना तर्जुमा एवं कार्यान्वयन आफैमा थप चुनौती हो । यस चुनौतीलाई सामना गर्न गाउँपालिकाले स्थानीय भू-उपयोग योजना बनाई भाविष्यमा विस्तार हुनसक्ने शहरी क्षेत्र, व्यवसायिक क्षेत्र, कृषि क्षेत्र, वन क्षेत्र, खोलानालाले ओगटेको र औद्योगिक क्षेत्र एवं सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्र छुट्याई भू-उपयोग योजना बनाइएको छ । स्थानीय स्तरमा निर्माण गरिएको यस भू-उपयोग योजनालाई गाउँपालिकाले आगामी दिनमा एक अवसरको रुपमा लिई विविध दीर्घकालीन एवं प्रभावकारी योजनाहरु निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्न सकिन्छ । योजनाको लक्ष हासिल गर्नकालागि जमिनको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नु, भू-क्षमता तथा प्रकारको आधारमा खेतीवाली पहिचान, छनोट गरी बढीभन्दा बढी लाभ लिन सक्ने क्षमता विकास गर्नु आवश्यक छ।

१.६ कानुनी/नीतिगत प्रावधानहरु

तीव्र जनसंख्या वृद्धि, बसाईसराईका कारणले हुने अव्यवस्थित बसोबास, शहरी विस्तार कृषि योग्य जमिनको निरन्तर घट्दो अवस्था, वनजंगल, नदी नाला, ताल तलैया सांस्कृतिक पुरातात्विक एवं सार्वजनिक जग्गा जमिनमाथिको दबाव आदि कुराहरु सन्तुलित एवं दीगो सर्वाङ्गीण सामाजिक एवं वातावरणीय विकासकालागि प्रत्युत्पादक हुने भएकाले पछिल्ला दशकमा भू-उपयोग योजनालाई प्राथमिकता एवं महत्वपूर्ण विषयमा राखिएको छ। सीमित मात्रामा रहेको भूमिकाको समुचित उपयोग, व्यावस्थापन र त्यसबाट हुने लाभको न्यायोचित वितरण गर्दै सन्तुलित तथा विकसित वातावरण र सन्तुलित दीगो विकासलाई वैज्ञानिक भू-उपयोग योजनाले मद्दत गर्ने गर्दछ। स्थानीय स्तरका योजनाहरु स्थानीय जनताको लाभ र हानीसँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने भएकाले सहभागिता मूलक भू-उपयोग योजना आजको आवश्यकता हो। यसर्थ सरकारी तवरबाट पनि भू-उपयोग योजनालाई विभिन्न प्रावधानका साथ प्राथमिकीकरण गरेको छ।

- राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति २०६९ जारी गरी सो नीति कार्यान्वयनका लागि भू-उपयोग कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका २०६९ जारी भएको छ।
- भू-उपयोग नीति २०७२ र भूमि तथा भूउपयोग कार्यान्वयनका सम्बन्धमा भूउपयोग नीति २०७२ नै मूल नीति हुनुपर्ने उल्लेख गरेको छ साथै कार्यान्वयनका लागि भूउपयोग सम्बन्धी ऐन, कार्याविधि, मापदण्ड, नियमावली, निर्देशिका तर्जमा गरी लागू गरिने कानूनी व्यवस्था छ। त्यसै गरी, कार्यान्वयनको संस्थागत व्यवस्थाको सन्दर्भमा भूउपयोग व्यवस्थापन विभाग र माताहतमा डिभिजन कार्यालय स्थापना गरिनेछ भने संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहमा कार्यान्वयन तथा समन्वय समिति गठन गरिनेछ।
- भू-उपयोग योजनाको कार्यान्वयनका लागि भूमि व्यवस्थापन सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय संचालित छ। जसमा राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना क्रियाशील छ। यस योजनाले जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि भू-उपयोग नक्सांकन, माटो, भूक्षमताको नक्सांकन, भू-उपयोग क्षेत्र वर्गीकरण र समग्र श्रोतको डाटाबेस तयार गर्ने कार्य गरिरहेको छ। जसका आधारमा स्थानीय निकायले अद्यावधिक स्थानीय भू-उपयोग योजना निर्माण गर्न सक्छन्। त्यसैगरी नेपाल सरकारले भूमि व्यवस्थापनका सन्दर्भमा पनि महत्वपूर्ण संवैधानिक व्यवस्था गरेको छ।
- भू-उपयोग योजनाको स्थानीय निकायबाट हुने कार्यान्वयनका लागि स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ का नियमहरुमा आवश्यक समयानुकूल समायोजन भएको छ।

- भू-उपयोग ऐन २०७६ ले जमीनलाई १० वटा क्षेत्र- कृषि क्षेत्र, आवासीय क्षेत्र, व्यावसायिक क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, खानी तथा खनिज क्षेत्र, वन क्षेत्र, नदीनाला तथा ताल तलैया क्षेत्र, सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र, सांस्कृतिक तथा पुरातात्विक क्षेत्र र अन्य क्षेत्र गरी विभाजन गरेको छ ।
- सोही ऐनको दफा १८ ले स्थानीय भू-उपयोग परिषद्को गठन गर्न सक्ने व्यवस्था गरेकोछ ।
- सोही ऐनको दफा ६ ले स्थानीय सरकारले आवश्यकता बमोजिम भू-उपयोग योजना निर्माण गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ ।

नेपालको संविधान २०७२

नेपालको संविधान, २०७२ ले स्थानीय निकायले नीति कानून योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्न, कार्य विभाजन एवं सम्पादन सम्बन्धी नियम बनाई लागू गर्न, स्थानीय सेवाको गठन र संचालन गर्न, संविधान र कानूनको परिधिमा रही कर लगाउन सक्ने लगायतका व्यवस्था गरेको छ साथै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहलाई संघीय एकाइको रुपमा परिभाषित गरी निश्चित अधिकारहरु तय गरेको छ ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ अन्तर्गत स्थानीय ग.पा./न.पा.ले तथ्याङ्क संकलन तथा अभिलेख संकलन, व्यवस्थापन अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था यस ऐनको दफा ११ को उपदफा २(च), २(ड) र २(ध) मा व्यवस्थित गरेको छ । यही व्यवस्था अनुसार गाउँपालिका वा नगरपालिका को जनसंख्या, प्राकृतिक, सांस्कृतिक, भौतिक, रोजगारी, प्रतिव्यक्ति आय, कृषि आदि यावत विषयसम्बन्धी तथ्याङ्क भू-उपयोग योजना निर्माण गर्ने आधारहरु हुन् । उपरोक्त सम्बन्धित सङ्कलित तथ्याङ्कलाई व्यवस्थापन र प्रशोधन गरी पार्श्वचित्र, नक्सांकन तथा अभिलेखनका क्रियाकलापहरुलाई गाउँपालिका/नगरपालिका को कर्तव्य तथा अधिकार क्षेत्रभित्र राखिएको छ ।

स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ अनुसार गाउँ वा नगरपालिका ले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक एवं पूर्वाधारको विवरण अद्यावधिक गरी सार्वजनिक गर्नुपर्ने उल्लेख छ ।

भू-उपयोग नीति २०७२

भू-उपयोगको सन्दर्भमा भू-उपयोग नीति नै प्रमुख नीति रहने व्यवस्था जस भित्र रहेर भू-उपयोग सम्बन्धी ऐन कार्यविधि, मापदण्ड, नियमावली निर्देशिका तर्जुमा गरी लागू गर्न सक्ने व्यवस्था छ । कार्यान्वयनको संस्थागत व्यवस्थाका लागि भू-उपयोग व्यवस्थापन विभाग र मातहतमा डिभिजन कार्यालय स्थापना गरिने र संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा कार्यान्वयन समन्वय समिति रहने व्यवस्था छ । त्यसैगरी राष्ट्रिय भूनीति २०७५ स्थानीय स्तरमा भू-उपयोग योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा अवलम्बन गर्ने विधिहरूको व्यवस्था गरेको छ ।

भू-उपयोग ऐन २०७६

यस ऐनले भने भूमिको वर्गीकरण, शुद्धीकरण, उचित उपयोग र व्यवस्थापनको व्यवस्था गरेको छ । भू-उपयोग सम्बन्धी व्यवस्थापन गर्न बनेको ऐन (भू-उपयोग ऐन २०७६) अनुसार प्रत्येक स्थानीय तहमा एक भू-उपयोग परिषद् रहने छ । गाउँ वा नगर कार्यपालिकाले स्थानीय भू-उपयोग परिषद्को रूपमा काम गर्ने तथा भू-उपयोग परिषद्को बैठक आवश्यकता अनुसार बस्ने, कार्य सम्पादनलाई विज्ञको सेवा लिन सक्ने तथा बैठक सम्बन्धी कार्यविधि आफैं निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

भू-उपयोग नियमावली २०७९

भू-उपयोग ऐन २०७६ कार्यान्वयनका लागि भू-उपयोग नियमावली २०७९ जारी भएको छ । यस नियमावली अनुसार जग्गाको वर्गीकरण भू-क्षमता, वनोट, जमिनको उपयुक्तता र आवश्यकताका आधारमा गरिनु पर्ने उल्लेख छ । भू-उपयोग नक्सांकन वर्गीकरणको आधार, क्षेत्रफल र मापदण्डको तय स्थानीय निकायले गर्नेछ ।

प्रमुख विशेषता

- जग्गाको खण्डीकरणलाई निरुत्साहित तथा एकीकरणलाई प्रोत्साहन गरेको । जग्गालाई तोकिएको मापदण्डभन्दा सानो टुकामा विभाजन गर्न पाइने छैन । कृषि योग्य जमिन ५०० वर्ग मि. भन्दा सानो गरी टुक्याउन नपाउने, आवसीय जग्गा ८० व.मि. भन्दा कम गरी टुक्याउन नमिल्ने ।
- बस्ती विकास, जग्गा एकीकरण, सामुहिक तथा सहकारी खेती सम्बन्धी आधार तथा मापदण्ड बनाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने अधिकार प्रदेश सरकारलाई दिएको छ भने स्थानीय

तहलाई कृषिको यान्त्रिकीकरण, व्यवसायिकरण, सामुहिक खेती, आदिका लागि जग्गाधनीको सहमतिमा जग्गा एकीकरण गर्न पाउने अधिकार दिएको छ ।

- जग्गाधनी लालपुर्जा अद्यावधिक गर्ने । सो वखतमा जग्गाको वर्गीकरण गरिने ।

- कृषि
- आवास
- व्यावसायिक
- औद्योगिक
- खानी तथा खनिज
- वनजङ्गल
- सार्वजनिक उपयोग
- सांस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्व
- अन्य

- भू-उपयोग नियमावली कार्यान्वयनका लागि कार्ययोजना तयार गरी लागू गरिनेछ ।

१.७ स्थानीय भू-उपयोग योजनाका काम, कर्तव्य र अधिकार

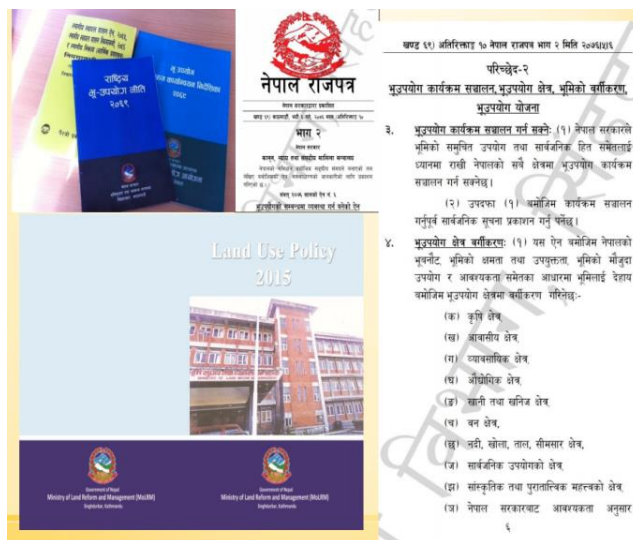
यस ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त स्थानीय भूउपयोग परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) स्थानीय भूउपयोग योजना स्वीकृत गर्ने,

(ख) भूमिसम्बन्धी लगत संकलन, विश्लेषण र उपयोग गर्ने,

(ग) आफ्नो तहको भू-उपयोग क्षेत्र नक्सा अद्यावधिक गराउने,

(घ) आवश्यकता अनुसार आफ्नो तहको भूउपयोग उपक्षेत्र वर्गीकरण गर्ने,

- (ड) भूउपयोग क्षेत्र वर्गीकरण सम्बन्धी सूचना तोकिए बमोजिम सरोकारवालाको पहुँचमा पुऱ्याउन स्थानीय भू-उपयोग कार्यान्वयन समितिलाई निर्देशन दिने,
- (च) स्थानीय तहको भूउपयोग योजना कार्यान्वयनका प्रक्रिया र मापदण्ड तयार गरी लागू गर्ने,
- (छ) भू-उपयोग योजना कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने,
- (ज) भू-उपयोग परिवर्तनको लागि स्पष्ट आधार र कारण सहित सिफारिस गर्ने,
- (झ) तोकिएको उपयोगभन्दा फरक उपयोग गरेकोमा कारबाही गर्ने,
- (ञ) भू-उपयोगमा उल्लेखनीय योगदान गर्ने व्यक्ति, परिवार वा संस्थालाई पुरस्कृत गर्ने,
- (ट) धार्मिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, पुरातात्विक, सार्वजनिक, सामुदायिक स्थलहरुको संरक्षण गर्ने ।
- (ठ) आफ्नो तहको भू-उपयोग सम्बन्धी आवश्यक नीतिहरु तर्जमा गरी पारित गर्ने ।

कार्यान्वयन समिति: स्थानीय भूउपयोग परिषद्को कार्यमा सहयोग गर्न प्रत्येक स्थानीय तहमा देहाय बमोजिमको एक भूउपयोग कार्यान्वयन समिति रहनेछः

- (क) सम्बन्धित गाउँ कार्यपालिका वा नगर कार्यपालिकाको अध्यक्ष वा प्रमुख - अध्यक्ष
- (ख) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष - सदस्य
- (ग) स्थानीय तहका कृषि, वन, भूमि, सहरी विकास र भौतिक पूर्वाधारसँग सम्बन्धित शाखाका प्रमुखहरु - सदस्य
- (घ) सरोकारवालामध्येबाट स्थानीय भूउपयोग परिषद्ले तोकेको दुई जना महिला सहित चार जना - सदस्य
- (ङ) सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्यसचिव
- (२) उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम तोकिएका सदस्यहरुको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।

१.८ उद्देश्य

यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य गाउँपालिकाको भूउपयोग योजना तर्जुमा गर्नु हो । यसको विशिष्ट उद्देश्य स्थानीय भूमिलाई आवश्यकता र उपयुक्तताको आधारमा, शहरी क्षेत्र, कृषि, बसोबास, व्यावसायिक, औद्योगिक, वन जंगल र सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरूमा वर्गीकरण गरी गाउँपालिका ले निर्धारण गरेका भू-उपयोग वर्गका आधारमा कृषि योग्य जग्गाको संरक्षण गरी उत्पादन वृद्धि, सुरक्षित र व्यवस्थित बसोबास, व्यावसायिक र औद्योगिक क्षेत्र, वातावरणीय सन्तुलन, जैविक विविधताको संरक्षणको लागि आवश्यक वन जंगल क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन र उच्चतम सार्वजनिक हितको लागि सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र सुनिश्चित गर्ने रहेको छ ।

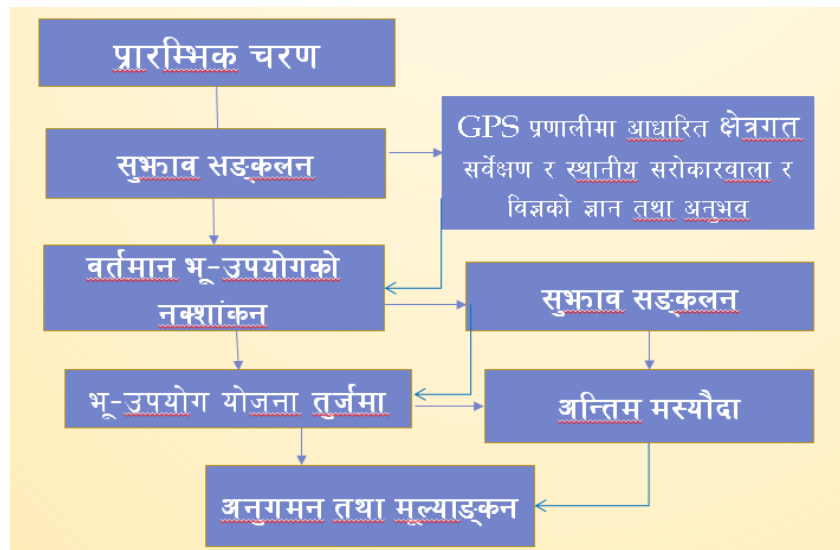
परिच्छेद २: विधि

यस भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा सहभागितमूलक विधि अपनाएर तर्जुमा गरिएको छ। योजना तर्जुमाको विधिलाई समष्टिगत रूपमा **प्रारम्भिक चरण, सुभाव सङ्कलन र अन्तिम मस्यौदा** चरणमा प्रस्तुत गर्न सकिन्छ :

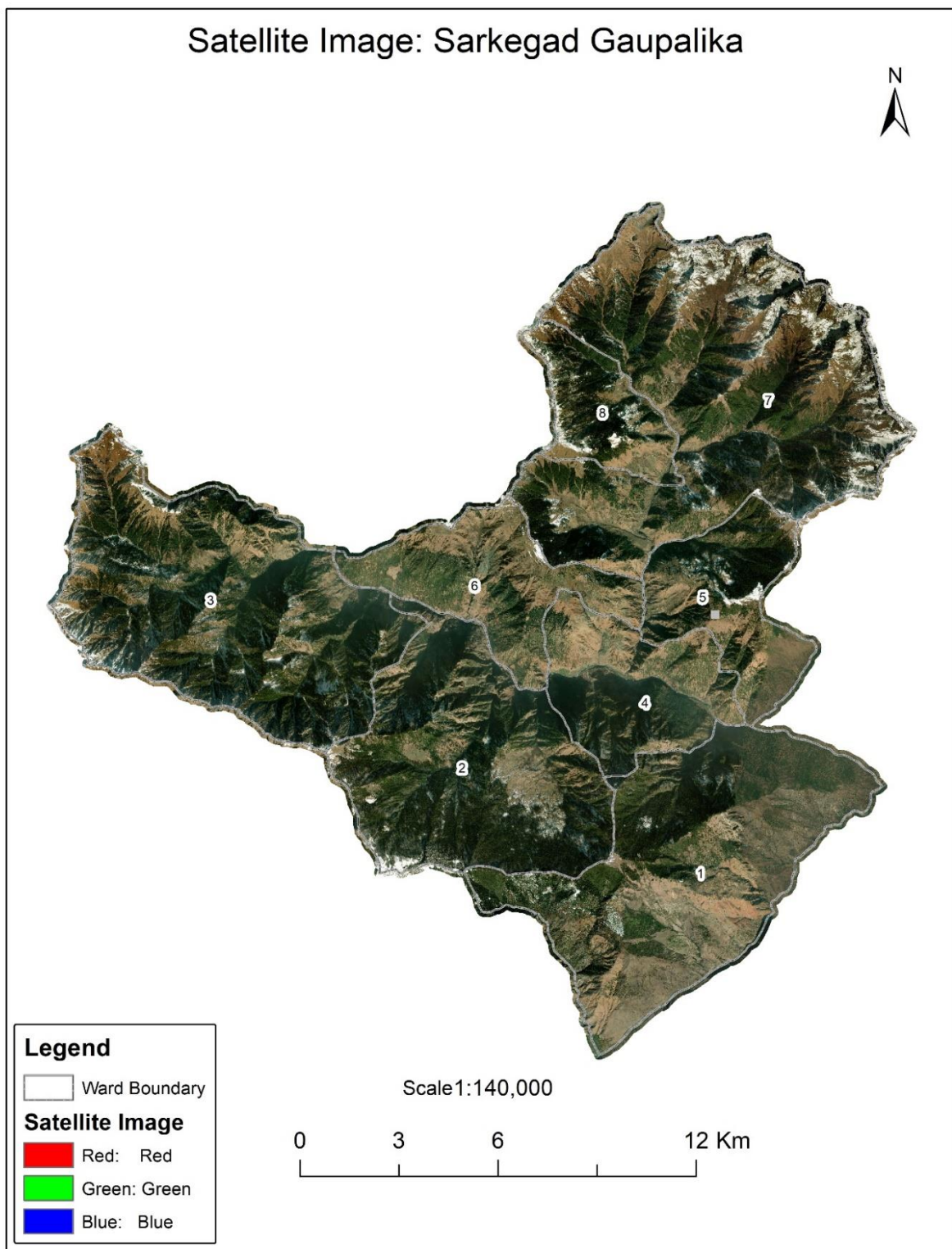
प्रारम्भिक चरण : यस चरणमा विज्ञहरूको टोलीले भू-उपयोग योजनाको प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गरिएको छ। तथ्याङ्क सङ्कलन अन्तर्गत कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित वडास्तरीय तथा गाउँपालिका को सूचना, नक्सा तथा अन्य सम्बन्धित सूचना सङ्कलन गरिएका छन्। सङ्कलित नक्सा तथा तथ्याङ्कका आधारमा गाउँपालिका को आधार नक्सा तयार पारियो। आधार नक्सामा मुख्यतया बस्ती, बस्तीहरू जोड्ने सडक सञ्जाल, खोलानाला, नदीहरू साथै अन्य भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधारहरू देखाइएको छ। सम्बन्धित ऐन, कानून तथा नियमावलीहरू सङ्कलन गरी तिनीहरूको अध्ययन गरिएको छ। जस अन्तर्गत विभिन्न शीर्षकहरूमा तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको छ।

सुभाव सङ्कलन : यस चरणमा वि टोलीले तयार पारेको प्रारम्भिक मस्यौदामाथि स्थानीय सरोकारवालाहरू बीच छलफल तथा अन्तरक्रिया पश्चात् सल्लाह, सुभाव तथा प्रतिक्रिया सङ्कलन गरिएको छ।

अन्तिम मस्यौदा : स्थानीय सरोकारवालाहरूबाट प्राप्त सुभावलाई समावेश गरी भू-उपयोग योजनालाई अन्तिम रूप प्रदान गरिएको छ।

चार्ट १: भू-उपयोग योजना तर्जुमा विधि

नक्सा १: सर्केगाड गाउँपालिकाको भू-उपग्रह चित्र

२.१ विज्ञ समूह गठन

स्थानीय स्तरको आवश्यकता र सम्बोधनलाई सुनिश्चित हुने गरी स्थानीय स्तरमा भू-उपयोग, नाप नक्सा, भू-सूचना प्रविधि, कृषि, वन, शहरी विकास तथा सामाजिक एवं आर्थिक क्षेत्रलाई समेट्ने क्षमतावान् विज्ञहरुको गठन गरिएको छ ।

२.२ स्थानीय सरोकारवालासँगको छलफल

गाउँपालिका को भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा गाउँपालिका ले बनाएको guideline, भू-उपयोग ऐन २०७६, भू उपयोग योजनाविद्, स्थानीय जनप्रतिनिधि, टोल विकास समिति सदस्य, बुद्धिजीवी, मेयर, उपमेयर, सरकारी कर्मचारी आदि बीच छलफल गरिएको छ । यसका साथसाथै स्थानीय सूचना तथा डाटाहरु संकलनको कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ ।

गाउँपालिका कोभू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा स्थानीय स्तरमा रहेका सडक, खोलानाला, धार्मीक, सामानिक, सांस्कृतिक, औद्योगिक, पुरातात्विक, शैक्षिक, सामुदायिक, व्यवसायिक, कृषि क्षेत्र, आवासीय क्षेत्र एवं सार्वजनिक महत्व लगायतका क्षेत्र तथा तिनका मापदण्डमाथि छलफल गरिएको छ ।

प्राथमिक डाटाका रुपमा भूमिको सम्भावित उपयोग, सम्भाव्यता तथा सीमाहरुलाई समेट्ने किसिमका डाटा संकलन गर्नका लागि स्थलगत भ्रमण, स्थानीय जनतासँगका छलफल, अन्तरक्रियाहरु जस्ता विधि अपनाइयो । आर्थिक, जनसांख्यिक लगायतका डाटाहरु न.पा. स्थित स्थानीय निकायहरुबाट संकलन गरिएको छ ।

२.३ वर्तमान भू-उपयोगको नक्शांकन

भू-उपयोगको हालको अवस्थाको वर्गीकरणका लागि भू-उपग्रह चित्र सहायता लिइएको थियो भने क्षेत्रगत डाटाको संकलनका लागि भने GPS प्रणालीमा आधारित क्षेत्रगत सर्वेक्षण र स्थानीय सरोकारवाला र विज्ञको ज्ञान तथा अनुभवको प्रयोग गरिएको थियो । प्रत्येक वडामा अवस्थित विद्यालयहरु, स्वास्थ्य संस्था, वडा कार्यालय, मठमन्दिर, ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक स्थलहरु, खानेपानीका ट्याङ्की, कोट, पार्क तथा सडक आदिको स्थलगत सर्वेक्षण गरी आधार नक्सा तयार गरियो । यी सम्पूर्ण विधिबाट संकलित भौगोलिक

तथा भू-उपयोग सम्बन्धित जानकारीहरुको प्रशोधन पछि यसलाई गाउँपालिका ले निर्धारण गरेका भू-उपयोग वर्गका आधारमा ९ वटा वर्गमा विभाजन गरिएका छन् ।

- कृषि क्षेत्र
- व्यवसायिक शहरी क्षेत्र
- सांस्कृतिक तथा पुरातात्विक क्षेत्र
- जंगल क्षेत्र
- औद्योगिक क्षेत्र
- अन्य क्षेत्र
- सार्वजनिक क्षेत्र
- नदी ताल तलैया क्षेत्र र
- आवास क्षेत्र

भू-उपयोग ऐन २०७६ ले निर्धारण गरेका मापदण्डहरु तथा वि टोली तथा स्थानीय सरोकारवालाको संयुक्त प्रयासबाट बनाइएको हालको भू-उपयोगको आधारमा आगामी १०-१५ वर्षमा हुने गाउँपालिका को भू-उपयोगको अवस्थालाई प्रक्षेपण गरियो । हालको भू-उपयोग तथा आगामी १०- वर्षको भू-उपयोगको आधारमा स्थानीय सरोकारवालाको राय सुझाव तथा विज्ञको रायलाई समायोजन गरी भू-उपयोग योजनाको मस्यौदा तयार गरियो ।

यसरी तयार गरिएको मस्यौदालाई एक पटक पुनः सरोकारवालाहरुको माझमा लगी छलफल गरी आम सरोकारहरुको राय सुझाव, जानकारी एवं छलफलका लागि पेश गरियो । यस पश्चात् सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुबाट प्राप्त राय, सल्लाह, सुझाव तथा टिप्पणीहरुलाई सम्बोधन गरी भू-उपयोग योजनालाई अद्यावधिक गरियो । यसरी गाउँपालिका स्तरमा निर्माण गरिएको सहभागितात्मक भू-उपयोग योजनालाई एक औपचारिक समारोहका बीच हस्तान्तरण गरियो । जसलाई उपस्थिति सबै सरोकारवालाहरुले पूर्ण पालना एवं कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता जनाएसँगै पूर्ण रुपमा योजना तर्जुमा सम्पन्न गरियो ।

२.४ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

भू-उपयोग योजनाको उद्देश्य, लक्षित उपलब्धि, हासिल उपलब्धि तथा हासिल गर्न बाँकी उपलब्धि समेतलाई समय समयमा स्वमूल्याङ्कनले गरिनेछ । भू-उपयोग योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन स्वमूल्याङ्कन र अनुगमनका आधारमा गरिने छ । कार्यक्रमका प्रभाव, आवश्यक संशोधन, सुधार र समायोजनका सन्दर्भमा भने सरोकारवालाबीच छलफल, बहस, अन्तरक्रियालाई माध्यम बनाइने व्यवस्था छ । यसरी तर्जुमा गरिएको भूउपयोगका आगामी परिवर्तनहरूलाई गाउँपालिका स्तरका प्राविधिकहरूका सहयोगमा अद्यावधिक गर्न सकिने छ । आगामी दिनमा यस अन्नपूर्ण गाउँपालिका ले आवश्यकता अनुसार परिवर्तन एवं परिमार्जन गर्न सक्ने छ ।

Chapter 3: Introduction to Sarkegad Rural Municipality

Sarkegad Rural Municipality, nestled within the challenging yet resource-rich landscape of Nepal, stands at a pivotal juncture in its development trajectory. This section provides an overview of its geographical and administrative context, historical and cultural underpinnings, and prevailing socio-economic conditions, setting the stage for the comprehensive land use planning framework presented in this report.

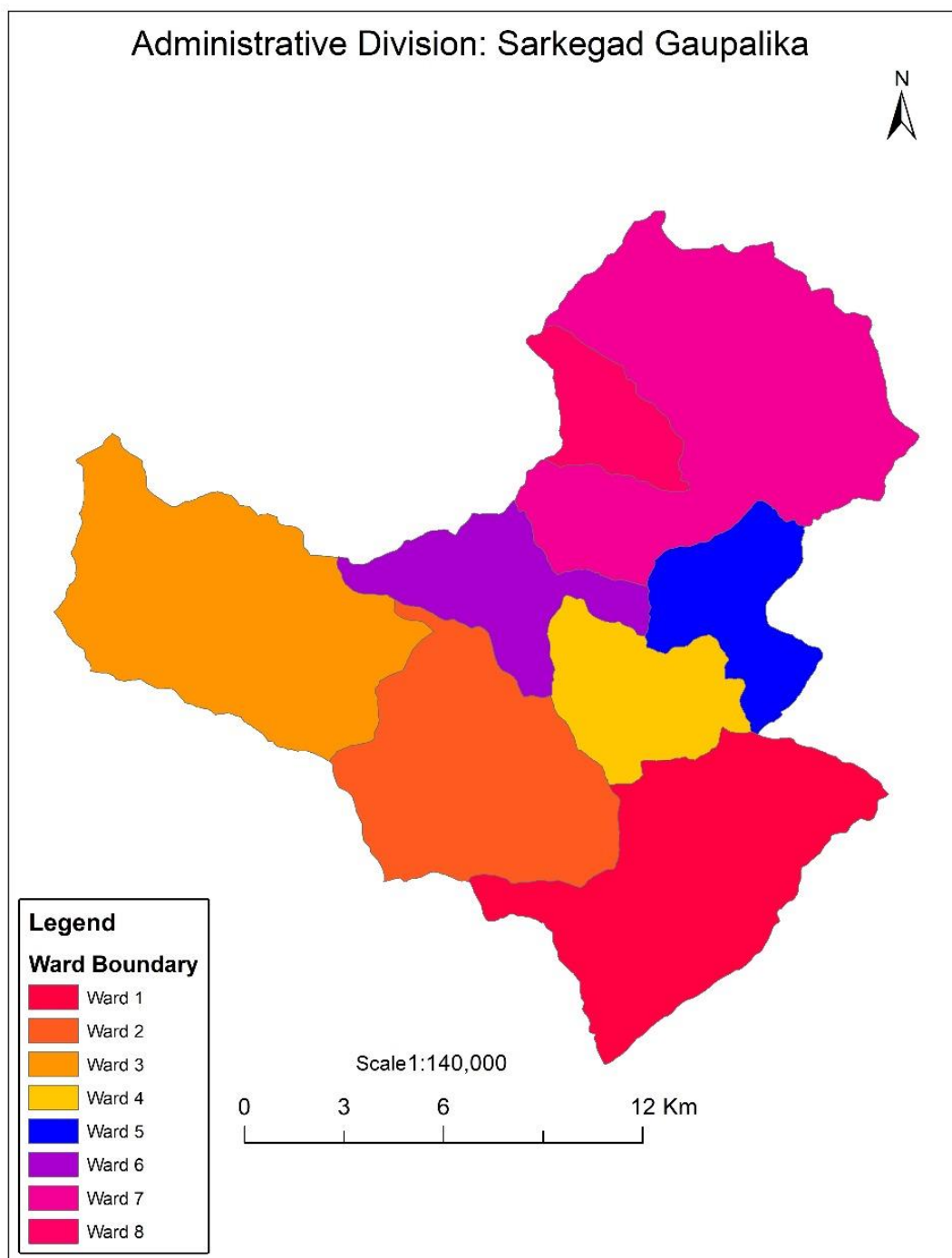
3.1. Geographical and Administrative Setting

Sarkegad Rural Municipality is strategically positioned in the Karnali Province of Nepal, located at approximately 29°46'49" North latitude and 81°56'55" East longitude. Its geographical boundaries are defined by Changkheli Rural Municipality and Soroo Rural Municipality of Mugu District to the east, Khapunath Rural Municipality to the north, and Khapunath Rural Municipality and Himaali Rural Municipality of Bajura District to the west. To the south, it shares borders with Adanchuli Rural Municipality and Tanjakot Rural Municipality. This triangular-shaped municipality extends in a north-south direction, covering a total area of 306.7 square kilometers.

Administratively, Sarkegad Rural Municipality is subdivided into eight wards: Jair, Rip, Unapani, Saam, Gothi, Barai, Rodikot, and Rahadev. The main administrative office of the rural municipality is situated in Ward No. 4, Sarkegad. The terrain of Sarkegad is characterized by its rugged topography, encompassing river valleys and steep hill slopes, with altitudes ranging significantly from 1335 meters to 494 meters above mean sea level. Other sources indicate an even broader range, from 2,000 meters to 6,000 meters. This wide altitudinal variation contributes to a diverse physiographic profile, placing the municipality within the Fore Himalaya and Great Himalayan Zone.

The geographical context of Sarkegad Rural Municipality reveals inherent challenges related to its isolation and connectivity. As Humla is the only district headquarters among Nepal's 77 districts not connected by the national road network, Sarkegad, located approximately 100 kilometers east of Simikot, faces significant logistical hurdles for trade, access to essential services, and overall development. This limited accessibility impacts the cost of goods, the efficiency of service delivery, and the potential for economic integration with larger markets. However, the ongoing construction of the Karnali Corridor, a national pride project, passing through multiple wards of the municipality, represents a critical initiative to address this historical isolation. This corridor is not merely a transportation route; it is anticipated to serve as a vital development axis, potentially transforming the socio-economic landscape by improving market access for local produce, facilitating tourism, and enhancing the delivery of public services. Land use planning within

Sarkegad must therefore strategically account for these current limitations while proactively leveraging the future opportunities presented by improved connectivity. The development along this corridor will require careful planning to maximize its benefits while minimizing adverse environmental and social impacts.

नक्सा २ : गाउँपालिकाको भौगोलिक विभाजन

3.2 Historical Evolution and Cultural Significance

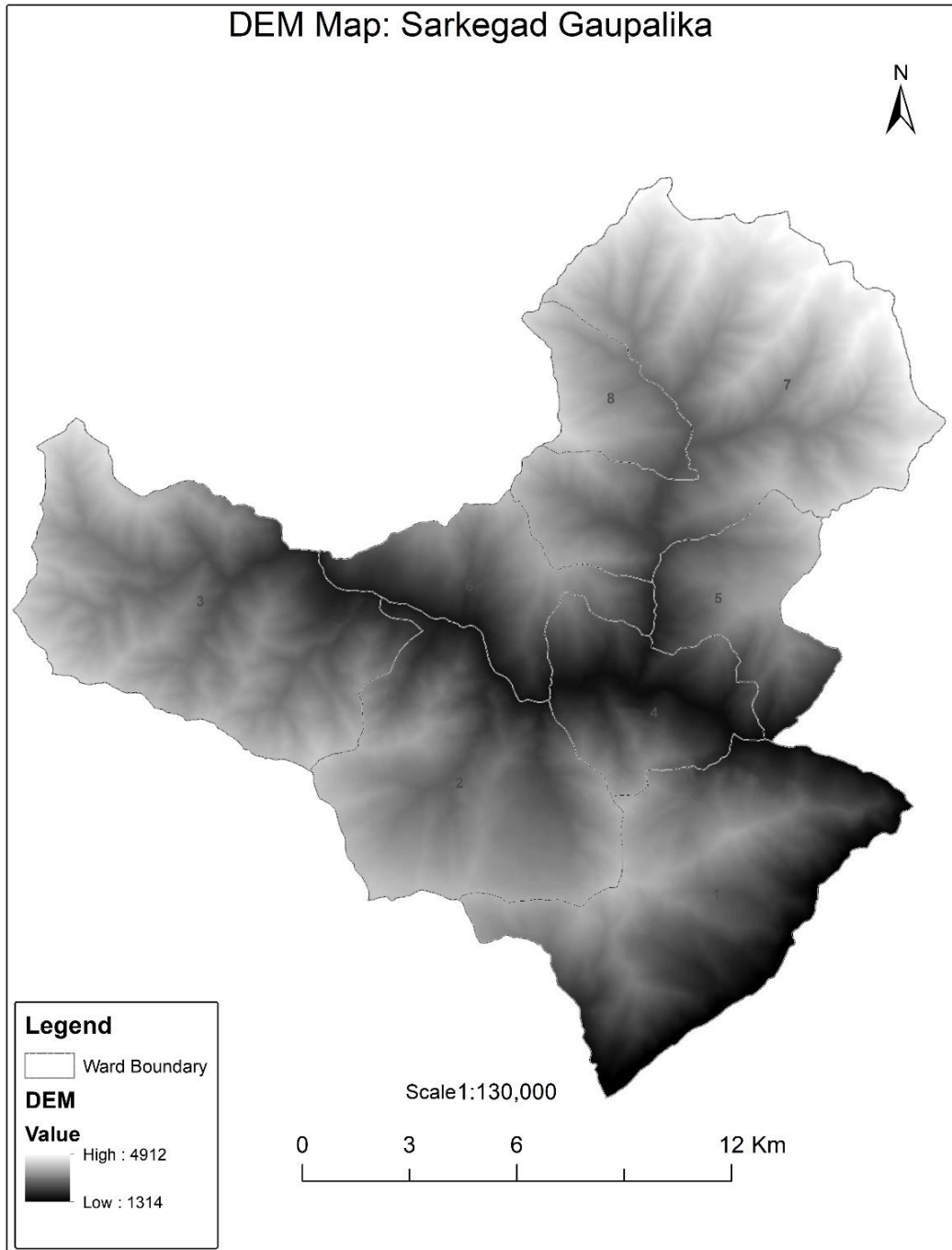
The administrative and cultural identity of Sarkegad Rural Municipality is deeply rooted in Nepal's long and complex history of political and territorial evolution. From ancient republican systems to the unification campaigns of Prithvi Narayan Shah and subsequent administrative restructurings, Nepal has continuously adapted its governance frameworks. Sarkegad Rural Municipality itself was formally established in 2073 BS (2016 AD) through the annexation of six former Village Development Committees (VDCs): Barai, Gothi, Jaire, Rodikot, Sarkedeo, and Saya. This restructuring reflects a broader national effort to decentralize governance and empower local bodies.

The very name "Sarkegad" carries a rich historical and mythological narrative. Local elders suggest its origin from "Sarke Lok Pugne Gaan," implying a path to the celestial realm, or from "Sarke Ghat," referring to a ferry point on the Karnali River associated with the deity Sarkideuta. Another compelling explanation posits that the name derives from the confluence of "Sarki" (from Sarkideuta) and "Gad" (a local term for stream), given the numerous streams flowing around the deity's shrine. This linguistic evolution from "Sarke Lok Pugne Gaan" to "Sarkegaan" and ultimately "Sarkegad" highlights a deep connection between the community's spiritual beliefs, its physical environment, and its historical identity.

The cultural significance extends to the naming of individual wards, each imbued with local lore and historical context. For instance, Ward No. 1, Jaire, is linked to the Kailash Mansarovar mountain range and is believed to be the root of Kailash, where Dashahara is celebrated for ten days, reflecting an ancient connection to the Treta Yuga and the sacred land of Mahadev. Ward No. 2, Rip, is named after its fertile, moist, and productive land, a characteristic confirmed by local elders. Unapani (Ward No. 3) derives its name from warm water springs and its historical association with wool production. Gothi (Ward No. 5) is named after a cowshed, symbolizing an auspicious settlement chosen by a cow. Rodikot (Ward No. 7) is believed to have originated from "Roji Kot" (chosen fort), signifying a strategically important and fertile site selected by a queen during the Jumla kingdom era. These narratives collectively underscore a profound cultural landscape, where history, mythology, and natural features are intertwined with the community's identity.

The presence of religious sites, such as the shrine of Sarkideuta, further emphasizes the spiritual and cultural importance of the region. This rich cultural heritage represents a significant asset for Sarkegad Rural Municipality. Land use planning must therefore integrate and prioritize the protection of these cultural and historical sites. Beyond conservation, these sites hold substantial potential for cultural tourism, offering unique experiences that can attract visitors and contribute to the local economy. By preserving and promoting its distinctive local identity, Sarkegad can

enhance community engagement in development initiatives and foster sustainable economic opportunities that are culturally sensitive and locally driven.

नक्सा ३: गाउँपालिका को DEM नक्सा

3.3. Socio-Economic Context

The socio-economic fabric of Sarkegad Rural Municipality is shaped by its demographic characteristics, occupational structures, and prevailing economic conditions. According to the National Census of 2078 BS (2021 AD), the municipality has a total population of 10,688 individuals residing in 2,205 households. The gender distribution is nearly balanced, with 5,363 males (50.18%) and 5,323 females (49.82%). The average household size is 4.85 persons, and the population density is 35 people per square kilometer across its 306.7 square kilometers.

A detailed look at the age composition reveals a demographic structure characterized by a significant youth population. The largest age groups are 10-14 years (1,402 individuals), 5-9 years (1,382 individuals), and 0-4 years (1,369 individuals). This demographic profile indicates a substantial "youth bulge," which can be a valuable asset for future development, provided adequate opportunities for education, skill development, and employment are created. Conversely, if these opportunities are not realized, it could pose a challenge in terms of unemployment and out-migration.

Linguistically, the municipality exhibits a dominant Nepali-speaking population, with 87.63% (9,366 people) identifying Nepali as their mother tongue. The local Khas language is spoken by 8.76% (936 people), and Byansi by 3.52% (376 people). Religiously, Hinduism is overwhelmingly prevalent, practiced by 99.33% (10,616 people) of the population.

The economic activities of Sarkegad Rural Municipality are primarily centered on the primary sector. Agriculture, forestry, and fishing collectively engage 5,374 individuals aged 10 years and above, representing the main occupation for the majority of the population. This is further reinforced by the fact that 90.6 % of households are primarily involved in agriculture. While other sectors like trade (230 people), education (160 people), and construction (9 people) contribute to the economy, their scale is considerably smaller. This overwhelming reliance on the primary sector, particularly subsistence agriculture, makes the local economy vulnerable to environmental changes and market fluctuations. The economic vulnerability is further underscored by the high poverty rate, with 47.54% of citizens living below the poverty line, defined as earning less than \$.90 USD per day. This pervasive economic dependency on the primary sector, coupled with a high incidence of poverty, signifies a fragile economic structure that requires strategic intervention.

The significant proportion of young individuals, combined with the heavy reliance on subsistence agriculture, highlights a critical need for economic diversification. The land use plan must therefore focus on strategies that promote value-added processing within the agricultural and forestry sectors, develop alternative income-generating activities, and invest in education and skills training programs tailored to the needs of the young workforce. This approach implies a need for

land use zoning that not only protects and optimizes agricultural productivity but also strategically allocates land for new economic ventures, such as small-scale industries, agro-tourism, and specialized high-value agriculture, to create more resilient and diverse livelihood opportunities for the community.

3.4. Purpose and Objectives of the Land Use Plan

The overarching purpose of this Land Use Plan for Sarkegad Rural Municipality is to establish a strategic framework for the judicious and sustainable management of its finite land resources. This plan is designed to facilitate optimal utilization of land, ensuring it meets the contemporary economic and social needs of the populace while simultaneously safeguarding these resources for future generations. It serves as a fundamental component for achieving sustainable development within the municipality.

The plan is firmly anchored in the national policy directives, particularly the Land Use Act, 2076, which mandates the classification and management of land based on its characteristics, capability, and specific requirements. A primary objective is to formulate a robust land use zoning system that effectively addresses critical issues such as land fragmentation, unplanned urban growth, and the encroachment upon public and government lands. This systematic approach is essential for fostering orderly development and preventing haphazard land conversions that could undermine long-term sustainability.

The specific objectives of this Land Use Plan are to:

- **Classify and Zone Land Resources:** To categorize the entire land area of Sarkegad Rural Municipality into the ten distinct land use zones prescribed by the Government of Nepal's Land Use Act, 2076, namely: Agricultural, Residential, Commercial, Industrial, Forest, Public Use Area, Mine and Mineral, Cultural and Archaeological, Riverine, Lake and Marsh Area, and Other. This classification will be based on detailed biophysical assessments, existing land use patterns, and future development potentials.
- **Optimize Land Utilization for Economic Development:** To identify and designate areas most suitable for various economic activities, including enhanced agricultural productivity, high-value horticulture, sustainable forestry, and the development of tourism and small-scale industries. This includes promoting the efficient use of productive land and exploring new avenues for livelihood diversification.
- **Guide Planned Settlement and Infrastructure Development:** To delineate suitable areas for residential and commercial expansion, ensuring that new settlements are well-serviced and integrated with essential infrastructure such as roads, utilities, and public facilities. This objective aims to prevent informal settlements and promote compact, efficient urban growth patterns.
- **Enhance Environmental Protection and Resource Conservation:** To designate and protect

ecologically sensitive areas, including forests, wetlands, rivers, and hazard-prone zones, from inappropriate development. This involves implementing conservation strategies for natural resources, biodiversity, and critical ecosystems.

- **Integrate Disaster Risk Reduction:** To incorporate comprehensive disaster risk reduction (DRR) measures into land use planning by identifying and restricting development in high-vulnerability areas (e.g., floodplains, landslide-prone slopes) and designating safe zones for emergency response and evacuation.
- **Strengthen Local Governance and Capacity:** To provide a clear framework for local authorities and communities to manage land resources effectively, fostering participatory decision-making and building local capacity for plan implementation, monitoring, and enforcement.

The objectives of this plan are ambitious, aiming for optimal, sustainable, and equitable land use, aligning with national policies. However, the socio-economic realities of Sarkegad, characterized by high poverty and a heavy reliance on subsistence agriculture, coupled with significant vulnerability to natural disasters, present considerable challenges. This creates a discernible gap between aspirational policy and the demanding local context. Consequently, the plan's objectives explicitly address this disparity by translating national policy into actionable, context-specific strategies. These strategies are designed to prioritize poverty reduction, diversify livelihoods, and enhance disaster resilience, all while upholding robust environmental sustainability principles. The plan seeks to ensure that development is not only economically beneficial but also socially equitable and environmentally sound, contributing to the long-term well-being of Sarkegad Rural Municipality.

3.5. Biophysical and Environmental Characteristics

The physical landscape of Sarkegad Rural Municipality is defined by its complex topography, diverse geological formations, varied climatic conditions, extensive hydrological network, and rich natural resources. Understanding these biophysical and environmental characteristics is fundamental to developing a sustainable and resilient land use plan.

A. Topography, Geology, and Terrain

Sarkegad Rural Municipality is situated within the Fore Himalaya and Great Himalayan Zone, a region renowned for its dramatic and rugged topography. The altitude within the municipality varies significantly, ranging from 1335 meters to 494 meters above mean sea level. Other assessments indicate a broader altitudinal span, from 2,000 meters to 6,000 meters. This extreme variation in elevation results in a landscape characterized by deeply incised river valleys and very steep hill slopes. The prevailing slopes are predominantly steep to very steep, with most areas falling within the 50 to over 30-degree categories. These slopes primarily face west, south, and east.

The geological foundation of Sarkegad Rural Municipality is composed primarily of high-grade metamorphic rocks from the Higher Himalayan Zone, dating back to the Precambrian age. These formations include gneisses, quartzites, and marbles, with migmatites and granites being more prevalent in the upper sections. The crystalline rocks of the Higher Himalaya tectonically overlay the Lesser Himalayan rocks, a result of the Main Central Thrust (MCT), forming isolated relict bodies known as nappe and klippe in the Lesser Himalayan Zone. The northern boundary of this geological zone is generally marked by normal faults, and it comprises a thick succession of crystalline rocks, approximately 10 kilometers thick, often referred to as the Tibetan Slab.

Key lithological units present in the area include:

- **Higher Himalayan Crystalline (hx):** These are Precambrian high-grade metamorphic rocks, encompassing gneisses, quartzites, and marbles, with migmatites and granites found in the higher elevations.
- **Nawakot Group (na):** Belonging to the Lesser Himalayan Zone, this group consists of rocks deposited from the Precambrian to the Paleozoic era. It is predominantly composed of shallow marine sediments, with the lower parts being largely clastic, including phyllites, sandstone, quartzites, and calcareous sandstones. Stromatolitic limestones and black slates are found in the upper sections, along with basic sills and dykes.
- **Kuncha Group (kn):** This unit, also from the Precambrian, primarily consists of bedded schists, phyllites, and metasandstones, with localized shallow water quartzite beds. Basic sills and dykes are also present within this group.

The extremely rugged terrain, wide altitudinal range, and predominantly steep slopes impose significant constraints on development and agricultural expansion. These physical limitations inherently restrict the availability of arable land, making large-scale conventional agriculture challenging. Furthermore, the development of infrastructure in such a landscape is inherently complex and costly, requiring specialized engineering solutions to ensure stability and functionality. The geological composition, characterized by high-grade metamorphic rocks, also influences soil formation and stability, contributing to the prevalence of landslides and erosion in certain areas. Consequently, land use planning must explicitly acknowledge these severe physical limitations. Agricultural expansion should be carefully managed and confined to gentler slopes and valley bottoms, while steeper areas should be designated for forest conservation, specialized high-altitude agriculture (e.g., medicinal herbs, specific fruit varieties), or low-impact tourism. Any infrastructure development must employ robust engineering practices and undergo meticulous site selection to avoid exacerbating geological instability and natural hazards.

B. Climate and Hydrology

The climate of Sarkegad Rural Municipality exhibits a wide range, transitioning from Subtropical in the lower elevations to Alpine in the higher reaches. This diverse climatic profile also includes

temperate and sub-temperate zones. The year is distinctly divided into three seasons: a dry summer extending from March to mid-June, a rainy season from mid-June to September, and a winter season from October to February.

Temperature variations are significant across these seasons. The lowest monthly minimum temperature recorded is -2.3°C in January, while the highest monthly minimum temperature reaches 12.9°C in July. Conversely, the highest maximum mean temperature is 23.3°C in June, with the lowest mean maximum temperature recorded at 7.9°C in January. Generally, temperatures show an upward trend from January to June/July, stabilize through September, and then gradually decline back towards January.

Precipitation patterns are largely influenced by the monsoon. Pre-monsoon rains begin in April and May, leading to increased humidity. The main monsoon season, from mid-June to September, brings the highest rainfall, with an average of 186.8 millimeters in August. Following the monsoon, rainfall significantly decreases, reaching as low as 0.9 millimeters in November, and effectively ceases in November and December. Despite the dry winter, precipitation exceeding 5 millimeters during this period is generally sufficient to sustain winter cereals like wheat and certain legumes. The distribution pattern of rainfall is a particularly critical factor for rainfed agriculture, directly influencing crop productivity and the viability of agricultural practices.

The surface water hydrology of Sarkegad Rural Municipality is dominated by the Humla Karnali River, which is considered the main lifeline of the municipality. This perennial river flows through the central parts of the municipality from north to south, serving as a vital water source. Numerous tributaries feed into the Humla Karnali, including Simali Khola (a major tributary flowing north to south), Gothi, Pankhar, Nirbyauli, Sangata, and Dyara Khola. Additionally, Ripgad, Tirkhola, Tapan, Limne, Khagad, and Nagad are significant tributaries that flow from south to north, converging with the Karnali River within the municipality's boundaries. All these rivers and streams are perennial, maintaining continuous flow throughout the year with only limited fluctuations during summer and winter. Beyond rivers, the municipality also hosts several permanent lakes, including Dudhe Dha in Ward No. 8, Musasabdo Dha, Pawale Dha, and Simdi Dha in Ward No. 6. These water bodies are extensively utilized by the local population for various purposes, including irrigation.

The wide climatic variation across Sarkegad, from subtropical to alpine, creates diverse agricultural potentials but also introduces varied vulnerabilities to climate change. The heavy reliance on rainfall distribution for rainfed agriculture makes local food production highly susceptible to shifts in monsoon patterns, potentially leading to food insecurity. However, the extensive network of perennial rivers and the presence of permanent lakes indicate significant untapped potential for irrigation and hydropower development. This abundant water resource, if properly managed, can mitigate the risks associated with rainfed agriculture and provide a

sustainable energy source. The land use plan should therefore prioritize strategies that promote climate-resilient agricultural practices, including the cultivation of crops specifically adapted to different altitudinal zones. Strategic investment in expanding irrigation infrastructure is crucial to reduce dependence on unpredictable rainfall and enhance agricultural productivity. Furthermore, the potential for hydropower development should be thoroughly explored as a clean and renewable energy source, while ensuring that such projects are planned and implemented with careful consideration for environmental impacts and local community benefits.

C. Forest Resources and Biodiversity

Forests constitute the most dominant land use category in Sarkegad Rural Municipality, covering an extensive 22,463.64 hectares, which represents approximately 73.30% of the total municipal area. Another source indicates a slightly lower but still substantial figure of 2,256.3 hectares, or 70.03% of the total area. This vast forest cover is a critical natural asset, providing essential ecological services, timber, fuelwood, fodder, and a wide array of non-timber forest products (NTFPs).

The forests are diverse, reflecting the municipality's broad altitudinal range. They are categorized into sub-tropical, temperate, and sub-alpine forest types. Within these climatic zones, the forest cover types include hardwood, coniferous, and mixed forests. Specific dominant species identified include

Abies spectabilis (Himalayan Fir), *Betula utilis* (Himalayan Birch), *Juniperus wallichiana* (Himalayan Juniper), and various *Rhododendron* species.

Sarkegad Rural Municipality is particularly rich in biodiversity, especially in valuable medicinal herbs. Key species found include Jatamasi, Alis, Kutuki, Sugandhwal, Guchhichyau, Satwa, Padamchal, Chiraito, Shilajit, Panchaunle, Bish, Bojho, Yarchagumba, and Pakhanved. These herbs represent a significant potential for economic development through sustainable harvesting and processing. The municipality also supports a diverse range of wildlife, including endangered species such as the snow leopard, musk deer, marmot, bear, tiger, and naur. Birdlife is equally rich, with species like Danphe (*Lophophorus impejanus*, the national bird of Nepal), Kalij (*Lophura leucomelanos*), Pheasant, Dhukur, and Bhyakur.

Forest ownership and management within the municipality are distributed across various categories. Community forests cover 6,459.29 hectares, leasehold forests account for 276.76 hectares, and national forests comprise the largest share at 14,520.25 hectares. These forests provide essential resources for local livelihoods, with residents heavily reliant on them for fuelwood and other forest products.

The overwhelming dominance of forest land in Sarkegad Rural Municipality presents both a significant natural asset and a considerable management challenge. While these forests are crucial for maintaining ecological balance, providing essential ecosystem services, and supporting local livelihoods through timber, fuelwood, and NTFPs, the heavy reliance on them, particularly for fuelwood and fodder, suggests a potential for over-exploitation and degradation. This is implicitly recognized by the observed need for "environmental re-establishment" and "biodiversity conservation" initiatives. The presence of highly valuable medicinal herbs and diverse wildlife further underscores the immense ecological value of these forests.

The land use plan must therefore prioritize sustainable forest management practices. This includes implementing scientific harvesting and regeneration techniques to ensure long-term forest health and productivity. A critical strategy involves promoting alternative energy sources, such as micro-hydropower and solar energy, to reduce the community's dependency on fuelwood, thereby alleviating pressure on forest resources. Strict conservation measures are also essential for protecting endangered species and preserving valuable medicinal plant populations. Zoning regulations should clearly delineate protected forest areas where human intervention is minimized, and designate other areas for sustainable community forestry, allowing local communities to manage and benefit from forest resources in an environmentally responsible manner. This balanced approach will ensure that the municipality's most extensive natural resource continues to provide ecological benefits and support sustainable livelihoods.

D. Natural Hazards and Vulnerability Assessment

Sarkegad Rural Municipality is highly susceptible to a range of natural hazards, which significantly impact its communities, infrastructure, and economic activities. The fiscal year 2078/079 (2022/2023 AD) saw a substantial impact, with approximately 643 households affected by various disasters across all wards. These events resulted in the tragic loss of 3 human lives and an estimated financial loss of around NPR 60 million. This high incidence of human and economic losses highlights the profound vulnerability of the population, especially given the prevailing high poverty rates and heavy reliance on agriculture. The detailed breakdown of damages further reveals that critical sectors, including agriculture, livestock, and basic infrastructure like drinking water and irrigation systems, are disproportionately affected, creating a cycle where disasters exacerbate poverty and impede development.

Vulnerable areas within the municipality have been identified based on their susceptibility to specific hazards:

- **High-Risk Settlements:** Ward No. 4 (Sama, Dupchi, Mundi, Dandashama, encompassing 285 households), Ward No. 5 (Ratadhunga, 44 households), and Ward No. 6 (Aul, Barai, 170 households; Chhyagi, 160 households) are designated as high-risk areas due to various types of disasters.

- **Disaster Types and Specific Risk Areas:** The municipality faces a multi-hazard environment, including:
 - **Landslides:** High-risk areas include Sarkideu (Rip), Jair, Chhidinama, Rip and Mekh, Ward No. 3, Sama, Dupchi, Mundi, and Maha.
 - **Floods and River Cutting:** Ward No. , Rip and Mekh, Ward No. 3, Sama, Dupchi, Mundi and Maha, Sarkegad, and Rodikot are prone to floods. River cutting is a concern in areas like Rip, Jhugla, Gadupa, and Maha.
 - **Drought:** Jair (Tumcha), Gothi (Gothigaun), Chhipra, Sama, Barai, Chhyagi, Sarkegad, and Rodikot are identified as drought-prone.
 - **Fires:** Rodikot, Jair, Barai, Ward No. 3, Chhyagi, Sarkegad, and Rahadev are susceptible to fires, often linked to high drought conditions, dense settlements, and limited water sources.
 - **Earthquakes:** Sama, Jair, Barai, Sarkideu, Gothi, and Rodikot are identified as earthquake-prone.
 - **Epidemics, Storms, Hailstorms, and Avalanches:** Various wards are also vulnerable to these hazards, with specific areas identified for each.

The economic impact of these disasters is substantial. In the fiscal year 2078/079, damages included approximately NPR 2.5 million in agriculture (15 tons of fruits and grains), NPR 1 million in livestock (,100 animals lost), NPR 0. million in hotels, and NPR 1 million in cultural heritage sites. Additionally, 110 kilometers of tourist trails were damaged, and irrigation systems (12 km) suffered NPR million in losses, affecting 500 households and 100 ropani of land. Public buildings incurred NPR 2 million in damages, and drinking water systems experienced NPR 2 million in losses, affecting 600 households and 100 public taps, with 450 households impacted by dried water sources.

Despite these challenges, Sarkegad Rural Municipality has established some disaster preparedness measures. These include the provision of essential rescue equipment such as ropes, shovels, helmets, and first aid supplies. The municipality also has 15 trained rescue personnel and 50 trained health workers equipped for primary treatment. Disaster relief funds are maintained at both the municipal and ward levels, and an ambulance service is available. Open areas, primarily public fields and school grounds, are designated for emergency shelter and disaster management.

The extensive list of hazards and the significant human and economic losses underscore that Sarkegad operates within a multi-hazard environment. A reactive approach to disasters is insufficient; the land use plan must serve as a proactive tool for comprehensive risk reduction. This necessitates avoiding new development in high-risk zones and ensuring that existing and future critical infrastructure is designed and constructed to be resilient. The detailed breakdown of damages highlights the interconnectedness of hazards with socio-economic vulnerability, where

critical sectors are disproportionately affected, creating a feedback loop that exacerbates poverty and hinders development. Therefore, disaster risk reduction (DRR) must be a central pillar of the land use plan, not an ancillary consideration. Zoning regulations should explicitly restrict settlement and critical infrastructure development in identified high-risk areas, establish buffer zones along rivers and landslide-prone slopes, and mandate resilient building codes for all new constructions. The existing preparedness measures should be strengthened, formalized, and fully integrated into the land use framework to enhance the municipality's overall resilience.

परिच्छेद ४: गाउँपालिकाको वर्तमान भू-उपयोगको अवस्था

४.१ वर्तमान भू-उपयोग

वर्तमान भू-उपयोग भनेको अहिलेको समयमा मानिसहरूले कुन-कुन प्रयोजनका लागि जमिन प्रयोग गरिरहेका छन् भन्ने कुरा हो। भू-उपयोग नियमावली अनुसार बेशीसहर गाउँपालिका को भू-उपयोगलाई निम्न १० वटा वर्गमा वर्गीकरण गरेर व्याख्या गर्न सकिन्छ :

- कृषियोग्य क्षेत्र
- धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र
- वन तथा वनस्पती क्षेत्र
- औद्योगिक क्षेत्र
- खानी र खनिजहरु
- सार्वजनिक क्षेत्र
- आवास क्षेत्र
- नदी तथा ताल तलैया क्षेत्र
- अन्य क्षेत्र

४.२ गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

गाउँपालिकाको वर्तमान भू-उपयोग (Present Land Use) अवस्थालाई नक्सा, तालिका र वृत्तचित्र द्वारा दर्शाइएको छ । यसले गाउँपालिकाभित्र विभिन्न प्रयोजनका लागि प्रयोग भइरहेको जमिनको प्रकार (जस्तै कृषि, वन, आवासीय आदि) लाई रंगको माध्यमबाट प्रस्तुत गरेको छ । नक्सामा विभिन्न रंगहरूले विभिन्न प्रकारका जमिन प्रयोगको अवस्थालाई जनाएका छन्, ति निम्न छन् :

पहेलो **Agriculture** यो क्षेत्र मुख्यतः खेतीपातीका लागि प्रयोग भएको छ । सर्केगाड धेरैजसो भाग यो वर्गमा पर्दछ ।

हरियो **Forest** वन क्षेत्रहरू, विशेषगरी गाउँपालिका वरपरका पहाडी भूभागमा केन्द्रित छन्।

गाढा पहेलो/खैरो **Cultural & Archaeological** ऐतिहासिक वा सांस्कृतिक महत्व भएका स्थानहरू।

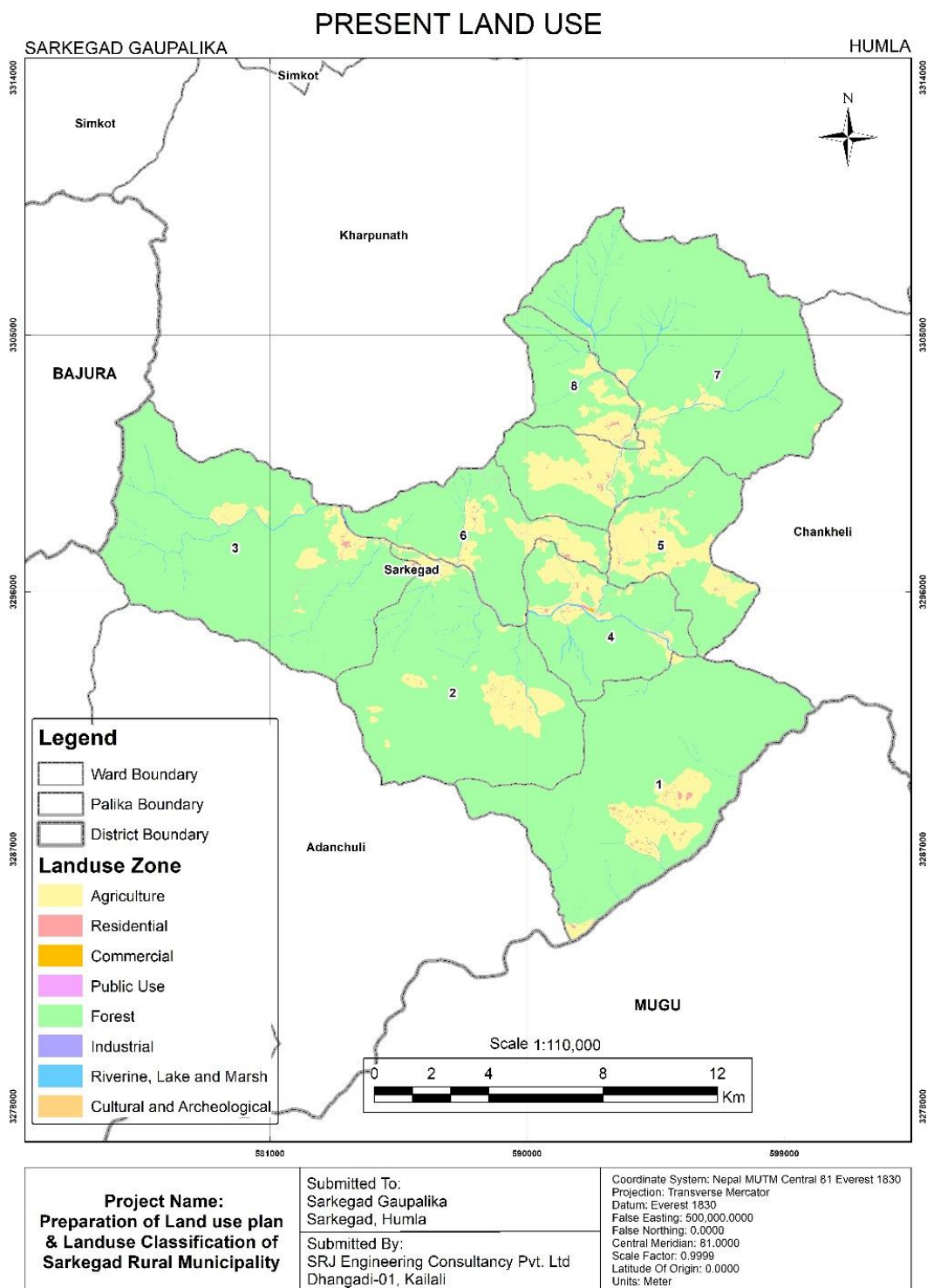
रातो **Residential** घरबास र बसोबासका लागि विकसित क्षेत्रहरू ।

गुलाबी **Public Use** विद्यालय, कार्यालय, स्वास्थ्य चौकीजस्ता सार्वजनिक सेवा केन्द्रहरू ।

निलो **Hydro** खोला, नदी, ताल तथा जलाशय क्षेत्र ।

सुन्तला **Commercial** व्यापारिक गतिविधिहरू हुने क्षेत्रहरू, बजार क्षेत्र ।

निलो-कालो **Industrial** साना उद्योग वा कारखानाहरू रहेका क्षेत्रहरू ।

नक्सा ४: गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

सर्केगाड गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल ३०,६४५.४६ हेक्टर रहेको छ। यस क्षेत्रमा भू-उपयोगको वितरणले प्राकृतिक विशेषताहरू र परम्परागत कृषि अभ्यासहरूले अत्यधिक रूपमा प्रभुत्व जमाएको परिदृश्य प्रकट गर्दछ।

सवैभन्दा प्रमुख भू-उपयोग वर्ग वन र वनस्पति क्षेत्र हो, जसले २६,१५७.९७ हेक्टरको यसपछि, कृषि क्षेत्र दोस्रो ठूलो वर्ग हो, जसले ३,९९१.३४ हेक्टर, वा भूमिको १३.०२% ओगटेको छ। यी दुई वर्गहरू वन र वनस्पति क्षेत्र तथा कृषि क्षेत्र ले सर्केगाड गाउँपालिकाको कुल भूमिको ९८% भन्दा बढी प्रतिनिधित्व गर्दछ, जुन ठूलो मात्रामा अपरिवर्तित प्राकृतिक परिदृश्य र कृषि गतिविधिहरूमा गहिरो रूपमा निर्भर समाजको स्पष्ट संकेत हो। यो अत्यधिक प्राकृतिक प्रभुत्वले गाउँपालिकाको महत्त्वपूर्ण पारिस्थितिक भूमिका र कार्बन सिक्वेस्ट्रेसन, जल नियमन, र जैविक विविधता संरक्षण जस्ता आवश्यक पारिस्थितिक प्रणाली सेवाहरू प्रदान गर्ने यसको बलियो सम्भावनालाई हाइलाइट गर्दछ। यसको विपरीत, यसले तीव्र आर्थिक विविधीकरणमा आन्तरिक बाधाहरू पनि देखाउँछ, जुन व्यापक भूमि रूपान्तरण आवश्यक पर्दछ।

नदी, नहर, ताल, पोखरी, र सिमसार क्षेत्र (हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरू) ले ३६४.९६ हेक्टर ओगटेको छ, जुन कुल क्षेत्रको १.१९% हो। वन वा कृषि भूमि जत्तिकै व्यापक नभए पनि, यी जल निकायहरूको उपस्थिति स्थानीय पारिस्थितिक प्रणाली कायम राख्न र सिंचाइ र पानी आपूर्तिमार्फत जीविकोपार्जनलाई समर्थन गर्न महत्त्वपूर्ण छ।

मानव निर्मित वातावरण र पूर्वाधार उल्लेखनीय रूपमा सानो छ। आवासीय क्षेत्र ले ७२.२६ हेक्टर (०.२४%) ओगटेको छ, जबकि सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र ले ५६.०३ हेक्टर (०.१८%) ओगटेको छ। व्यावसायिक क्षेत्र ले २.१९ हेक्टर (०.००७%) मा सीमित छ, धार्मिक र सांस्कृतिक क्षेत्र ले ०.५६ हेक्टर (०.००१८%) मा, र औद्योगिक क्षेत्र ले केवल ०.१४ हेक्टर (०.०००४%) मा। यी वर्गहरूले संयुक्त रूपमा कुल भूमिको ०.५% भन्दा कम प्रतिनिधित्व गर्दछ, जसले गाउँपालिका भित्र शहरी विकास, पूर्वाधार, र औद्योगिकीकरणको धेरै प्रारम्भिक चरणलाई जोड दिन्छ। यो सीमित विकासले सर्केगाड शहरी वा औद्योगिक केन्द्र भन्दा धेरै टाढा छ भन्ने सुझाव दिन्छ, जसले भविष्यको

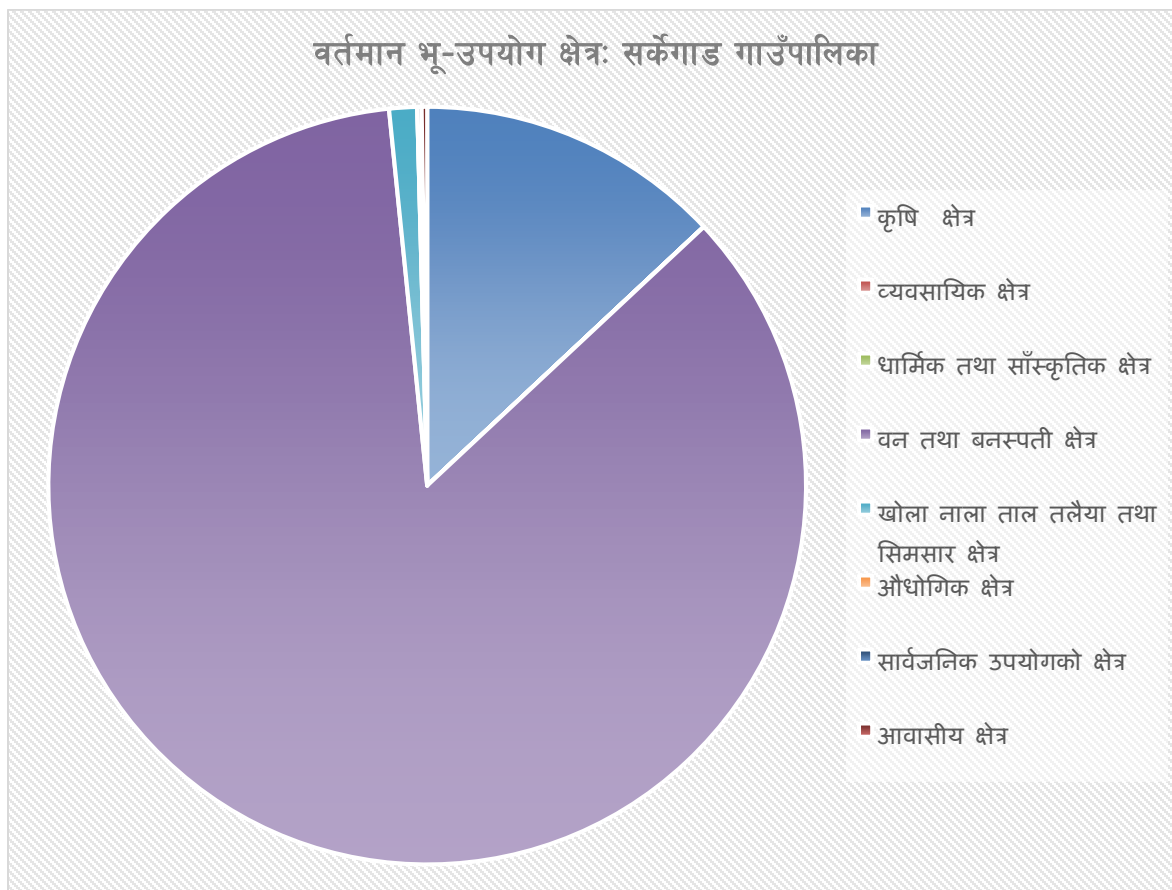
योजनाका लागि यसको मुख्य रूपमा प्राकृतिक चरित्रलाई संरक्षण गर्ने वा सावधानीपूर्वक व्यवस्थित, कम-प्रभावकारी विकास रणनीतिहरू सुरु गर्ने अद्वितीय अवसर प्रस्तुत गर्दछ।

सर्केगाड गाउँपालिकाको वर्तमान भू-उपयोगको अवस्थिति तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

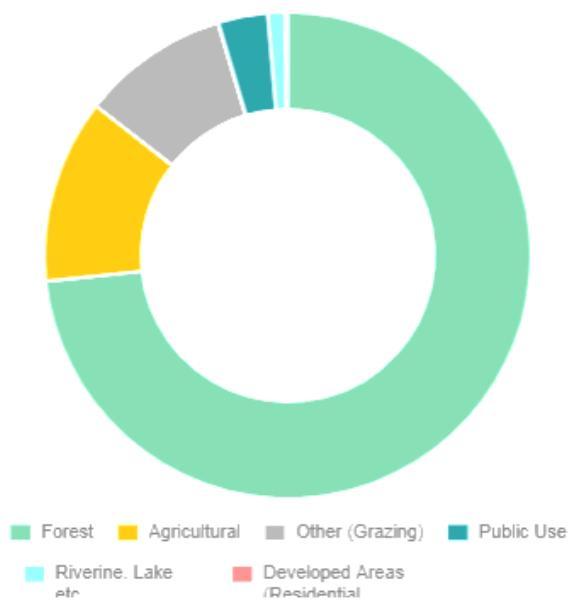
तालिका १ : गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वर्तमान भू-उपयोग क्षेत्र: सर्केगाड गाउँपालिका			
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र	३९९१३४४०.६८	३९९१.३४	१३.०२४३
व्यवसायिक क्षेत्र	२१९३४.९६	२.१९	०.००७२
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	५६३०.१५	५६.०३	०.००१८
वन तथा वनस्पती क्षेत्र	२६१५७९६८१.१	२६१५७.९७	८५.३५६८
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र	३६४९५७२.६९	३६४.९६	१.१९०९
औधोगिक क्षेत्र	१३९७.९५	०.१४	०.०००५
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	५६०३१२.६३	५६.०३	०.१८२८
आवासीय क्षेत्र	७२२५९७.९४	७२.२६	०.२३५८
जम्मा	३०६४५४५६८.१	३०६४५.४६	१००

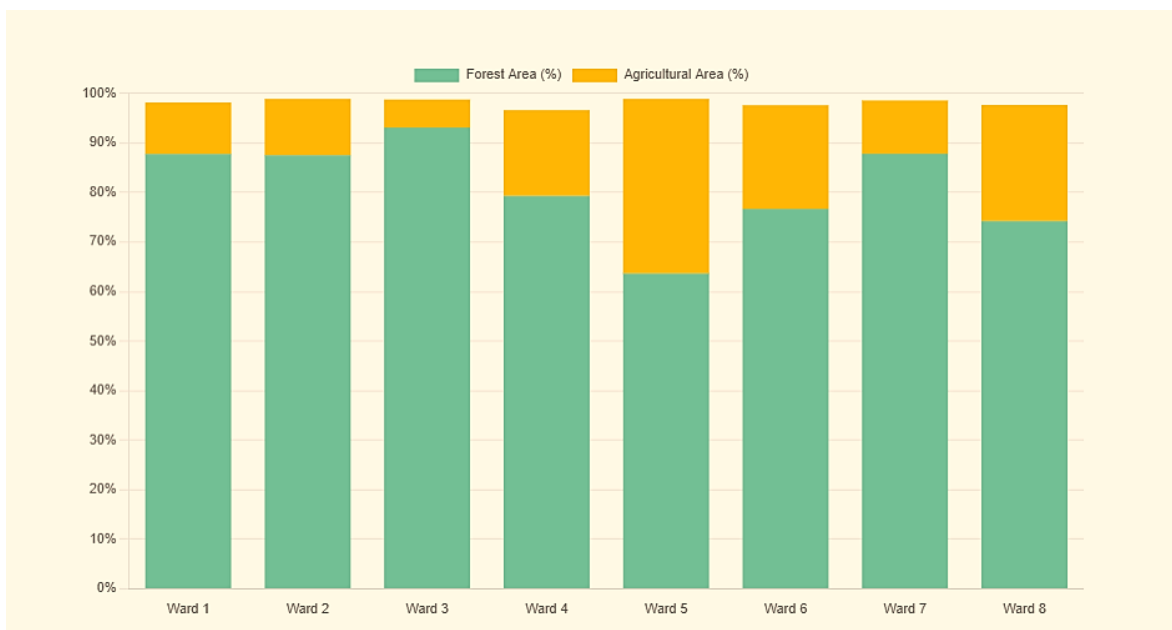
यहाँ यस पालिकाको वर्तमान भू-उपयोग अवस्थालाई वृत्तचित्रमा देखाइएको छ ।

वृत्तचित्र १ : गाउँपालिका को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वृत्तचित्र २ : गाउँपालिकाको वर्तमान अवस्था

चित्र ३: गाउँपालिकाको वडा गत रूपमा रहेको जङ्गल तथा कृषिक्षेत्र को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

४.३ बर्तमान भूउपयोगको विस्तृत विवरण वडा गत रुपमा तल वर्णन गरिएको छ

सर्केगाड गाउँपालिकाका आठवटै वडाहरू भित्रको वर्तमान भू-उपयोग ढाँचाहरूको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । भू-उपयोग तथ्याङ्कलाई वडा स्तरमा विभाजन गरेर, स्थानीय भिन्नताहरू, विशिष्ट सम्भावनाहरू, र अद्वितीय चुनौतीहरूको थप सूक्ष्म बुझाइ र प्रत्येक वडाको प्रोफाइलले यसको भौगोलिक र सामाजिक-आर्थिक सन्दर्भलाई विस्तृत भू-उपयोग तथ्याङ्क र गुणात्मक विवरणहरूका साथ एकीकृत गरि लक्षित योजना कार्यन्वयनगर्नका लागि आवश्यक सूक्ष्म दृष्टिकोण प्रदान गर्दछ।

४.३.१ वडा नं. १ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

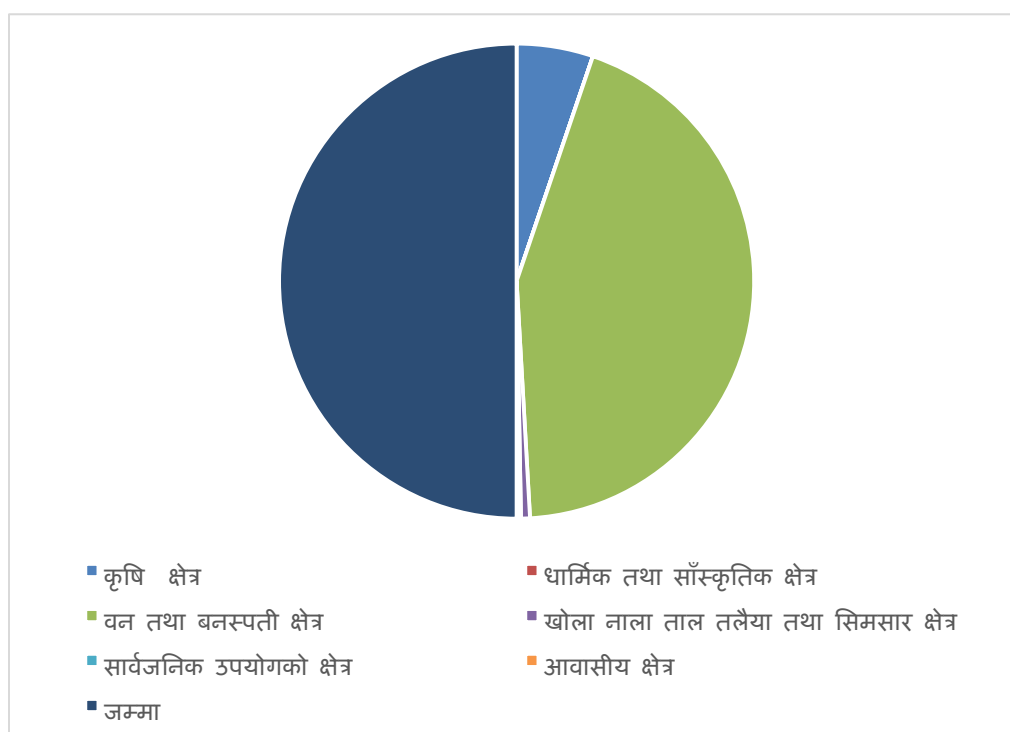
वडा १, जैर नामले चिनिन्छ, सर्केगाड गाउँपालिका भित्रको एक महत्त्वपूर्ण प्रशासनिक इकाई हो। यो यसको ऐतिहासिक र पौराणिक महत्त्वका लागि परिचित छ, जसलाई प्रायः “कैलाशको जरा” भनिन्छ, र दशहारा उत्सवहरू आयोजना हुने ठाउँ हो। यसको सांस्कृतिक विरासतले स्थानीय भू-उपयोग निर्णयहरू र संरक्षण प्रयासहरूलाई प्रभाव पार्न सक्छ। वडाको कुल क्षेत्रफल ५४५२.६२ हेक्टर छ। यहाँ ४७२ घरपरिवार र २१५८ व्यक्तिहरूको जनसंख्या रहेको छ। वडा १ भित्रका प्रमुख बस्तीहरूमा तुम्चा, न्याउली, छिडी, नाट्टा तलागाउँ, मझगाउँ, र माथिगाउँ समावेश छन्। सबै वडाहरूमध्ये वडा १ मा सबैभन्दा बढी जनसंख्या हुनु, यसको पर्याप्त क्षेत्रफलसँग मिलेर, अपेक्षाकृत महत्त्वपूर्ण मानव पदचिह्नलाई संकेत गर्दछ, जुन यसको कृषि गतिविधिहरू र गाउँपालिकाका अन्य कम जनसंख्या भएका क्षेत्रहरूको तुलनामा सम्भावित रूपमा घना आवासीय पकेटहरूमा प्रकट हुने अपेक्षा गरिन्छ। यस वडामा पहिरो, बाढी, र खडेरी जस्ता प्रकोपहरूको जोखिम पनि छ।

वडा १, जैर मा भू-उपयोग ढाँचा, समग्र गाउँपालिकाको प्रवृत्तिलाई ठूलो मात्रामा प्रतिबिम्बित गर्दछ, जसमा प्राकृतिक परिदृश्यहरू हावी छन्, तर यसको जनसंख्या र कृषि क्षमतासँग सम्बन्धित विशिष्ट विशेषताहरू छन्।

तालिका २: वडा नं.१ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. १ को वर्तमान भू-उपयोग		
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र	५६८२११७.४२२	१०.४२०९
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	८७.७४९१३६२९	०.०००२
वन तथा बनस्पती क्षेत्र	४७८५९७८७.१४	८७.७७३९
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र	६६२७७६.४८२	१.२१५५
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	७१२१३.५३०१७	०.१३०६
आवासीय क्षेत्र	२५०२३७.०३२८	०.४५८९
जम्मा	५४५२६२१९.३६	१००

यस तालिकामा भएको वडा नं १ को वर्तमान भूउपयोग अवस्थालाई तल वृत्तचित्र विभिन्न रंगहरु प्रयोग गरेर देखाइएको छ साथै तल राखिएको नक्शा बाट पनि कुन कुन क्षेत्रमा वर्तमान भूउपयोग के रहेछ भनि बुझ्न सकिन्छ ।

वृत्तचित्र २: वडा १ भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा १ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण

कृषि भू-उपयोग: वडा १ मा कृषि भूमि ५६८.२१ हेक्टरमा फैलिएको छ, जुन वडाको कुल क्षेत्रफलको १०.४२% हो। यो कृषि गतिविधि “पहाडी खेती” को व्यापक वर्ग अन्तर्गत पर्दछ। यस वडामा पहिचान गरिएका विशिष्ट बाली ढाँचाहरूमा “धान आदि” र “स्याउ क्षेत्र” समावेश छन्। यस वडामा कृषि भूमिको लागि “स्याउ क्षेत्र” को स्पष्ट उल्लेख विशेष रूपमा उल्लेखनीय छ। यसले जीविकोपार्जन खेतीबाट नगदे बाली खेतीतर्फको बागवानीमा सम्भावित विशेषज्ञतालाई संकेत गर्दछ। यस्तो विशेषज्ञताले उच्च आर्थिक सम्भावनालाई सुझाव दिन्छ र परम्परागत मुख्य बालीहरूमा मात्र केन्द्रित क्षेत्रहरूको तुलनामा स्थानीय किसानहरूको लागि बढेको आय उत्पादनमा योगदान पुर्याउन सक्छ। यस वडाको कृषि खडेरी र पहिरोका लागि पनि जोखिममा छ।

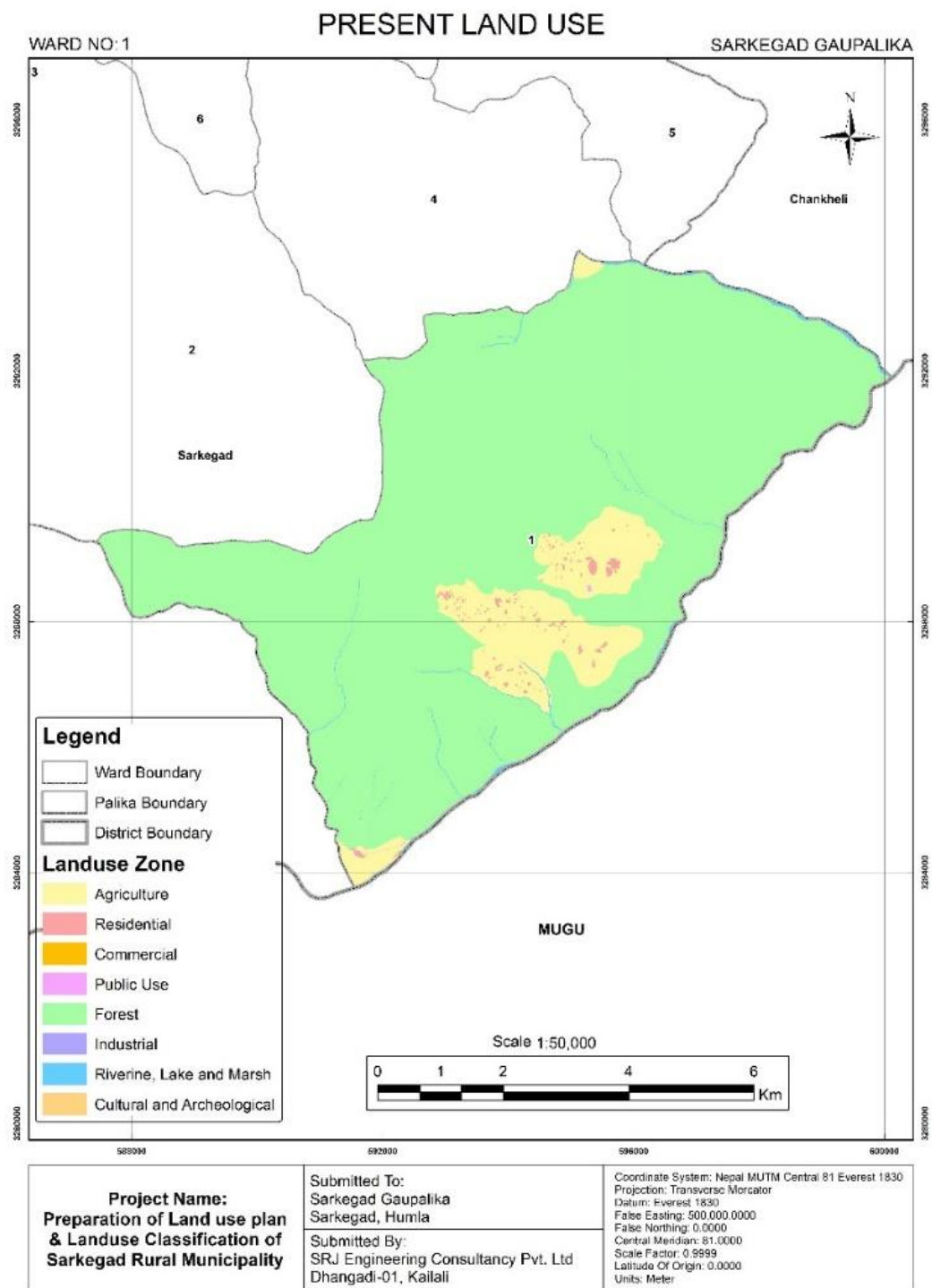
वन क्षेत्र: वन र वनस्पतिले ४७८५.९८ हेक्टरको महत्त्वपूर्ण क्षेत्र ओगटेको छ, जसले वडा १ को ८७.७७% ओगटेको छ। यी वनहरू भित्रका प्रमुख आवरण प्रकारहरूमा “भाडी” समावेश छ। “भाडी” को वन प्रकारको रूपमा व्यापकताले घना, परिपक्व रूखको आवरणको सट्टा भाडी वा सम्भावित रूपमा घटिया वन क्षेत्रहरूलाई संकेत गर्दछ। यो विशेषताले वडामा वन व्यवस्थापन रणनीतिहरूको लागि निहितार्थ गर्दछ, जसले परिपक्व वनहरूको लागि संरक्षण दृष्टिकोणहरू भन्दा फरक, वन पुनर्स्थापना, नियन्त्रित चरिचरण, वा गैर-काठ वन उत्पादनहरूको लागि विशिष्ट व्यवस्थापन जस्ता लक्षित हस्तक्षेपहरूको आवश्यकतालाई संकेत गर्दछ। यहाँका वनहरूमा खडेरीको अवस्थामा आगलागीको जोखिम पनि छ।

आवासीय क्षेत्र: वडा १ मा आवासीय भूमि २५.०२ हेक्टर ओगटेको छ, जुन वडाको क्षेत्रफलको ०.४६% हो। यी आवासीय क्षेत्रहरू मुख्य रूपमा “पुरानो क्षेत्र” को रूपमा वर्गीकृत छन्। यो वर्गीकरणले बस्तीहरू राम्ररी स्थापित छन् र हालसालै नियोजित शहरी विस्तार भएको छैन भन्ने संकेत गर्दछ। यस्तो विकासको नतिजा, यदि सक्रिय रूपमा व्यवस्थित गरिएन भने, अव्यवस्थित वृद्धि, अवस्थित अनौपचारिक पूर्वाधारमा दबाव, र आधुनिक सुविधाहरूमा सीमित पहुँच जस्ता समस्याहरू हुन सक्छ। भविष्यको योजना प्रयासहरूले दिगो र बस्न योग्य समुदायहरू सुनिश्चित गर्न यी चुनौतीहरूलाई सम्बोधन गर्न आवश्यक हुनेछ, विशेष गरी वडाको भूकम्प र बाढीको जोखिमलाई ध्यानमा राख्दै।

सार्वजनिक उपयोग: वडा १ मा सार्वजनिक उपयोग क्षेत्रहरू ७.१२ हेक्टर ओगटेको छ, जुन वडाको कुल क्षेत्रफलको ०.१३% हो। यस वर्गको एक महत्त्वपूर्ण घटक “सडक” हो। सडकहरूको प्रमुख सार्वजनिक उपयोगिताको रूपमा उपस्थिति गाउँपालिकाको कनेक्टिभिटीमा केन्द्रित हुनुलाई प्रकाश पार्छ, जुन पहाडी र असह्य भूभागमा आर्थिक गतिविधिहरू र आवश्यक सेवाहरूमा पहुँचलाई सहज बनाउन महत्त्वपूर्ण छ। यद्यपि, यी सडकहरूको समग्र गुणस्तर, जसलाई प्रायः गाउँपालिका स्तरमा “काँचो सडक” भनिन्छ, कनेक्टिभिटी स्थापित भए पनि, यसको पूर्ण कार्यात्मक प्रभाव अबै सीमित हुन सक्छ, जसले यातायातको दक्षता र आर्थिक क्षमतालाई असर गर्दछ भन्ने सुझाव दिन्छ।

नदी, ताल, र सिमसार क्षेत्र (हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरू): यो वर्ग, मुख्य रूपमा “नदी” विशेषताहरू मिलेर बनेको छ, ६६.२८ हेक्टर, वा वडा १ को १.२२% ओगटेको छ। महत्त्वपूर्ण नदी विशेषताहरूको उपस्थिति जलस्रोतका लागि महत्त्वपूर्ण छ, जसले प्राकृतिक पारिस्थितिक प्रणाली र सिंचाइ जस्ता मानव गतिविधिहरू दुवैलाई समर्थन गर्दछ। यद्यपि, यस्ता जल निकायहरूको प्रमुखताले आन्तरिक रूपमा बाढीको जोखिमलाई पनि संकेत गर्दछ। यो विशेष गरी सान्दर्भिक छ किनकि हुम्ला कर्णाली नदी, जुन गाउँपालिकाको केही भाग हुँदै बग्छ, बाढीको जोखिम भएको नदीको रूपमा पहिचान गरिएको छ। जल निकायहरूको यो दोहोरो प्रकृति - एक महत्त्वपूर्ण स्रोत र एक सम्भावित खतरा - एकीकृत भू-उपयोग र प्रकोप जोखिम व्यवस्थापन योजना आवश्यक छ।

व्यावसायिक, औद्योगिक, र खानी तथा खनिज क्षेत्रहरू: यी वर्गहरू वडा १ मा या त अनुपस्थित छन् वा नगण्य छन्, जसले औपचारिक व्यावसायिक, औद्योगिक, वा खानी गतिविधिहरूको धेरै सीमित उपस्थितिलाई संकेत गर्दछ। यसले सुझाव दिन्छ कि वडामा आर्थिक गतिविधिहरू अत्यधिक रूपमा प्राथमिक (कृषि, वन) छन् र शहरी र औद्योगिक विकास धेरै प्रारम्भिक चरणमा छन्।

नक्सा ५: वडा नं. १ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

४.३.२ वडा नं. २ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा २, रिप नामले चिनिन्छ, सर्केगाड गाउँपालिकाको एक अभिन्न अंग हो। यसले रिप र मेख (मेक) गाउँहरू समेट्छ। “रिप” नाम आफैँमा नेपालीमा उर्वर, ओसिलो, र पानी भएको जमिन वा बस्तीलाई जनाउँछ, जुन वडाको प्राकृतिक विशेषताहरूको सूचक हो, स्थानीय अग्रजहरूले पानीका मुहानहरूका कारण उत्पादक भूभागको उपस्थितिलाई पुष्टि गरेका छन्। यो आन्तरिक उर्वरता र आर्द्रताले यसको कृषि उत्पादकता र सम्भावित रूपमा खेती गरिने वालीहरूको प्रकारमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने अपेक्षा गरिन्छ। वडा २ को कुल क्षेत्रफल ४६१०.०२ हेक्टर छ। यहाँ २७८ घरपरिवार र ११३४ व्यक्तिहरूको जनसंख्या रहेको छ, जसले यसलाई गाउँपालिकामा कम जनसंख्या भएको वडाहरू मध्ये एक बनाउँछ। यस वडाको “साइपाल हिमालयन ट्रेकिङ रुट” को एक भाग पनि समावेश भएकोले यसको महत्त्व छ, जसले पर्यटन-सम्बन्धित भू-उपयोगको सम्भावनालाई संकेत गर्दछ। यस वडा विशेष गरी पहिरो, बाढी, र महामारीको जोखिममा छ।

वडा २, रिपमा भू-उपयोग वितरणले समग्र गाउँपालिकाको ढाँचासँग मिल्दोजुल्दो उच्च मात्रामा प्राकृतिक आवरण देखाउँछ, तर यसको उर्वर र ओसिलो वातावरणले प्रभावित विशिष्ट विशेषताहरू पनि छन्।

तालिका ३ : वडा नं. २ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. २ को वर्तमान भू-उपयोग		
भू-उपयोग क्षेत्र	भू-उपयोग क्षेत्र	भू-उपयोग क्षेत्र
कृषि क्षेत्र	५२४६९९७.०४४	११.३८२
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	४७१.२४	०.००१
वन तथा वनस्पती क्षेत्र	४०३४६८४४.०४	८७.५२०
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र	३९३५६६.८८३५	०.८५४
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	२१९४३.०४८७६	०.०४८
आवासीय क्षेत्र	९०३४८.०४५३७	०.१९६
जम्मा	४६१००१७०.३०५२९६८	१००

वडा २ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण

कृषि भू-उपयोग: वडा २ मा कृषि भूमि ५२४.७० हेक्टरमा फैलिएको छ, जुन वडाको क्षेत्रफलको ११.३८% प्रतिनिधित्व गर्दछ। यो कृषि गतिविधि “पहाडी खेती” को रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ। वडालाई “उर्वर, ओसिलो, र पानी भएको जमिन” भनेर वर्णन गरिएकाले, यो भूमि अत्यधिक उत्पादक हुन सक्छ, सम्भवतः

यस्ता अवस्थाहरूमा फस्टाउने विभिन्न बालीहरूलाई समर्थन गर्दछ। गाउँपालिकामा सामान्यतया उल्लेख गरिएका विशिष्ट कृषि उत्पादनहरू, जस्तै “आलु, गहुँ आदि,” यहाँ विशेष गरी सफल हुन सक्छन्। रिपको भूमिको आन्तरिक उर्वरताले कम सुसज्जित क्षेत्रहरूको तुलनामा उच्च उपज वा अधिक सघन कृषि अभ्यासहरूलाई अनुमति दिन सक्छ। यद्यपि, यसको कृषि क्षेत्रहरू बाढी र पहिरोका लागि जोखिममा छन्।

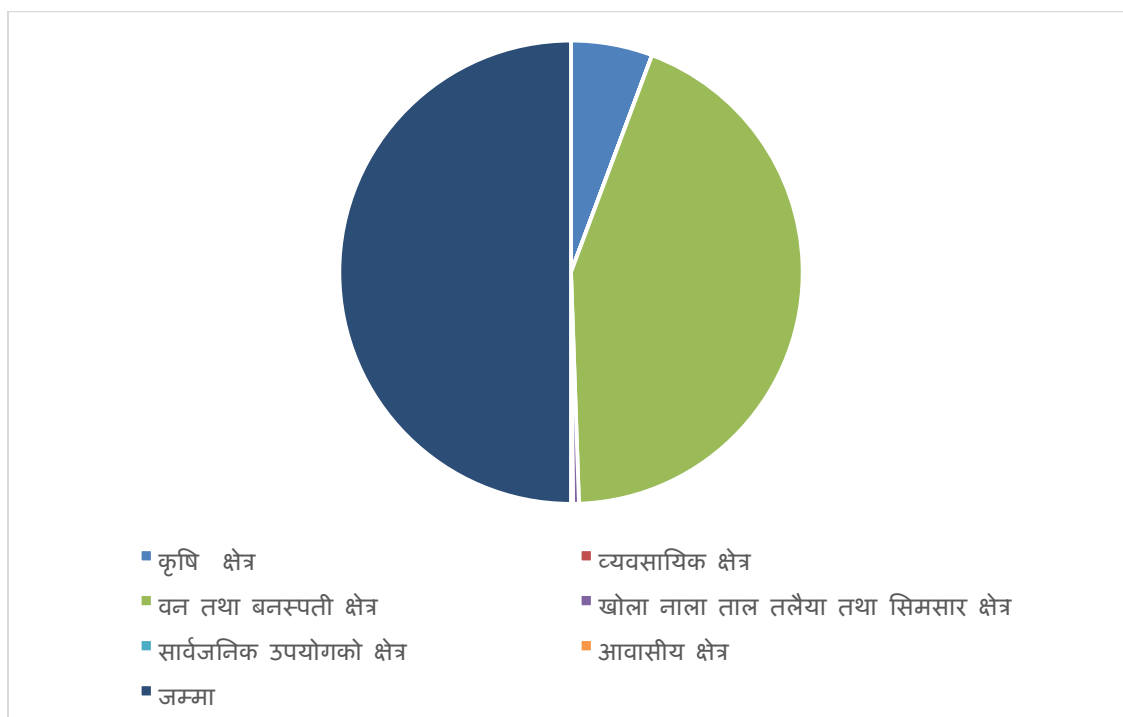
वन क्षेत्र: वन र वनस्पतिले वडा २ मा ४०३४.६८ हेक्टर, वा यसको कुल क्षेत्रफलको ८७.५२% ओगटेको छ। यो व्यापक वन क्षेत्रले वडाको पारिस्थितिक सन्तुलन र स्रोत आधारमा महत्त्वपूर्ण योगदान गर्दछ। वन प्रकारहरूमा उपोष्णकटिबंधीय, समशीतोष्ण, र उप-अल्पाइन वर्गहरू समावेश हुने सम्भावना छ, जुन गाउँपालिकाभरि सामान्य छन्। यी वनहरूको स्वास्थ्य र संरचना स्थानीय जीविकोपार्जनलाई समर्थन गर्न, काठ, दाउरा, र गैर-काठ वन उत्पादनहरू प्रदान गर्न, र जैविक विविधता कायम राख्नको लागि महत्त्वपूर्ण छ। यहाँका वन क्षेत्रहरू पनि आगलागी र आँधीको जोखिममा छन्।

नदी, ताल, र सिमसार क्षेत्र (हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरू): यो वर्गले वडा २ मा ३९.३६ हेक्टर (०.८५%) ओगटेको छ। “पानीका मुहानहरू” र टपराणा खोला जस्ता नदीहरू प्रमुख हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरूको रूपमा जलस्रोतको महत्त्वलाई जोड दिन्छन्। यी जल निकायहरू सिंचाइका लागि, कृषि उत्पादकतालाई समर्थन गर्न, र स्थानीय पारिस्थितिक प्रणाली कायम राख्नका लागि महत्त्वपूर्ण छन्। यद्यपि, यस्ता जल निकायहरूको निकटताले बाढीको जोखिमलाई पनि संकेत गर्दछ, किनकि वडा २ (रिप र मेख) को केही भागहरू बाढीको जोखिम भएको क्षेत्रको रूपमा पहिचान गरिएको छ। यसले प्रकोप जोखिमहरू कम गर्न नदी क्षेत्रहरूको सावधानीपूर्वक व्यवस्थापनको आवश्यकतालाई हाइलाइट गर्दछ।

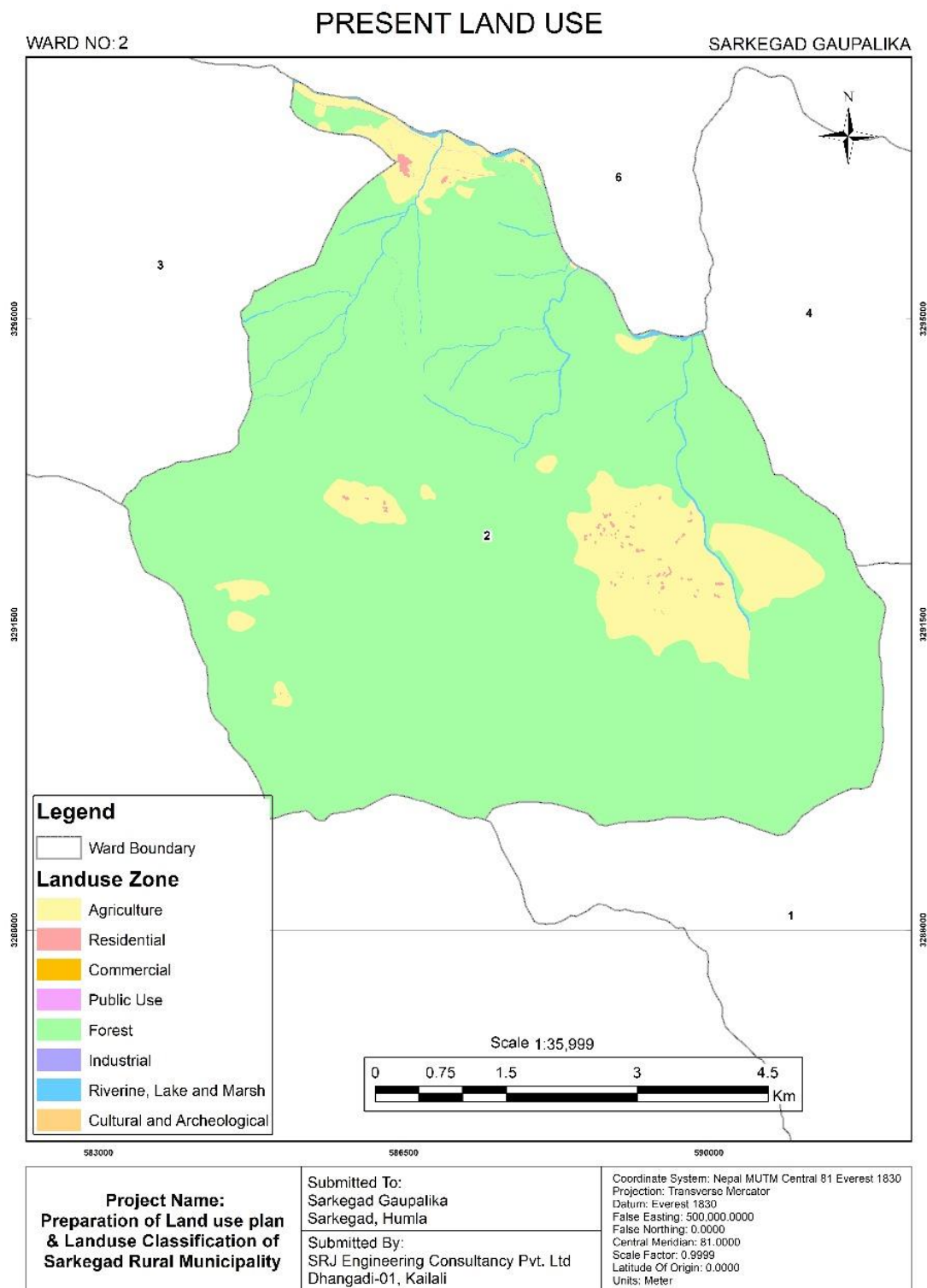
आवासीय क्षेत्र: वडा २ मा आवासीय भूमि अपेक्षाकृत सानो छ, ९.०३ हेक्टर (०.२०%) ओगटेको छ। यो गाउँपालिकामा कम जनसंख्या भएको वडाहरू मध्ये एकको रूपमा यसको स्थितिसँग मिल्दोजुल्दो छ। बस्तीहरू, गाउँपालिकाको धेरै जसो जस्तै “पुरानो क्षेत्र” को रूपमा वर्गीकृत, मुख्य रूपमा परम्परागत माटो र ढुङ्गाका घरहरू समावेश हुन्छन्। सीमित आवासीय पदचिह्नले एक छरिएको बस्ती ढाँचालाई सुझाव दिन्छ, जसले केन्द्रीय सेवा वितरणका लागि चुनौतीहरू खडा गर्न सक्छ, तर भूमि रूपान्तरणमा कम दबावलाई पनि संकेत गर्न सक्छ। यहाँका बस्तीहरू भूकम्प, महामारी, आँधी, र असिनाका लागि पनि संवेदनशील छन्।

सार्वजनिक उपयोग: वडा २ मा सार्वजनिक उपयोग क्षेत्रहरू २.१९ हेक्टर (०.०५%) समावेश गर्दछ। यी क्षेत्रहरूमा स्थानीय सडकहरू र सामुदायिक सुविधाहरू समावेश हुने सम्भावना छ। उदाहरणका लागि, “श्री कोट आधारभूत विद्यालय, कुन्नाकोट” (एक विद्यालय) र “सर्केदेउ आयुर्वेद औषधालय” (एक आयुर्वेदिक केन्द्र) सार्वजनिक उपयोगका सुविधाहरूका उदाहरण हुन् जसले स्थानीय जनसंख्यालाई आवश्यक सेवाहरू प्रदान गर्दछ। सार्वजनिक उपयोगका लागि समर्पित सीमित क्षेत्रले वडाको ग्रामीण प्रकृति र सार्वजनिक सेवा पूर्वाधार विकासको सम्भावित प्रारम्भिक चरणलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।

व्यावसायिक क्षेत्र: वडा २ मा व्यावसायिक गतिविधि न्यूनतम छ, केवल ०.०४७ हेक्टर (०.००१%) ओगटेको छ। यसले औपचारिक व्यवसाय वा बजारहरूको धेरै सीमित उपस्थितिलाई संकेत गर्दछ, जसले गर्दा बासिन्दाहरू सम्भवतः सानो-स्तरीय, अनौपचारिक व्यापारमा निर्भर छन् वा व्यावसायिक आवश्यकताहरूको लागि अन्य वडाहरूमा यात्रा गर्छन्। महत्त्वपूर्ण व्यावसायिक विकासको अभाव वडाको कम जनसंख्या घनत्व र मुख्य रूपमा कृषि अर्थतन्त्रसँग मिल्दोजुल्दो छ।

चित्र ३ : वडा २ भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

नक्शा ६ : वडा नं. २ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

४.३.३ वडा नं. ३ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा ३, उनापानी नामले चिनिन्छ, सर्केगाड गाउँपालिका भित्रको एक विशिष्ट प्रशासनिक इकाई हो। यसमा उनापानी, सुइना, र पुग्रेनी गुसाका बस्तीहरू समावेश छन्। “उनापानी” नाम आफैँमा न्यानो पानी वा मनतातो पानी भन्ने अर्थ लाग्छ, जुन यस बस्तीमा जमिनमुनिबाट निस्कने तातो पानीका मुहानहरूबाट आएको हो, जसलाई स्थानीय रूपमा तापुन भनिन्छ, र जसले जोर्नी दुख्ने र छालाका रोगहरू निको पार्छ भन्ने विश्वास गरिन्छ। यो अद्वितीय हाइड्रोलोजिकल विशेषताले स्थानीय सूक्ष्म-जलवायु र विशिष्ट भू-उपयोगहरूलाई प्रभाव पार्न सक्छ। ऐतिहासिक रूपमा, यो क्षेत्र प्रशस्त घाँस र पानीको उपलब्धताका कारण भेडाबाखा पालन र ऊन उत्पादनसँग सम्बन्धित थियो, जसले यसको चरिचरण भूमि वा कृषि ढाँचाहरूमा प्रतिबिम्बित हुन सक्छ। वडा ३ को कुल क्षेत्रफल ५८६८.२६ हेक्टर छ। यहाँ २०९ घरपरिवार र ९८३ व्यक्तिहरूको जनसंख्या रहेको छ, जसले यसलाई जनसंख्याको हिसाबले साना वडाहरू मध्ये एक बनाउँछ। यो वडा पहिरो, बाढी, र हिमपहिरोका लागि अत्यधिक जोखिममा छ, र महामारी, आँधी, र असिना पनि अनुभव गर्दछ।

वडा ३, उनापानीमा भू-उपयोग ढाँचा, गाउँपालिकाको पहिले नै वन-प्रभुत्व भएको परिदृश्यको तुलनामा पनि, वन आवरणको असाधारण रूपमा उच्च अनुपातले विशेषतायुक्त छ।

वडा ३ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण

वन क्षेत्र: वडा ३ मा वन र वनस्पतिहरूको असाधारण रूपमा उच्च एकाग्रता छ, जसले ५४६५.०२ हेक्टर ओगटेको छ, जुन यसको कुल क्षेत्रफलको ९३.१३% हो। यसले यसलाई गाउँपालिकाको सबैभन्दा बढी वन भएको वडा बनाउँछ। वन प्रकारहरूमा “राष्ट्रिय वन” जस्ता विभिन्न वर्गहरू समावेश हुनेछन्, जसले ठूला, संरक्षित क्षेत्रहरूलाई संकेत गर्दछ। व्यापक वन आवरणले वडाको महत्वपूर्ण पारिस्थितिक महत्त्वलाई जोड दिन्छ, जैविक विविधता संरक्षण, जलाधार संरक्षण, र स्थानीय समुदायका लागि दाउरा र गैर-काठ वन उत्पादनहरूका लागि विशाल स्रोत आधार प्रदान गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छ। वनको यो उच्च अनुपातले व्यापक कृषि वा शहरी विस्तारको लागि सीमित दायरालाई पनि संकेत गर्दछ। यहाँका वन क्षेत्रहरू पनि आगलागीको जोखिममा छन्।

कृषि भू-उपयोग: वडा ३ मा कृषि भूमि यसको वन आवरणको तुलनामा अपेक्षाकृत सानो छ, ३३०.९३ हेक्टरमा फैलिएको छ, वा वडाको कुल क्षेत्रफलको ५.६४% हो। यो कृषि “पहाडी खेती” अन्तर्गत पर्दछ। तथ्यांकमा भेटिएका विशिष्ट कृषि टिप्पणीहरूमा “स्याउ क्षेत्र” र “चिनो, कोदो, आलु आदि” समावेश छन्। “चिनो, कोदो, आलु आदि” को खेतीले स्थानीय जलवायु र माटोको अवस्थामा अनुकूलनलाई सुझाव दिन्छ, जबकि “स्याउ क्षेत्र” ले विशेष बागवानीको सम्भावनालाई संकेत गर्दछ। ऊन उत्पादनसँगको

ऐतिहासिक सम्बन्ध यहाँको चरित्रण भूमिमा प्रतिबिम्बित हुन सक्छ, जुन यदि उपस्थित छ भने “अन्य भू-उपयोग” वर्ग अन्तर्गत पर्दछ, वा पशुपालनलाई समर्थन गर्ने विशिष्ट कृषि अभ्यासहरू मार्फत। कृषि भूमि पहिरो र बाढीका लागि जोखिममा छ।

नदी, ताल, र सिमसार क्षेत्र (हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरू): यो वर्गले वडा ३ मा ५७.२८ हेक्टर (०.९८%) ओगटेको छ। “तातो पानीका मुहानहरू” (तपुन) को उपस्थिति एक अद्वितीय हाइड्रोलोजिकल विशेषता हो जसले विशिष्ट कृषि अभ्यासहरू वा सामान्य चिसो पानी प्रणालीहरू भन्दा बाहिरका स्थानीय उपयोगहरूलाई समर्थन गर्न सक्छ। “खेल खोला” जस्ता नदीहरू र अन्य नाम नखुलेका नदीहरू पनि यस नेटवर्कको अंश हुन्। वडाको जलस्रोत स्थानीय उपभोगका लागि र सम्भवतः सानो-स्तरीय सिंचाइका लागि महत्वपूर्ण छन्, जसले सीमित कृषि गतिविधिहरूलाई समर्थन गर्दछ। नदी क्षेत्रहरू बाढीका लागि अत्यधिक संवेदनशील छन्।

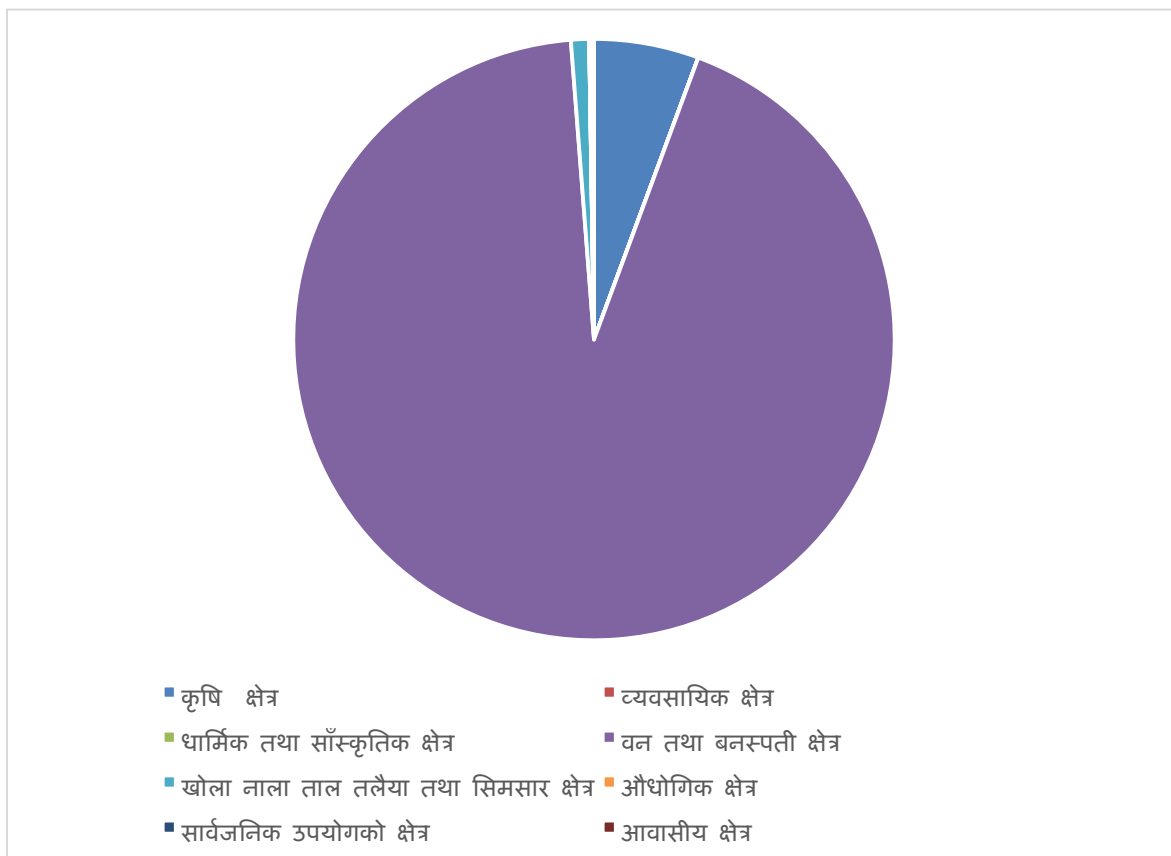
आवासीय क्षेत्र: वडा ३ मा आवासीय भूमि न्यूनतम छ, ७.५१ हेक्टर (०.१३%) ओगटेको छ। यो कम अनुपात यसको कम जनसंख्या भएको वडाको स्थितिसँग मिल्दोजुल्दो छ। बस्तीहरू सम्भवतः छरिएका छन्, जसमा मुख्य रूपमा परम्परागत माटो र ढुङ्गाका घरहरू समावेश छन्। सीमित आवासीय पदचिह्नले कम जनसंख्या घनत्व र आवासका लागि भूमि रूपान्तरणमा न्यूनतम दबावलाई संकेत गर्दछ, जसले वडाको प्राकृतिक चरित्रलाई संरक्षण गर्दछ।

सार्वजनिक उपयोग: वडा ३ मा सार्वजनिक उपयोग क्षेत्रहरू ७.४० हेक्टर (०.१३%) ओगटेको छ। यी क्षेत्रहरूमा स्थानीय सडकहरू र सार्वजनिक सुविधाहरू समावेश हुनेछन्। गाउँपालिकामा विद्यालय र आयुर्वेदिक केन्द्रहरू जस्ता सार्वजनिक सुविधाहरूका उदाहरणहरू वडा ३ मा पाइन्छन्। यी सुविधाहरू छरिएको जनसंख्यालाई आधारभूत सेवाहरू प्रदान गर्नका लागि महत्त्वपूर्ण छन्।

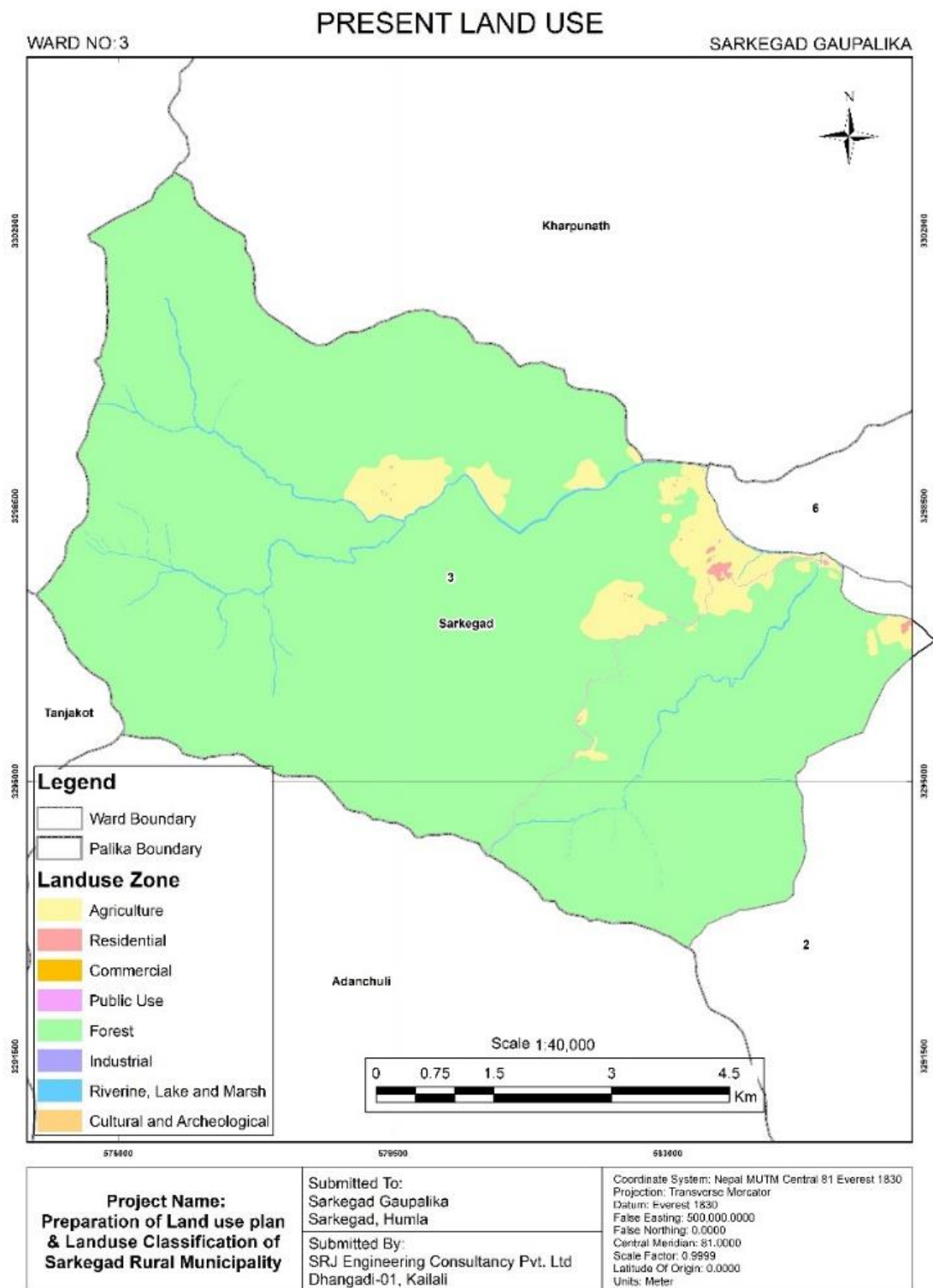
व्यावसायिक, औद्योगिक, र धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्रहरू: यी वर्गहरू वडा ३ मा धेरै सीमित छन्। व्यावसायिक भूमिले केवल ०.०९ हेक्टर (०.००१५%) ओगटेको छ, औद्योगिक भूमिले ०.००४३ हेक्टर (०.००००७%), र धार्मिक/सांस्कृतिक भूमिले ०.०२ हेक्टर (०.०००४%)। यसले न्यूनतम औपचारिक आर्थिक विविधीकरण वा सानो स्थानीय स्थलहरू बाहेक महत्त्वपूर्ण सांस्कृतिक पूर्वाधार भएको मुख्य रूपमा ग्रामीण वडालाई संकेत गर्दछ। वडाको ध्यान प्राकृतिक स्रोतहरू र जीविकोपार्जन गतिविधिहरूमा अत्यधिक केन्द्रित छ।

तालिका ४ : वडा नं. ३ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. ३ को वर्तमान भू-उपयोग		
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र	३३०९२६३.१८	५.६३९३
व्यवसायिक क्षेत्र	८९७.४९७६५१७	०.००१५
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	२२५.५३०४९३	०.०००४
वन तथा बनस्पती क्षेत्र	५४६५०१९४.४	९३.१२८५
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र	५७२७७८.७७५७	०.९७६१
औधोगिक क्षेत्र	४३.४३१००६६	०.०००१
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	७४०३०.०५१०४	०.१२६२
आवासीय क्षेत्र	७५१३४.०८७२४	०.१२८०
जम्मा	५८६८२५६६.९५	१००

वृत्तचित्र ४ : वडा ३ भु-उपयोगको वर्तमान अवस्था

नक्शा ७ : वडा नं. ३ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

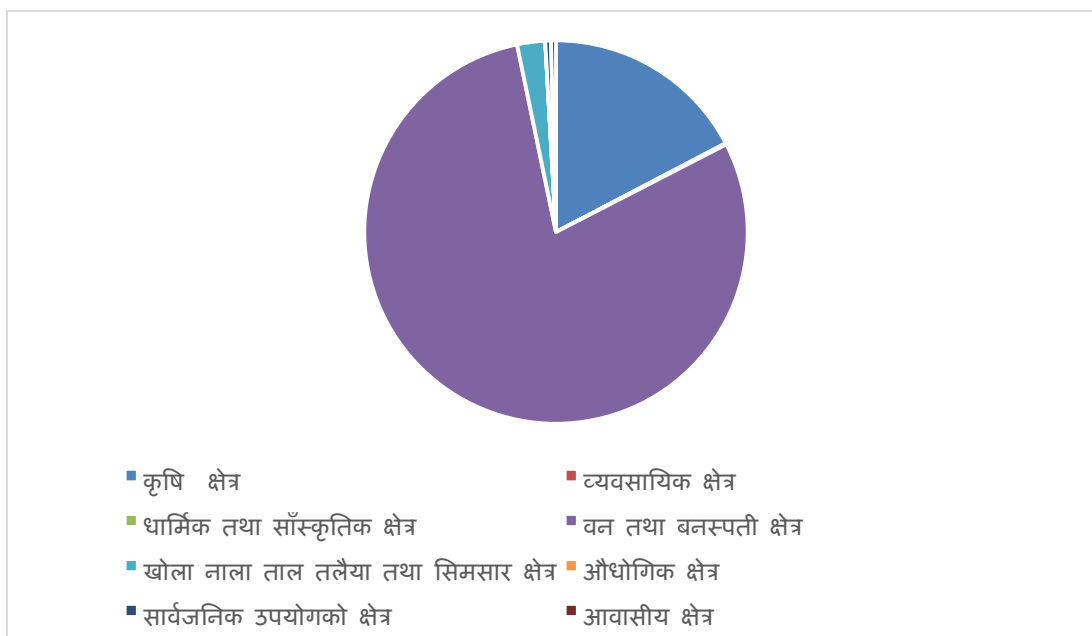
४.३.४ वडा नं. ४ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा ४, सांया नामले चिनिन्छ, सर्केगाड गाउँपालिका भित्रको एक रणनीतिक रूपमा महत्त्वपूर्ण प्रशासनिक इकाई हो। यसमा दुपाली, मंडी गैरी सांया, डंडा सांया, र सर्केगाडका बस्तीहरू समावेश छन्। महत्त्वपूर्ण रूपमा, गाउँपालिकाको प्रशासनिक कार्यालय वडा ४, सर्केगाडमा अवस्थित छ। यसले वडा ४ लाई शासन र सेवाहरूको लागि एक केन्द्रीय हब बनाउँछ, जसले यसको भू-उपयोग ढाँचाहरू, विशेष गरी सार्वजनिक र व्यावसायिक क्षेत्रहरूको अनुपातलाई प्रभाव पार्ने अपेक्षा गरिन्छ। ऐतिहासिक रूपमा, सांयाका मानिसहरू आफ्नो सहनशील प्रकृतिका लागि परिचित थिए, जसले सामुदायिक एकतामा योगदान पुर्याएको हुन सक्छ। वडा ४ को कुल क्षेत्रफल २११३.४० हेक्टर छ। यहाँ २३२ घरपरिवार र १२२५ व्यक्तिहरूको जनसंख्या रहेको छ। वडा ४ लाई भूकम्प, पहिरो, र बाढी सहित विभिन्न प्रकोपहरूको लागि उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा पनि पहिचान गरिएको छ। यो जोखिमले यसको जनसंख्या र पूर्वाधारमा जोखिम कम गर्न सावधानीपूर्वक भू-उपयोग योजनाको आवश्यकतालाई जोड दिन्छ।

वडा ४, सांयामा भू-उपयोग ढाँचा, अबै पनि प्राकृतिक क्षेत्रहरूले हावी भए तापनि, अन्य केही वडाहरूको तुलनामा कृषि भूमिको तुलनात्मक रूपमा उच्च अनुपात र प्रशासनिक कार्यहरूको उपस्थितिलाई देखाउँछ।

तालिका ५ : वडा नं ४ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं.४ को वर्तमान भू-उपयोग		
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र	३६६०८८३.९४४	१७.३२२३
व्यवसायिक क्षेत्र	१९०३३.१४८८३	०.०९०१
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	३८२८.६३८९८९	०.०१८१
वन तथा बनस्पती क्षेत्र	१६७६०७७७.९८	७९.३०७३
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र	४९९७६५.९५८२	२.३६४८
औधोगिक क्षेत्र	४२३.८२६१४४३	०.००२०
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	१०१५९९.८६०९	०.४८०७
आवासीय क्षेत्र	८७६५०.८१२०८	०.४१४७
जम्मा	२११३३९६४.१७	१००

चित्र ५ : वडा ४ भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा ४ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण

वन क्षेत्र: वन र वनस्पतिले १६७६.०८ हेक्टर ओगटेको छ, जुन वडा ४ को ७९.३१% हो। यो अभै पनि प्रमुख भए तापनि, यो अनुपात गाउँपालिकाको औसत र अन्य केही वडाहरूको तुलनामा थोरै कम छ, सम्भवतः मानव गतिविधिहरूको उच्च एकाग्रताका कारण। यी वनहरूले वडाको पारिस्थितिक स्थिरतामा योगदान गर्दछ र स्थानीय जनसंख्याका लागि आवश्यक स्रोतहरू प्रदान गर्दछ।

कृषि भू-उपयोग: वडा ४ मा कृषि भूमि ३६६.०९ हेक्टरमा फैलिएको छ, जुन वडाको क्षेत्रफलको १७.३२% प्रतिनिधित्व गर्दछ। यो एक उल्लेखनीय अनुपात हो, जसले महत्वपूर्ण कृषि गतिविधिलाई संकेत गर्दछ। अवलोकन गरिएका बाली ढाँचाहरूमा “धान” र “धान, दलहन, मकै, कागुनो, कोदो आदि” समावेश छन्। विविध बालीहरूको उपस्थितिले स्थानीय अवस्थामा अनुकूलित मिश्रित कृषि प्रणालीलाई सुझाव दिन्छ।

नदी, ताल, र सिमसार क्षेत्र (हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरू): यो वर्गले वडा ४ मा ४९.९८ हेक्टर (२.३६%) ओगटेको छ। प्रमुख हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरूमा “गोठी खोला” र अन्य नदीहरू समावेश छन्। यी जल निकायहरू सिंचाइका लागि र स्थानीय पानी आपूर्तिका लागि महत्वपूर्ण छन्। यद्यपि, वडा ४ लाई बाढीको लागि उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा पहिचान गरिएको छ, विशेष गरी नदी क्षेत्रहरूमा। यसले बस्तीहरू र कृषि भूमिहरूलाई सुरक्षा प्रदान गर्न यी जल निकायहरूको नजिकका क्षेत्रहरूमा बाढी न्यूनीकरण उपायहरू र जोखिम-संवेदनशील योजनाको लागि महत्वपूर्ण आवश्यकतालाई हाइलाइट गर्दछ।

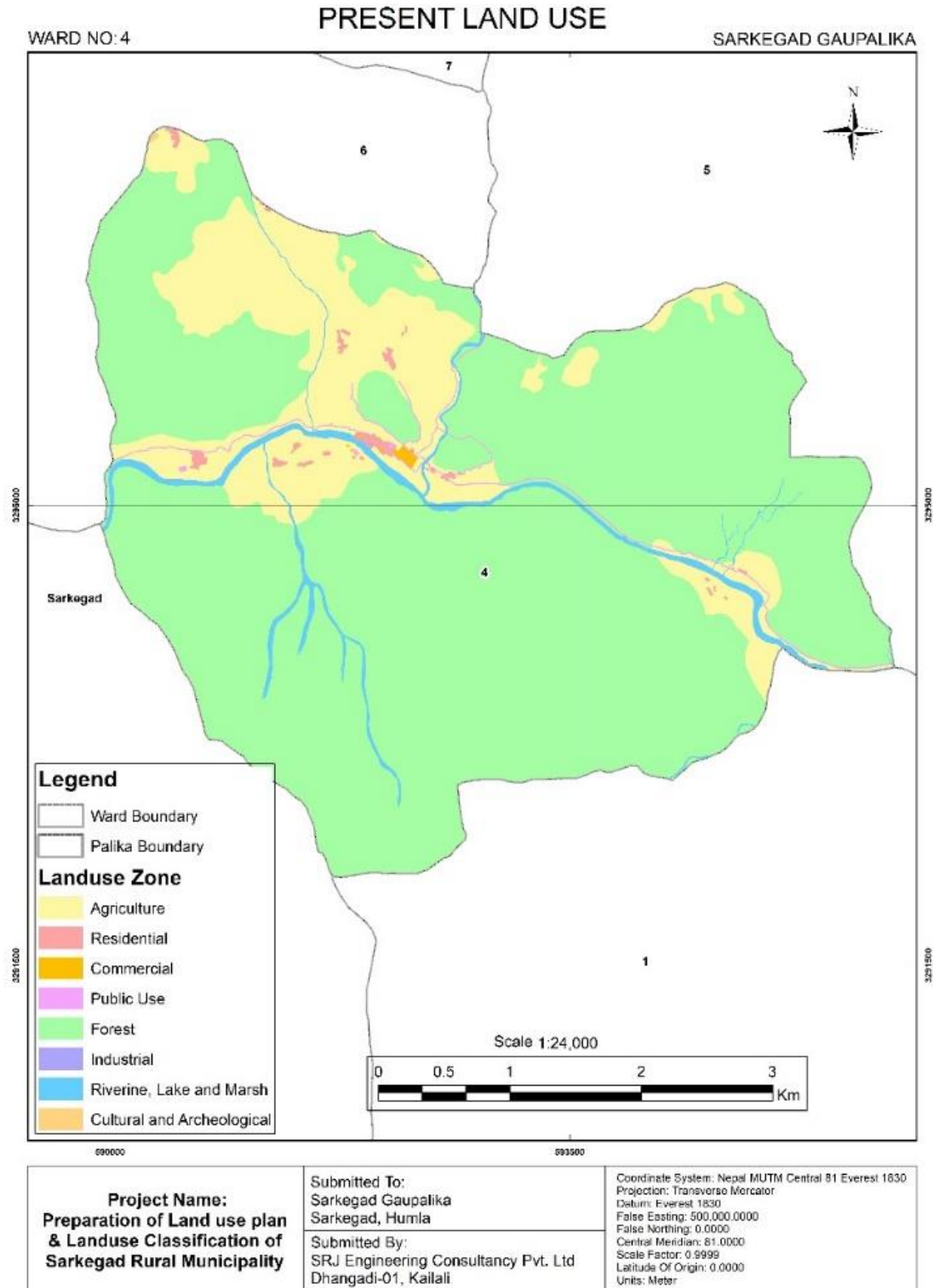
सार्वजनिक उपयोग: वडा ४ मा सार्वजनिक उपयोग क्षेत्रहरू १०.१६ हेक्टर ओगटेको छ, जुन वडाको कुल क्षेत्रफलको ०.४८% हो। वडा ४ मा गाउँपालिकाको प्रशासनिक कार्यालय रहेकोले, अन्य वडाहरूको तुलनामा यसमा सार्वजनिक उपयोग क्षेत्रहरूको तुलनात्मक रूपमा उच्च अनुपात हुने अपेक्षा गरिन्छ। यसमा “जिल्ला प्रशासन कार्यालय” र “जिल्ला हुलाक कार्यालय” जस्ता सरकारी कार्यालयहरू, साथै सडकहरू जस्ता यातायात पूर्वाधारहरू समावेश छन्। सार्वजनिक सुविधाहरूको यो एकाग्रताले वडा ४ ले स्थानीय सेवा केन्द्रको रूपमा कार्य गर्दछ, जसले व्यापक गाउँपालिकालाई आवश्यक प्रशासनिक र सार्वजनिक सेवाहरू प्रदान गर्दछ।

आवासीय क्षेत्र: वडा ४ मा आवासीय भूमि ८.७७ हेक्टर ओगटेको छ, जुन वडाको क्षेत्रफलको ०.४१% हो। यो कुल क्षेत्रफलको सानो प्रतिशत भए तापनि, वडाको प्रशासनिक केन्द्रको रूपमा भूमिकालाई ध्यानमा राख्दा यो अनुपात महत्वपूर्ण छ। आवासीय क्षेत्रहरू सम्भवतः परम्परागत बस्तीहरू र प्रशासनिक केन्द्रको वरिपरि केही घना क्लस्टरहरूको मिश्रण हो। आवासीय क्षेत्रहरू मुख्य रूपमा “पुरानो क्षेत्र” को रूपमा वर्गीकृत हुनुले भविष्यको वृद्धिलाई समायोजन गर्न र अवस्थित पूर्वाधार सुधार गर्न नियोजित शहरी विकासको आवश्यकतालाई सुझाव दिन्छ।

व्यावसायिक क्षेत्र: वडा ४ मा व्यावसायिक गतिविधि अन्य वडाहरूको तुलनामा अधिक स्पष्ट छ, जसले १.९० हेक्टर (०.०९%) ओगटेको छ। यो यसको प्रशासनिक केन्द्रको भूमिका अनुरूप छ, जसले सामान्यतया अधिक व्यवसाय र सेवाहरूलाई आकर्षित गर्दछ। व्यावसायिक प्रतिष्ठानहरूका उदाहरणहरूमा “होटल सुन्दर कर्णाली सर्केगाड” र “सिटिजन बैंक शाखा” समावेश छन्। यसले स्थानीय जनसंख्यालाई आधारभूत वस्तुहरू र वित्तीय सेवाहरू प्रदान गर्ने एक नवजात व्यावसायिक क्षेत्रलाई संकेत गर्दछ।

धार्मिक र सांस्कृतिक क्षेत्र: वडा ४ मा धार्मिक र सांस्कृतिक भूमि ०.०३८ हेक्टर (०.००१८%) को धेरै सानो क्षेत्र ओगटेको छ। यस वर्गमा “गुम्बा” जस्ता स्थलहरू समावेश छन्। क्षेत्रफलमा सानो भए पनि, यी स्थलहरूले स्थानीय समुदायका लागि सांस्कृतिक महत्त्व राख्छन्।

औद्योगिक क्षेत्र: वडा ४ मा औद्योगिक गतिविधि न्यूनतम छ, केवल ०.००४२ हेक्टर (०.०००२%) ओगटेको छ। यसमा “मंगल फर्निचर उद्योग” जस्ता सानो-स्तरीय उद्योगहरू समावेश छन्। यसले धेरै सीमित औद्योगिक आधारलाई संकेत गर्दछ, जसमा आर्थिक गतिविधिहरू मुख्य रूपमा कृषि र सेवाहरूमा केन्द्रित छन्।

नक्शा ८ : वडा नं. ४ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

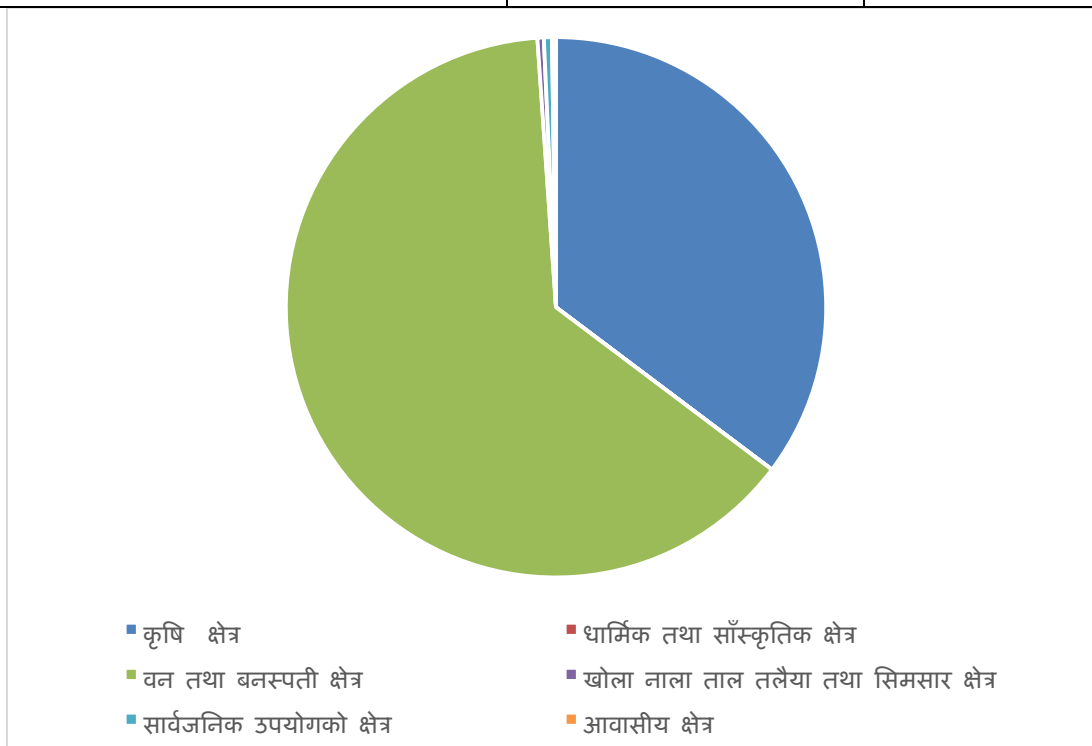
४.३.५ वडा नं. ५ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा ५, गोठी नामले चिनिन्छ, सर्केगाड गाउँपालिकाको एक भाग हो, जसमा गोठी, नगरक्वाडा, भुवा, कपिलास, र कुटीका गाउँहरू समावेश छन्। गोठीको नाम ऐतिहासिक रूपमा हराएको गाई धन्टेलो रूखमुनि आराम गरिरहेको भेटिएको घटनासँग जोडिएको छ, जसले गोठको स्थापना र त्यसपछिको मानव बस्तीको नेतृत्व गर्यो। यो उत्पत्ति कथाले पशुपालन, विशेष गरी चरिचरण भूमि वा पशुपालनलाई समर्थन गर्ने कृषि क्षेत्रहरूको विस्तारमा यसको भू-उपयोग ढाँचाहरूमा प्रतिबिम्बित हुन सक्ने ऐतिहासिक सम्बन्धलाई सुभाष दिन्छ। वडा ५ को कुल क्षेत्रफल १९२१.५७ हेक्टर छ। यहाँ १६७ घरपरिवार र ११७७ व्यक्तिहरूको जनसंख्या रहेको छ। वडा ५ लाई पहिरो र बाढी सहित विभिन्न प्रकोपहरूको लागि उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा पनि पहिचान गरिएको छ। यो जोखिमले भू-उपयोग योजनामा प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण उपायहरू एकीकृत गर्ने महत्त्वलाई जोड दिन्छ।

वडा ५, गोठीमा भू-उपयोग ढाँचाले कृषि भूमिको महत्त्वपूर्ण अनुपात देखाउँछ, जुन यसको पशुपालन र खेतीका लागि अनुकूल परिस्थितिहरूसँगको ऐतिहासिक सम्बन्धले प्रभावित हुन सक्छ।

तालिका ६ : वडा नं. ५ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. ५ को वर्तमान भू-उपयोग		
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र	६७७५८०७.१	३५.२६१८
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	६७.१५५८१८३३	०.०००३
वन तथा बनस्पती क्षेत्र	१२२२८२४१.१९	६३.६३६६
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र	७३२००.८७३३७	०.३८०९
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	९२५०४.३५६७६	०.४८१४
आवासीय क्षेत्र	४५९१९.५८९९९	०.२३९०
जम्मा	१९२१५७४०.२७	१००

वृत्तचित्र ६ : वडा ५ भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा ५ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण

वन क्षेत्र: वन र वनस्पतिले १२२२.८२ हेक्टर ओगटेको छ, जुन वडा ५ को ६३.६४% हो। यो अभै पनि प्रमुख भू-उपयोग भए तापनि, यो अनुपात गाउँपालिकाको औसत र अन्य केही वडाहरूको तुलनामा उल्लेखनीय रूपमा कम छ। यसले वडा भित्र मानव हस्तक्षेप वा कृषि विस्तारको अपेक्षाकृत उच्च डिग्रीलाई सुभाष दिन्छ। वन क्षेत्रहरूले स्थानीय पारिस्थितिक प्रणालीमा योगदान गर्दछ, र दाउरा र घाँस जस्ता आवश्यक स्रोतहरू प्रदान गर्दछ, जसले समुदायको परम्परागत जीविकोपार्जनलाई समर्थन गर्दछ।

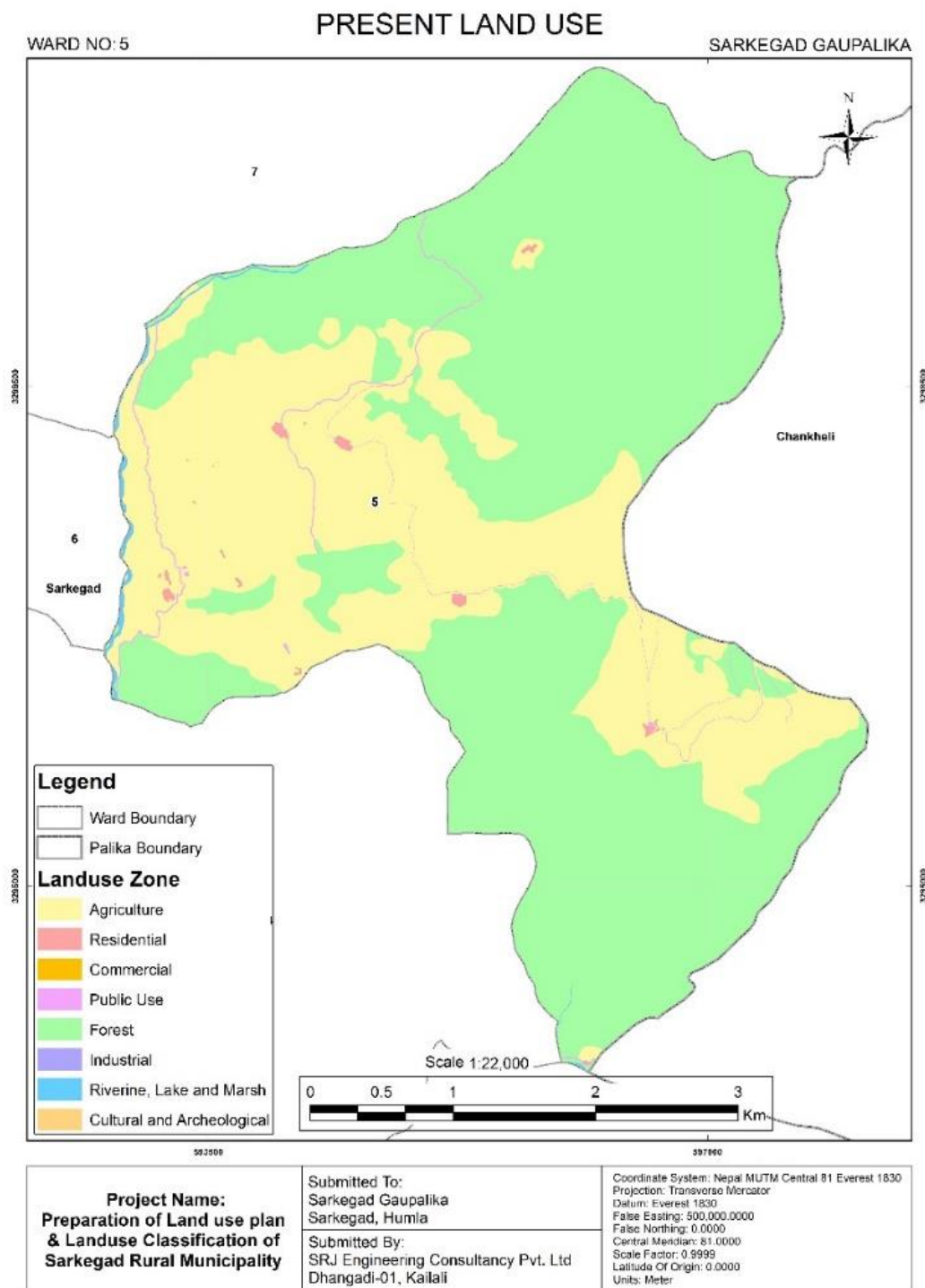
कृषि भू-उपयोग: वडा ५ मा कृषि भूमि ६७७.५८ हेक्टरको ठूलो क्षेत्र ओगटेको छ, जुन वडाको कुल क्षेत्रफलको ३५.२६% प्रतिनिधित्व गर्दछ। यो गाउँपालिकाको औसत (१३.०२%) र अन्य वडाहरूको तुलनामा कृषि भूमिको उल्लेखनीय रूपमा उच्च अनुपात हो, जसले यहाँ कृषि एक विशेष रूपमा प्रमुख गतिविधि बनाउँछ। बाली ढाँचाहरूमा “आलु, तरकारी आदि” र “पाखो” (पहाडी खेती) समावेश छन्। कृषि भूमिको उच्च प्रतिशत, विशेष गरी “पाखो” जसमा प्रायः चरिचरण क्षेत्रहरू समावेश हुन्छन्, पशुपालन र यसको कृषि गतिविधिहरूमा निरन्तर निर्भरतासँगको वडाको ऐतिहासिक सम्बन्धलाई बलियो रूपमा प्रतिबिम्बित गर्दछ। यो क्षेत्र गाउँपालिकाको खाद्य उत्पादनमा एक प्रमुख योगदानकर्ता हुन सक्छ।

सार्वजनिक उपयोग: वडा ५ मा सार्वजनिक उपयोग क्षेत्रहरू ९.२५ हेक्टर (०.४८%) ओगटेको छ। यी क्षेत्रहरूमा सामान्यतया स्थानीय सडकहरू र सार्वजनिक सुविधाहरू समावेश हुन्छन्। गाउँपालिकामा सार्वजनिक पूर्वाधारका उदाहरणहरूमा सडकहरू समावेश छन्। यी सार्वजनिक सेवाहरूको प्रावधान स्थानीय जनसंख्यालाई समर्थन गर्न र आधारभूत सुविधाहरूमा पहुँच सहज बनाउन आवश्यक छ।

नदी, ताल, र सिमसार क्षेत्र (हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरू): यो वर्गले वडा ५ मा ७.३२ हेक्टर (०.३८%) ओगटेको छ। प्रमुख हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरूमा “गोठी खोला” र अन्य नदीहरू समावेश छन्। यी जल निकायहरू पानी आपूर्ति र सिंचाइका लागि महत्वपूर्ण छन्, जसले वडामा व्यापक कृषि गतिविधिहरूलाई समर्थन गर्दछ। यद्यपि, वडा ५ लाई बाढीको लागि उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा पहिचान गरिएको छ, विशेष गरी नदी क्षेत्रहरूमा। यसले बस्तीहरू र कृषि भूमिहरूलाई सुरक्षा प्रदान गर्न यी जल निकायहरूको नजिकका क्षेत्रहरूमा बाढी न्यूनीकरण उपायहरू र जोखिम-संवेदनशील योजनाको लागि महत्वपूर्ण आवश्यकतालाई हाइलाइट गर्दछ।

आवासीय क्षेत्र: वडा ५ मा आवासीय भूमि ४.५९ हेक्टर (०.२४%) ओगटेको छ। बस्तीहरू सम्भवतः छरिएका छन्, गाउँपालिकाको ग्रामीण चरित्रसँग मिल्दोजुल्दो, र मुख्य रूपमा परम्परागत माटो र ढुङ्गाका घरहरू समावेश छन्। आवासीय पदचिह्न अपेक्षाकृत सानो भए तापनि, यसको उपस्थितिले स्थापित समुदायहरूलाई संकेत गर्दछ जसलाई आधारभूत सेवाहरू र पूर्वाधारमा पहुँच आवश्यक छ।

धार्मिक र सांस्कृतिक क्षेत्र: वडा ५ मा धार्मिक र सांस्कृतिक भूमि ०.००६७ हेक्टर (०.०००३%) को धेरै सानो क्षेत्र ओगटेको छ। यस वर्गमा “गुम्बा” जस्ता स्थलहरू समावेश छन्। तिनीहरूको सानो आकारको बाबजुद, यी स्थलहरूले स्थानीय समुदायका लागि महत्त्वपूर्ण सांस्कृतिक र आध्यात्मिक मूल्य राख्छन्।

नक्शा ९ : वडा नं. ५ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

४.३.६ वडा नं. ६ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

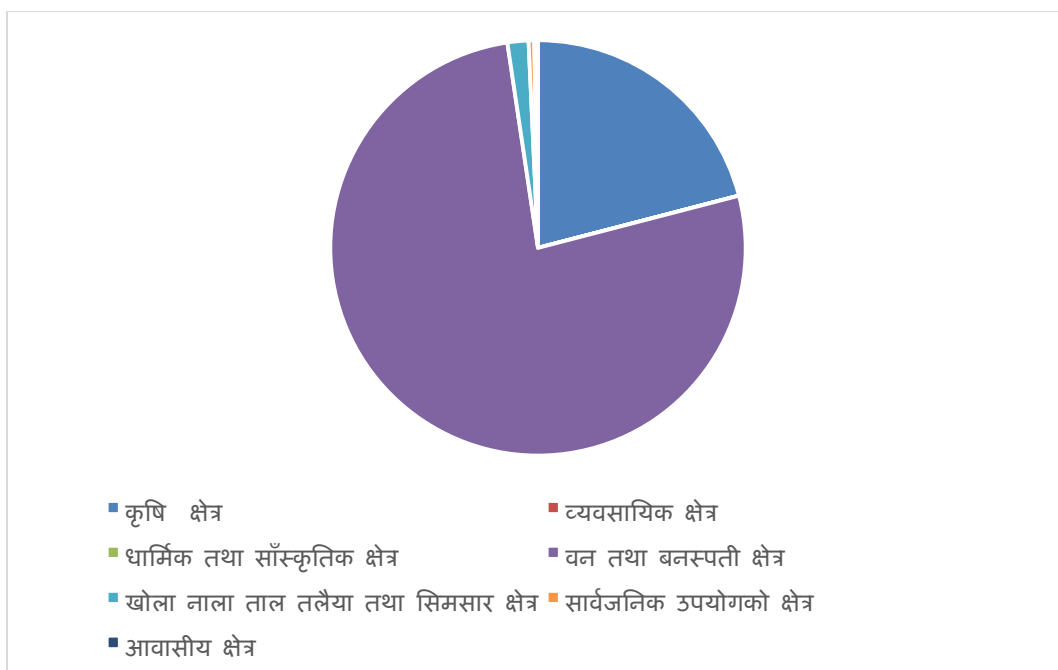
वडा ६, बराङ्ग नामले चिनिन्छ, सर्केगाड गाउँपालिकाको एक प्रशासनिक इकाई हो, जसमा बराङ्ग , छ्यागी (तपलो र मालीपीलो छ्यागी), र ग्युन्सीका बस्तीहरू समावेश छन्। यो वडा यसको अनुकूल सूर्यको प्रकाशका लागि उल्लेखनीय छ, जसमा सूर्य चाँडै उदाउँछ र ढिलो अस्ताउँछ, जसले अन्य बस्तीहरूको तुलनामा उच्च बाली उत्पादनमा योगदान पुर्याउँछ भन्ने विश्वास गरिन्छ। यसले उच्च कृषि उत्पादकता र बालीहरूको अधिक विविधताको सम्भावनालाई सुझाव दिन्छ। वडा ६ को कुल क्षेत्रफल २१४९.८२ हेक्टर छ। यहाँ २६२ घरपरिवार र १३६६ व्यक्तिहरूको जनसंख्या रहेको छ। वडा ६ लाई पहिरो र बाढी सहित विभिन्न प्रकोपहरूको लागि उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा पनि पहिचान गरिएको छ। यो जोखिमले यसको जनसंख्या र पूर्वाधारको सुरक्षा सुनिश्चित गर्न सावधानीपूर्वक भू-उपयोग योजनाको आवश्यकतालाई जोड दिन्छ।

वडा ६, बराङ्ग मा भू-उपयोग ढाँचाले पर्याप्त कृषि उपस्थितिलाई संकेत गर्दछ, सम्भवतः यसको खेतीका लागि अनुकूल परिस्थितिहरू, प्रमुख वन क्षेत्र सँगै प्रतिबिम्बित गर्दछ ।

यस वडामा रहेका नदीनाला तथा ताल तलैया, वन तथा वनस्पति क्षेत्र, खेतीपाती, धार्मिक सार्वजनिक क्षेत्र, सांस्कृतिक क्षेत्र, आवासिय क्षेत्र, कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र र अन्य क्षेत्रहरूको बारेमा तलको वृत्तचित्र र नक्शामा पनि प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७ : वडा नं ६ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. ६ को वर्तमान भू-उपयोग		
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र	४५०३५४२.५६३	२०.९४८
व्यवसायिक क्षेत्र	२९७.९४९०६८५	०.००९
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	९३८८.४८४९०६	०.००६
वन तथा बनस्पती क्षेत्र	९६४८५५०२.९६	७६.६८३
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र	३५९३८९.९७८९	९.६३४
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	९३८९३.३३९४२	०.४३६
आवासीय क्षेत्र	६२३२९.७५७८८	०.२९०
जम्मा	२९४९८९७६.२२	१००

वृत्तचित्र ७ : वडा ६ भु-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा ६ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण

वन क्षेत्र: वन र वनस्पतिले १६४८.५५ हेक्टर ओगटेको छ, जुन वडा ६ को ७६.६८% हो। यो व्यापक वन क्षेत्रले वडाको पारिस्थितिक सन्तुलन र स्थानीय समुदायका लागि काठ, दाउरा, र घाँस जस्ता महत्वपूर्ण स्रोतहरू प्रदान गर्दछ। “नुनेपानी सामुदायिक वन” जस्ता सामुदायिक वनहरूसँग सम्बन्धित विशिष्ट वन प्रकारहरूको उपस्थितिले दिगो स्रोत प्रयोगका लागि स्थानीय व्यवस्थापन अन्तर्गतका क्षेत्रहरूलाई हाइलाइट गर्दछ।

कृषि भू-उपयोग: वडा ६ मा कृषि भूमि ४५०.३५ हेक्टरमा फैलिएको छ, जुन वडाको कुल क्षेत्रफलको २०.९५% प्रतिनिधित्व गर्दछ। यो गाउँपालिकाको औसत भन्दा कृषि भूमिको उल्लेखनीय रूपमा उच्च अनुपात हो, जुन अनुकूल सूर्यको प्रकाशका कारण “उच्च बाली उत्पादन” को लागि वडाको प्रतिष्ठासँग मिल्दोजुल्दो छ। बाली ढाँचाहरूमा “धान, कोदो आदि” र “स्याउ क्षेत्र” समावेश छन्। बालीहरूको विविधता र स्याउ जस्ता विशेष खेतीको सम्भावनाले एक उत्पादक कृषि क्षेत्रलाई सुझाव दिन्छ, जसले गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रमा पर्याप्त योगदान पुर्याउन सक्छ।

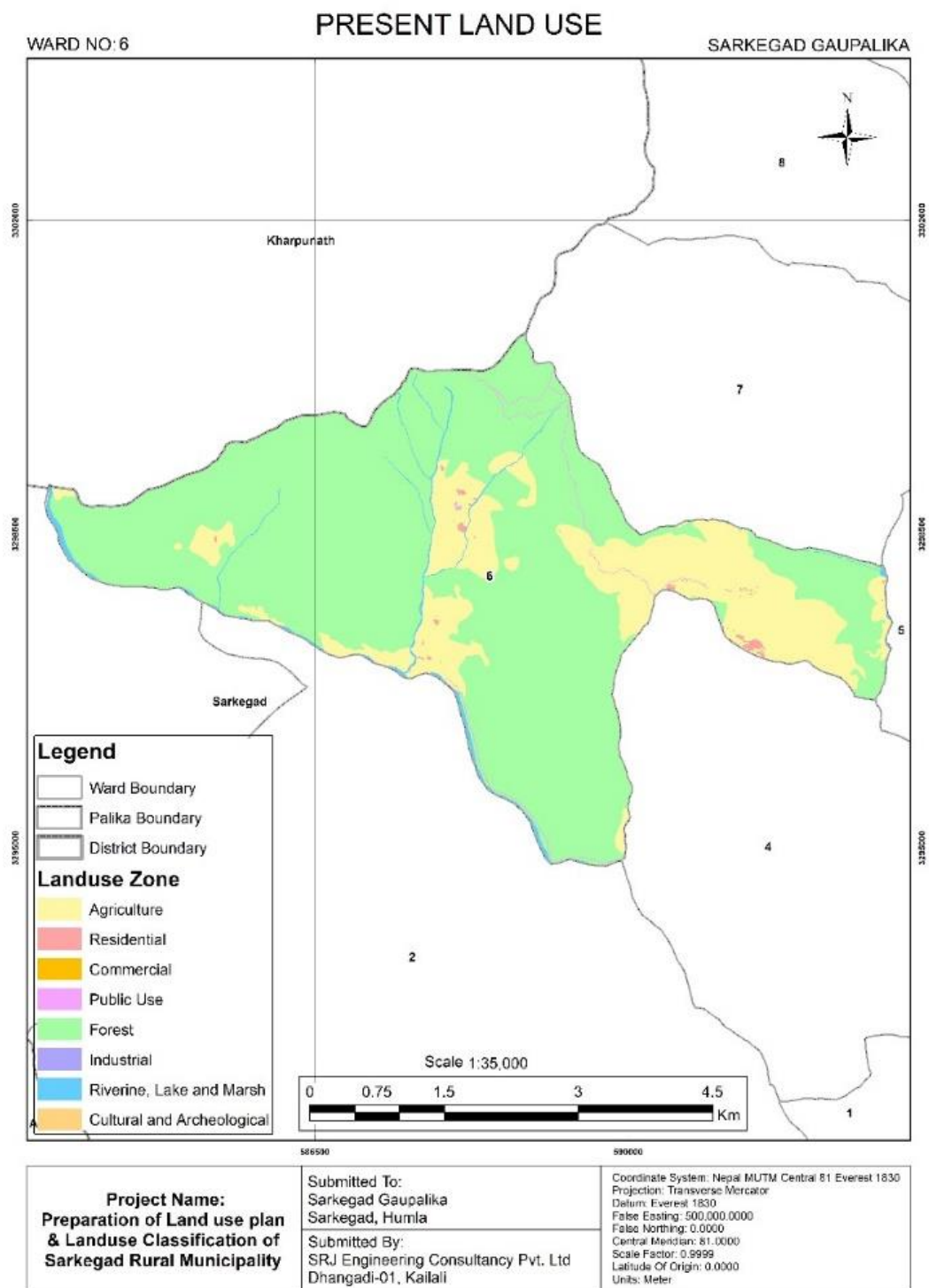
नदी, ताल, र सिमसार क्षेत्र (हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरू): यो वर्गले वडा ६ मा ३५.१४ हेक्टर (१.६३%) ओगटेको छ। प्रमुख हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरूमा “छाङ्गी खोला” र अन्य नदीहरू समावेश छन्। यी जल निकायहरू सिंचाइका लागि, वडाको कृषि उत्पादकतालाई समर्थन गर्न, र स्थानीय पारिस्थितिक प्रणाली कायम राख्नका लागि आवश्यक छन्। यद्यपि, वडा ६ लाई बाढीको लागि उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा पहिचान गरिएको छ, विशेष गरी नदी क्षेत्रहरूमा। यसले बस्तीहरू र कृषि भूमिहरूलाई सुरक्षा प्रदान गर्न यी जल निकायहरूको नजिकका क्षेत्रहरूमा बाढी न्यूनीकरण उपायहरू र जोखिम-संवेदनशील योजनाको लागि महत्वपूर्ण आवश्यकतालाई हाइलाइट गर्दछ।

सार्वजनिक उपयोग: वडा ६ मा सार्वजनिक उपयोग क्षेत्रहरू ९.३८ हेक्टर (०.४४%) ओगटेको छ। यी क्षेत्रहरूमा सामान्यतया स्थानीय सडकहरू, सार्वजनिक सुविधाहरू, र सम्भवतः खुला स्थानहरू समावेश हुन्छन्। गाउँपालिकामा सार्वजनिक पूर्वाधारका उदाहरणहरूमा सडकहरू र सामुदायिक भवनहरू समावेश छन्। यी सार्वजनिक सेवाहरूको प्रावधान स्थानीय जनसंख्यालाई समर्थन गर्न र आधारभूत सुविधाहरूमा पहुँच सहज बनाउन आवश्यक छ।

आवासीय क्षेत्र: वडा ६ मा आवासीय भूमि ६.२३ हेक्टर (०.२९%) ओगटेको छ। बस्तीहरू सम्भवतः छरिएका छन्, गाउँपालिकाको ग्रामीण चरित्रसँग मिल्दोजुल्दो, र मुख्य रूपमा परम्परागत माटो र ढुङ्गाका घरहरू समावेश छन्। आवासीय पदचिह्न अपेक्षाकृत सानो भए तापनि, यसको उपस्थितिले स्थापित समुदायहरूलाई संकेत गर्दछ जसलाई आधारभूत सेवाहरू र पूर्वाधारमा पहुँच आवश्यक छ।

धार्मिक र सांस्कृतिक क्षेत्र: वडा ६ मा धार्मिक र सांस्कृतिक भूमि ०.०१३९ हेक्टर (०.००६%) को धेरै सानो क्षेत्र ओगटेको छ। यस वर्गमा “गुम्बा” जस्ता स्थलहरू समावेश छन्। तिनीहरूको सानो आकारको बाबजुद, यी स्थलहरूले स्थानीय समुदायका लागि महत्त्वपूर्ण सांस्कृतिक र आध्यात्मिक मूल्य राख्छन्।

व्यावसायिक क्षेत्र: वडा ६ मा व्यावसायिक गतिविधि न्यूनतम छ, केवल ०.००२२ हेक्टर (०.०००१%) ओगटेको छ। यसले औपचारिक व्यवसाय वा बजारहरूको धेरै सीमित उपस्थितिलाई संकेत गर्दछ, जसले गर्दा बासिन्दाहरू सम्भवतः सानो-स्तरीय, अनौपचारिक व्यापारमा निर्भर छन् वा व्यावसायिक आवश्यकताहरूको लागि अन्य वडाहरूमा यात्रा गर्छन्। महत्त्वपूर्ण व्यावसायिक विकासको अभाव वडाको मुख्य रूपमा कृषि अर्थतन्त्रसँग मिल्दोजुल्दो छ।

नक्सा १० : वडा नं. ६ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

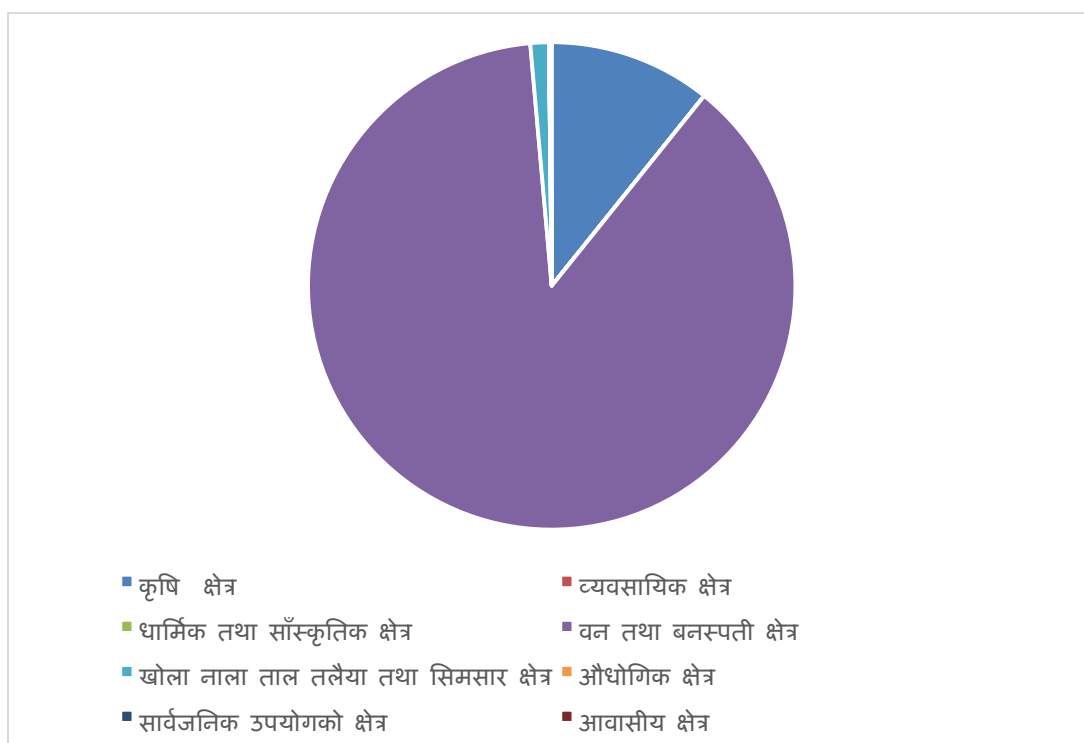
४.३.७ वडा नं. ७ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा ७, रोडीकोट नामले चिनिन्छ, सर्केगाड गाउँपालिकाको एक महत्त्वपूर्ण प्रशासनिक इकाई हो। यो थुलागाउँ (रोडीकोट), मझवाडा, जडवाडा, कार्कीवाडा, दलितवाडा, पानीमूल, फातारखापना (भिमनागर), र टञ्च गाउँ मिलेर बनेको छ। ऐतिहासिक रूपमा, रोडीकोटलाई सिन्जाकी रानी साइनाले यसको “उर्वर र उत्पादक भूमि निरन्तर खेतहरू भएको” १ कारणले बस्तीका लागि रोजेको विश्वास गरिन्छ, जुन विशेषताले बलियो कृषि विरासत र सम्भावनालाई सुझाव दिन्छ। वडा ७ क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा ठूलो वडा हो, जसले ७३०५.०० हेक्टर ओगटेको छ। यहाँ ३२९ घरपरिवार र १५९४ व्यक्तिहरूको जनसंख्या १ रहेको छ, जसले यसलाई गाउँपालिकामा दोस्रो सबैभन्दा बढी जनसंख्या भएको वडा बनाउँछ। वडा ७ लाई पहिरो र बाढी सहित विभिन्न प्रकोपहरूको लागि उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा पनि पहिचान गरिएको छ। १ यो जोखिमले यसको जनसंख्या र पूर्वाधारको सुरक्षा सुनिश्चित गर्न सावधानीपूर्वक भू-उपयोग योजनाको आवश्यकतालाई जोड दिन्छ।

वडा ७, रोडीकोटमा भू-उपयोग ढाँचा, यसको प्रमुख वन आवरणले विशेषतायुक्त छ, तर यसको उर्वर भूमिको लागि ऐतिहासिक प्रतिष्ठालाई प्रतिबिम्बित गर्ने पर्याप्त कृषि क्षेत्र पनि छ।

तालिका ८ : वडा नं. ७ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. ७ को वर्तमान भू-उपयोग		
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र	७८६२१७०.८७२	१०.७६२७३
व्यवसायिक क्षेत्र	१३१५.९३६८३४	०.००१८०
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	३२.५९७४९६८८	०.००००४
वन तथा बनस्पती क्षेत्र	६४१५६५६३.११	८७.८२५५५
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र	८९६२४२.२०८४	१.२२६८९
औधोगिक क्षेत्र	९३०.७००४२४४	०.००१२७
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	६९७८०.८३१६८	०.०९५५२
आवासीय क्षेत्र	६२९६१.८४९७५	०.०८६१९
जम्मा	७३०४९९९८.१	१००
कृषि क्षेत्र	७८६२१७०.८७२	१०.७६२७३

वृत्तचित्र ८ : वडा ७ भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा ७ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण

वन क्षेत्र: वन र वनस्पतिले ६४१५.६६ हेक्टर ओगटेको छ, जुन वडा ७ को ८७.८३% हो। यो व्यापक वन क्षेत्रले वडाको पारिस्थितिक सन्तुलनमा महत्त्वपूर्ण योगदान गर्दछ र स्थानीय समुदायका लागि आवश्यक स्रोतहरू प्रदान गर्दछ। वन प्रकारहरूमा “भाडी”, “वन” र “नुनेपानी सामुदायिक वन” जस्ता विशिष्ट सामुदायिक वनहरू समावेश छन्। सामान्य वन र सामुदायिक व्यवस्थित क्षेत्रहरू दुवैको उपस्थितिले वन स्रोत उपयोग र संरक्षणका लागि विविध दृष्टिकोणलाई सुझाव दिन्छ।

कृषि भू-उपयोग: वडा ७ मा कृषि भूमि ७८६.२२ हेक्टरको ठूलो क्षेत्र ओगटेको छ, जुन वडाको कुल क्षेत्रफलको १०.७६% प्रतिनिधित्व गर्दछ। यो अनुपात “उर्वर र उत्पादक भूमि निरन्तर खेतहरू भएको”^१ भन्ने वडाको ऐतिहासिक विवरणसँग मिल्दोजुल्दो छ। बाली ढाँचाहरूमा “आलु, तरकारी आदि,” “पाखो” (पहाडी खेती), “धान, उवा, मकै आदि,” र “सिमी, उवा, कागुनो, गहुँ, चिनो आदि” समावेश छन्। बालीहरूको विविधता र ऐतिहासिक उर्वरताले निरन्तर कृषि उत्पादकताको लागि बलियो सम्भावनालाई सुझाव दिन्छ, जसले गाउँपालिकाको खाद्य सुरक्षा र अर्थतन्त्रमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुर्याउँछ।

नदी, ताल, र सिमसार क्षेत्र (हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरू): यो वर्गले वडा ७ मा ८९.६२ हेक्टर (१.२३%) ओगटेको छ। प्रमुख हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरूमा नदीहरू समावेश छन्। यी जल निकायहरू पानी आपूर्ति र सिंचाइका लागि महत्त्वपूर्ण छन्, जसले वडाको कृषि गतिविधिहरूलाई समर्थन गर्दछ। यद्यपि, वडा ७ लाई बाढीको लागि उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा पहिचान गरिएको छ^१, विशेष गरी नदी क्षेत्रहरूमा। यसले बस्तीहरू र कृषि भूमिहरूलाई सुरक्षा प्रदान गर्न यी जल निकायहरूको नजिकका क्षेत्रहरूमा बाढी न्यूनीकरण उपायहरू र जोखिम-संवेदनशील योजनाको लागि महत्त्वपूर्ण आवश्यकतालाई हाइलाइट गर्दछ।

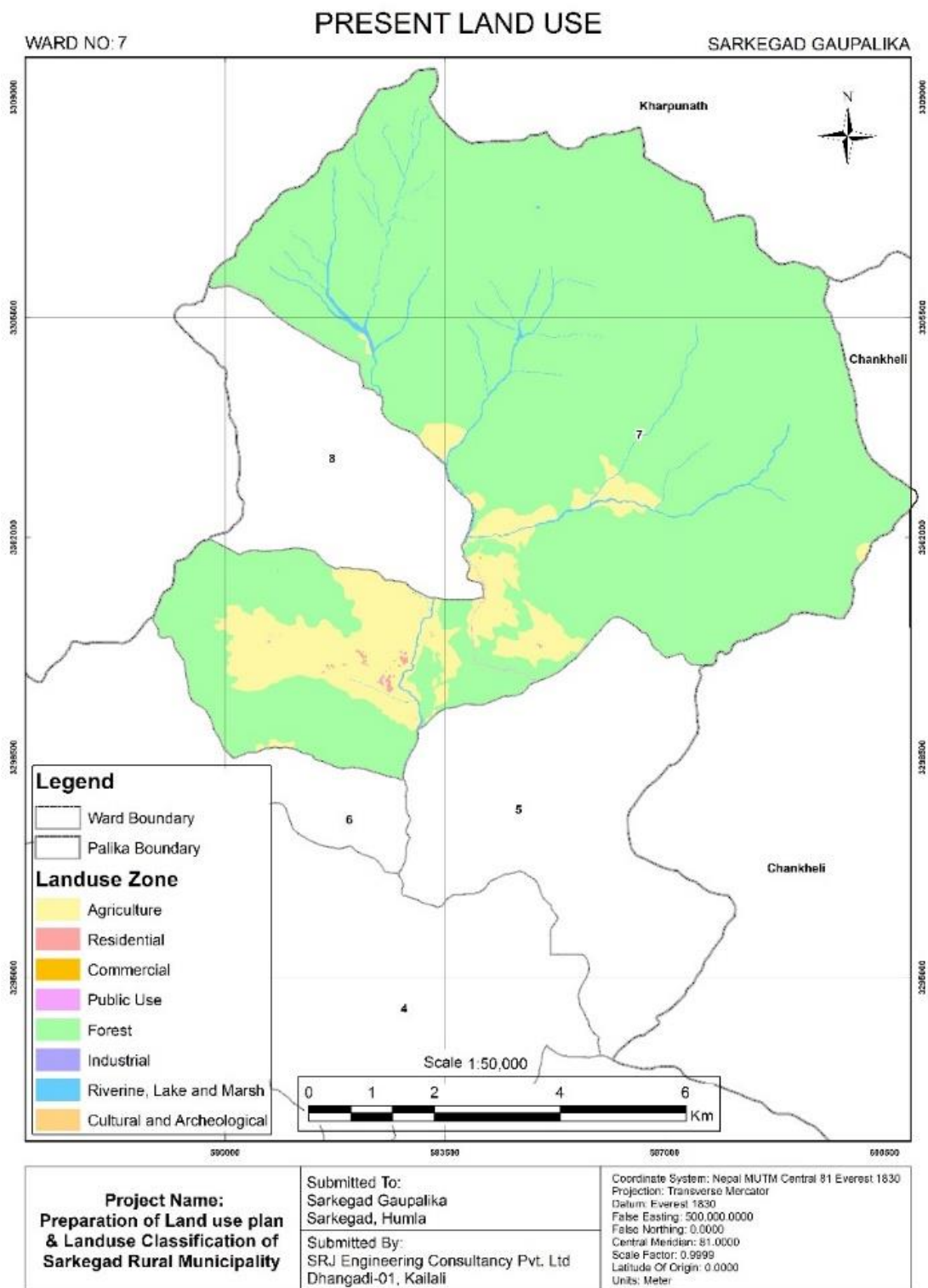
सार्वजनिक उपयोग: वडा ७ मा सार्वजनिक उपयोग क्षेत्रहरू ६.९८ हेक्टर (०.१०%) ओगटेको छ। यी क्षेत्रहरूमा सामान्यतया स्थानीय सडकहरू र सार्वजनिक सुविधाहरू समावेश हुन्छन्। गाउँपालिकामा सार्वजनिक पूर्वाधारका उदाहरणहरूमा सडकहरू^१ समावेश छन्। यी सार्वजनिक सेवाहरूको प्रावधान स्थानीय जनसंख्यालाई समर्थन गर्न र आधारभूत सुविधाहरूमा पहुँच सहज बनाउन आवश्यक छ।

आवासीय क्षेत्र: वडा ७ मा आवासीय भूमि ६.३० हेक्टर (०.०९%) ओगटेको छ। बस्तीहरू सम्भवतः छरिएका छन्, गाउँपालिकाको ग्रामीण चरित्रसँग मिल्दोजुल्दो, र मुख्य रूपमा परम्परागत माटो र ढुङ्गाका घरहरू समावेश छन्। आवासीय पदचिह्न अपेक्षाकृत सानो भए तापनि, यसको उपस्थितिले स्थापित समुदायहरूलाई संकेत गर्दछ, जसलाई आधारभूत सेवाहरू र पूर्वाधारमा पहुँच आवश्यक छ।

व्यावसायिक क्षेत्र: वडा ७ मा व्यावसायिक गतिविधि न्यूनतम छ, केवल ०.१३ हेक्टर (०.००१८%) ओगटेको छ। यसले औपचारिक व्यवसाय वा बजारहरूको धेरै सीमित उपस्थितिलाई संकेत गर्दछ, जसले गर्दा बासिन्दाहरू सम्भवतः सानो-स्तरीय, अनौपचारिक व्यापारमा निर्भर छन् वा व्यावसायिक आवश्यकताहरूको लागि अन्य वडाहरूमा यात्रा गर्छन्। महत्त्वपूर्ण व्यावसायिक विकासको अभाव वडाको मुख्य रूपमा कृषि अर्थतन्त्रसँग मिल्दोजुल्दो छ।

औद्योगिक क्षेत्र: वडा ७ मा औद्योगिक गतिविधि न्यूनतम छ, केवल ०.०९३ हेक्टर (०.००१३%) ओगटेको छ। यसमा “कुटानी पिसानी मिल” (तेल मिल) जस्ता सानो-स्तरीय उद्योगहरू समावेश छन्। यसले धेरै सीमित औद्योगिक आधारलाई संकेत गर्दछ, जसमा आर्थिक गतिविधिहरू मुख्य रूपमा कृषि र सेवाहरूमा केन्द्रित छन्।

धार्मिक र सांस्कृतिक क्षेत्र: वडा ७ मा धार्मिक र सांस्कृतिक भूमि ०.०००००३ हेक्टर (०.०००००००४%) को नगण्य क्षेत्र ओगटेको छ। यस वर्गमा “गुम्बा” १ जस्ता स्थलहरू समावेश छन्। तिनीहरूको अत्यन्तै सानो आकारको बाबजुद, यी स्थलहरूले स्थानीय समुदायका लागि सांस्कृतिक र आध्यात्मिक मूल्य राख्छन्। यस वडामा रहेका नदीनाला तथा ताल तलैया, वन तथा वनस्पति क्षेत्र, खेतीपाती, धार्मिक सार्वजनिक क्षेत्र, सांस्कृतिक क्षेत्र, आवासिय क्षेत्र, कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र र अन्य क्षेत्रहरूको बारेमा तलको वृत्तचित्र र नक्शामा पनि प्रस्तुत गरिएको छ।

नक्सा ११ : वडा नं. ७ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

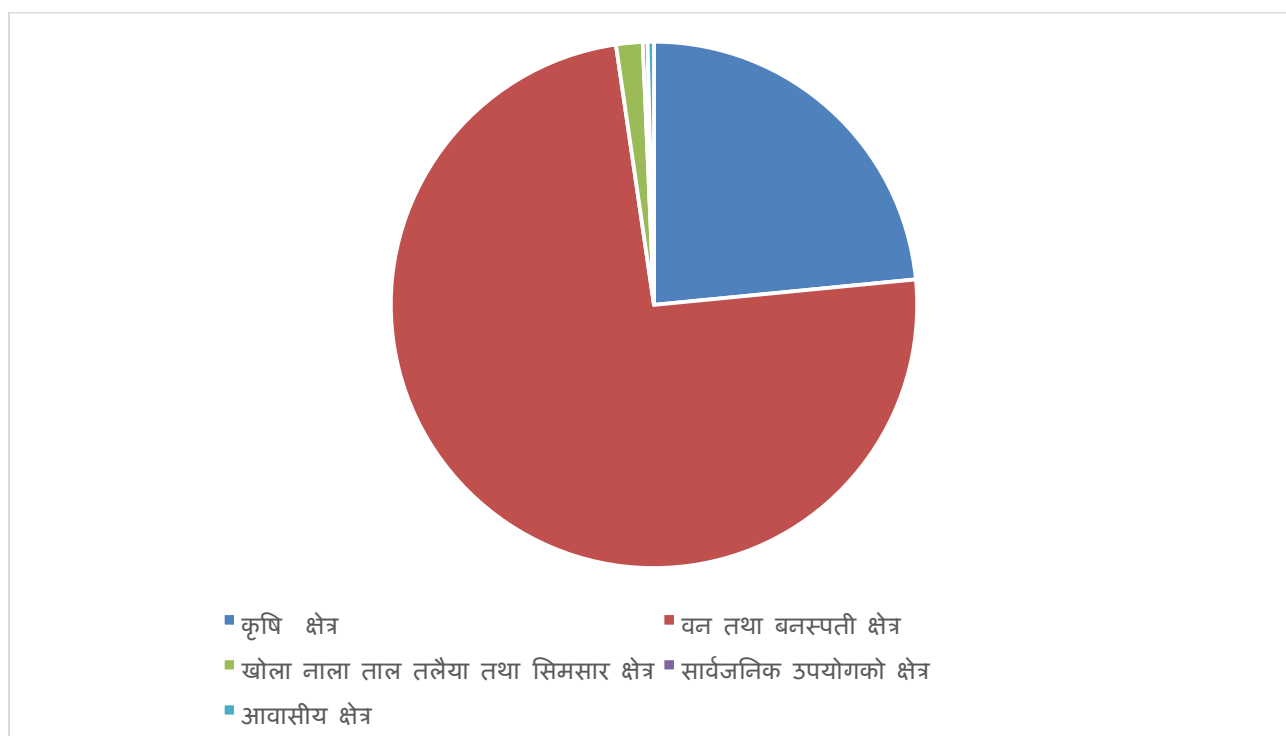
४.३.८ वडा नं. ८ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा ८, राहादेउ नामले चिनिन्छ, सर्केगाड गाउँपालिकाको सबैभन्दा दक्षिणी प्रशासनिक इकाई हो। यो राहादेउ (रादेउ, राहादेउ), इपा, फुचा, र स्याउकी खाट बस्तीहरू मिलेर बनेको छ। वडाले महत्त्वपूर्ण पौराणिक महत्त्व राख्छ, यसको नाम, “राहादेउ,” को अर्थ “देवताहरूको बाटो” हो भन्ने विश्वास गरिन्छ, किनकि प्राचीन देवताहरू यहाँबाट पवित्र दुधे दह (दुधे ताल) सम्म पुग्ने विश्वास गरिन्थ्यो। वडा विभिन्न स्थानीय देवताहरूको पूजा गर्ने ठाउँ पनि हो र पूर्णिमामा मेला लाग्छ। यो समृद्ध सांस्कृतिक र आध्यात्मिक विरासतले विशिष्ट सांस्कृतिक वा धार्मिक स्थलहरू र पूजनीय प्राकृतिक विशेषताहरूको उपस्थितिलाई सुझाव दिन्छ। वडा ८ क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा सानो वडा हो, जसले १२२४.७७ हेक्टर ओगटेको छ। यहाँ २३५ घरपरिवार र १३२७ व्यक्तिहरूको जनसंख्या रहेको छ। वडा ८ लाई पहिरो र बाढी सहित विभिन्न प्रकोपहरूको लागि उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा पनि पहिचान गरिएको छ। यो जोखिमले यसको जनसंख्या र पूर्वाधारको सुरक्षा सुनिश्चित गर्न सावधानीपूर्वक भू-उपयोग योजनाको आवश्यकतालाई जोड दिन्छ।

वडा ८, राहादेउमा भू-उपयोग ढाँचा, यसको प्रमुख वन आवरणले विशेषतायुक्त छ, जसमा पर्याप्त कृषि घटक पनि छ, जसले यसको ग्रामीण चरित्रलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।

तालिका ९ : वडा नं ८ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं.८ को वर्तमान भू-उपयोग		
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र	२८७२६५८.५५१	२३.४५५
वन तथा बनस्पती क्षेत्र	९०९१७७०.२४५	७४.२३२
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र	१९९८५९.५३१४	१.६३२
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	३५४२७.६९६३६	०.२८९
आवासीय क्षेत्र	४८०१६.७६८१३	०.३९२
जम्मा	१२२४७७३२.७१	१००

वृत्तचित्र ९ : वडा नं ८ भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

वडा ८ मा प्रमुख भू-उपयोग वर्गहरूको विस्तृत विश्लेषण

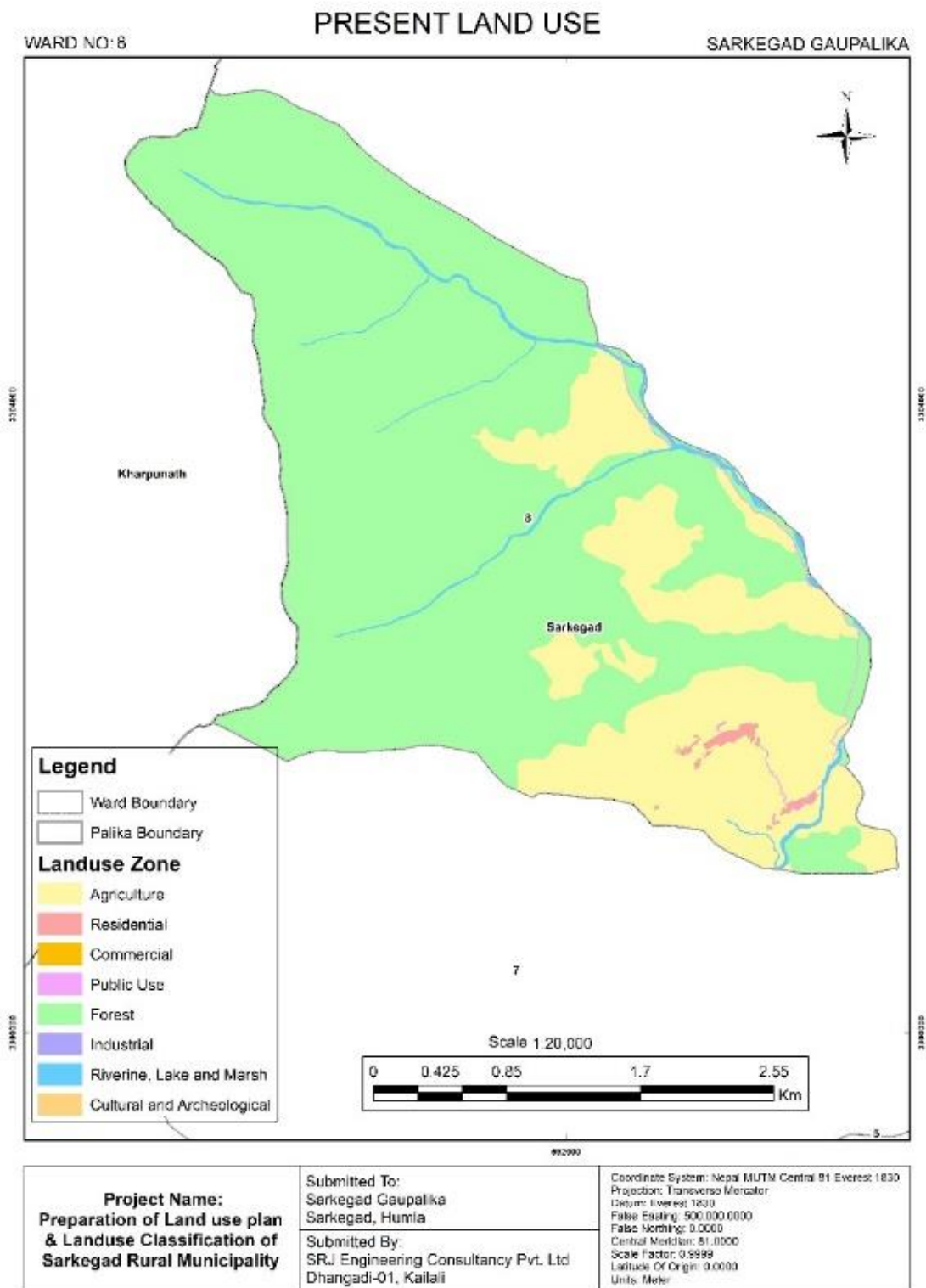
वन क्षेत्र: वन र वनस्पतिले ९०९.१८ हेक्टर ओगटेको छ, जुन वडा ८ को ७४.२३% हो। यो व्यापक वन क्षेत्रले वडाको पारिस्थितिक सन्तुलनमा महत्त्वपूर्ण योगदान गर्दछ र स्थानीय समुदायका लागि काठ, दाउरा, र घाँस जस्ता महत्त्वपूर्ण स्रोतहरू प्रदान गर्दछ। वन प्रकारहरूमा “भाडी” र विभिन्न “वन” प्रकारहरू समावेश छन्, जसमध्ये केही “धौला पानी सामुदायिक वन” र “सुनपानी सामुदायिक वन” जस्ता सामुदायिक वनहरूको रूपमा तोकिएका छन्। सामुदायिक वनहरूको उपस्थितिले दिगो वन व्यवस्थापनमा सक्रिय स्थानीय संलग्नतालाई संकेत गर्दछ।

कृषि भू-उपयोग: वडा ८ मा कृषि भूमि २८७.२७ हेक्टरमा फैलिएको छ, जुन वडाको कुल क्षेत्रफलको २३.४५% प्रतिनिधित्व गर्दछ। यो कृषि भूमिको महत्त्वपूर्ण अनुपात हो, जसले बलियो कृषि आधारलाई संकेत गर्दछ। बाली ढाँचाहरूमा “पाखो” (पहाडी खेती) र “स्याउ फार्म” १ समावेश छन्। “स्याउ फार्म” को विशेष उल्लेखले विशेष बागवानी र नगदे बाली उत्पादनको सम्भावनालाई औल्याउँछ, जसले जीविकोपार्जन खेतीभन्दा बाहिर आर्थिक विविधीकरणमा योगदान पुर्याउन सक्छ। केही कृषि भूमिहरूका लागि “बाखापालनको पकेट क्षेत्र” भन्ने टिप्पणीले बाली खेतीसँग पशुपालनको एकीकरणलाई थप हाइलाइट गर्दछ, जुन गाउँपालिकाको समग्र आर्थिक संरचनासँग मिल्दोजुल्दो छ।

नदी, ताल, र सिमसार क्षेत्र (हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरू): यो वर्गले वडा ८ मा १९.९९ हेक्टर (१.६३%) ओगटेको छ। प्रमुख हाइड्रोलोजिकल विशेषताहरूमा नदीहरू र पवित्र “दुधे दह” समावेश छन्। यस्तो महत्त्वपूर्ण तालको उपस्थिति, नदीहरूसँग मिलेर, वडाको पारिस्थितिक प्रणाली र स्थानीय जीविकोपार्जनका लागि जलस्रोतको महत्त्वलाई जोड दिन्छ। यद्यपि, वडा ८ लाई बाढीको लागि उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा पहिचान गरिएको छ, १, विशेष गरी नदी क्षेत्रहरूमा। यसले बस्तीहरू र कृषि भूमिहरूलाई सुरक्षा प्रदान गर्न यी जल निकायहरूको नजिकका क्षेत्रहरूमा बाढी न्यूनीकरण उपायहरू र जोखिम-संवेदनशील योजनाको लागि महत्त्वपूर्ण आवश्यकतालाई हाइलाइट गर्दछ।

आवासीय क्षेत्र: वडा ८ मा आवासीय भूमि ४.८० हेक्टर (०.३९%) ओगटेको छ। बस्तीहरू सम्भवतः छरिएका छन्, गाउँपालिकाको ग्रामीण चरित्रसँग मिल्दोजुल्दो, र मुख्य रूपमा परम्परागत माटो र ढुङ्गाका घरहरू समावेश छन्। आवासीय पदचिह्न अपेक्षाकृत सानो भए तापनि, यसको उपस्थितिले स्थापित समुदायहरूलाई संकेत गर्दछ जसलाई आधारभूत सेवाहरू र पूर्वाधारमा पहुँच आवश्यक छ।

सार्वजनिक उपयोग: वडा ८ मा सार्वजनिक उपयोग क्षेत्रहरू ३.५४ हेक्टर (०.२९%) ओगटेको छ। यी क्षेत्रहरूमा सामान्यतया स्थानीय सडकहरू र सार्वजनिक सुविधाहरू समावेश हुन्छन्। यी सार्वजनिक सेवाहरूको प्रावधान स्थानीय जनसंख्यालाई समर्थन गर्न र आधारभूत सुविधाहरूमा पहुँच सहज बनाउन आवश्यक छ।

नक्सा १२ : वडा नं. ८ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

गाउँपालिकाको प्रमुख भू-उपयोग ढाँचाहरूको सारांश

सबैभन्दा उल्लेखनीय निष्कर्ष वन र वनस्पति क्षेत्र र कृषि क्षेत्र को अत्यधिक प्रभुत्व हो, जसले संयुक्त रूपमा गाउँपालिकाको कुल भूमिको ९८% भन्दा बढी ओगटेको छ। यो लगभग सबै वडाहरूमा लगातार ढाँचाले सर्केगाड गाउँपालिकाको गहिरो ग्रामीण चरित्र र जीविकोपार्जनका लागि प्राकृतिक स्रोतहरूमा यसको गहिरो निर्भरतालाई बलियो बनाउँछ। यो व्यापक प्राकृतिक आवरणले उच्च स्तरको पारिस्थितिक अखण्डता र कार्बन सिक्वेस्ट्रेसन, जैविक विविधता वासस्थान, र जलाधार संरक्षण सहित पारिस्थितिक प्रणाली सेवाहरू प्रदान गर्ने महत्त्वपूर्ण क्षमतालाई संकेत गर्दछ। गाउँपालिकाभरि मानव निर्मित वातावरण, पूर्वाधार, र औद्योगीकरणको सीमित पदचिह्नले परम्परागत अर्थतन्त्रलाई जोड दिन्छ, जहाँ भूमि मुख्य रूपमा जीविकोपार्जनको प्रत्यक्ष स्रोत हो। यो प्रचलित ग्रामीणताले कुनै पनि भविष्यको विकास रणनीतिहरूले आर्थिक वृद्धिलाई यसको समृद्ध प्राकृतिक पूँजीको संरक्षणसँग सावधानीपूर्वक सन्तुलनमा राख्नुपर्छ भन्ने सुझाव दिन्छ।

परिच्छेद ५ : गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजना

५.१ सर्केगाड गाउँपालिकाको आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

सर्केगाड गाउँपालिकाको समग्र अनुमानित भू-उपयोगले प्राकृतिक परिदृश्यहरूको निरन्तर प्रभुत्वलाई प्रक्षेपण गर्दछ। वन क्षेत्र (FOR) सबैभन्दा ठूलो वर्गको रूपमा ८५.३६% (२६,१५७.९७ हेक्टर) रहने अनुमान गरिएको छ, जसले वातावरणीय संरक्षणप्रति बलियो प्रतिबद्धता देखाउँछ। कृषि क्षेत्र (AGR) कुल भूमिको ११.६२% (३,५६२.०३ हेक्टर) हुने अनुमान गरिएको छ, जसले जीविकोपार्जनका लागि यसको निरन्तर महत्त्वलाई संकेत गर्दछ। आवासीय क्षेत्र (RES) १.६४% (५०२.३५ हेक्टर) हुने अनुमान गरिएको छ, जसले मानव बस्तीहरूमा नियोजित वृद्धिलाई सुझाव दिन्छ। हाइड्रोलोजिकल क्षेत्र (HYD) १.१९% (३६४.९६ हेक्टर), सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र (PUB) ०.१८% (५६.०३ हेक्टर), व्यावसायिक क्षेत्र (COM) ०.००५% (१.४७ हेक्टर), धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र (CULARCH) ०.००२% (०.५५ हेक्टर), र औद्योगिक क्षेत्र (IND) ०.०००३% (०.०१ हेक्टर) जस्ता अन्य वर्गहरूले अनुमानित भू-उपयोगको मोजाइक पूरा गर्दछन्।

- **वनको निरन्तर प्रभुत्व:** वन क्षेत्र (FOR) भू-उपयोगको अत्यधिक प्रभावशाली रूपमा कायम रहने अनुमान गरिएको छ, जसले गाउँपालिकाको ८५.३६% ओगटेको छ। यसले वातावरणीय संरक्षणप्रति बलियो र निरन्तर प्रतिबद्धतालाई संकेत गर्दछ, जसले पारिस्थितिक सन्तुलन, जैविक विविधता, र पारिस्थितिक प्रणाली सेवाहरूका लागि वनहरूलाई महत्त्वपूर्ण प्राकृतिक सम्पत्तिको रूपमा मान्यता दिन्छ। यो उच्च प्रतिशतले यसको प्राकृतिक वातावरण संरक्षण गर्ने समुदायको प्राथमिकतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।

- **स्थिर र अनुकूलित कृषि भूमि:** कृषि क्षेत्र (AGR) भूमिको ११.६२% ओगट्ने अनुमान गरिएको छ। यद्यपि यो हालको तथ्याङ्कबाट सामान्य समायोजन हो, यसले कृषि भूमिको रणनीतिक अनुकूलनलाई संकेत गर्दछ। यो अनुकूलनमा उपयुक्त क्षेत्रहरूमा उत्पादनको सघनता, उच्च-मूल्य बालीहरूको प्रवर्द्धन, र सुधारिएको खेती अभ्यासहरू समावेश हुन सक्छ।

- **आवासीय क्षेत्रहरूमा नियोजित वृद्धि:** आवासीय क्षेत्र (RES) बढेर १.६४% पुग्ने अनुमान गरिएको छ। यद्यपि यो कुल भूमिको सानो प्रतिशत भए पनि, यसले हालको ०.२४% बाट महत्त्वपूर्ण आनुपातिक वृद्धि प्रतिनिधित्व गर्दछ। यसले जनसंख्या वृद्धिलाई समायोजन गर्न र जीवनस्तर सुधार गर्न मानव बस्तीहरूको नियोजित र नियन्त्रित विस्तारलाई संकेत गर्दछ। यो वृद्धि सार्वजनिक परामर्शहरू मार्फत विकासका लागि उपयुक्त रूपमा पहिचान गरिएका विशिष्ट क्षेत्रहरूमा केन्द्रित हुने सम्भावना छ, जसले अव्यवस्थित विस्तारलाई रोक्न र आधारभूत सेवाहरूमा पहुँच सुनिश्चित गर्ने लक्ष्य राख्छ।

- **व्यावसायिक र औद्योगिक क्षेत्रहरूमा सामान्य वृद्धि:** व्यावसायिक क्षेत्र (COM) ०.००५% र औद्योगिक क्षेत्र (IND) ०.०००३% मा अनुमान गरिएको छ। यद्यपि यी प्रतिशतहरू धेरै सानो रहे पनि,

तिनीहरूले यी क्षेत्रहरूमा नियोजित, यद्यपि सामान्य, वृद्धिलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ। यसले गाउँपालिकाको ग्रामीण र प्राकृतिक चरित्रसँग मिल्दोजुल्दो सानो-स्तरीय, स्थानीयकृत व्यवसायहरू र उद्योगहरू मार्फत आर्थिक विविधीकरणलाई बढावा दिन रणनीतिक दृष्टिकोणलाई संकेत गर्दछ।

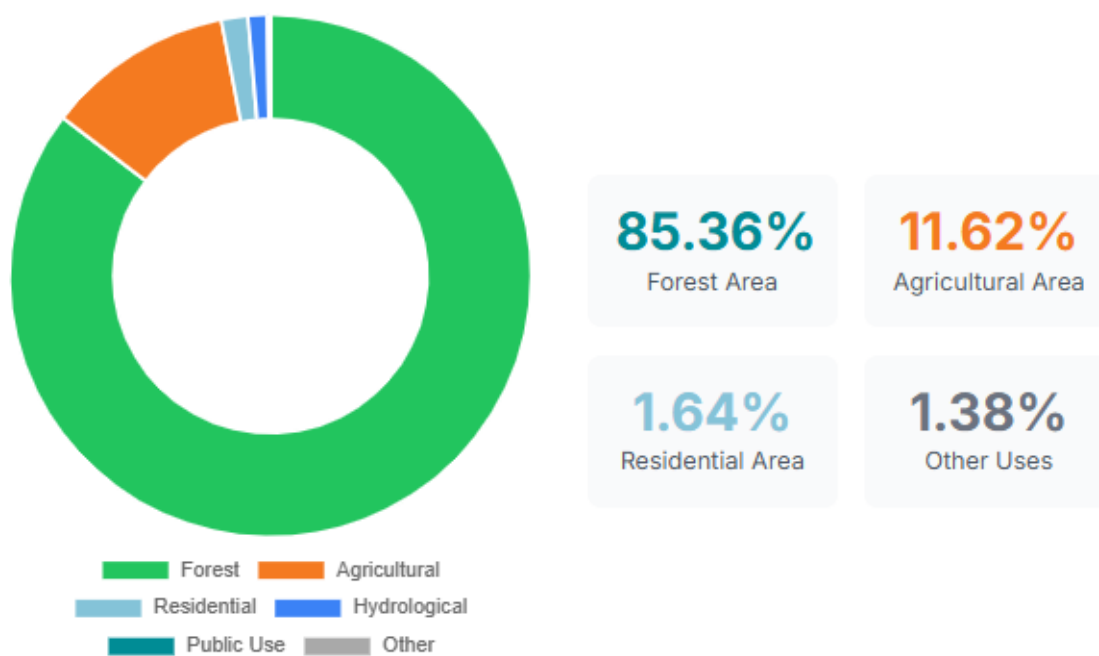
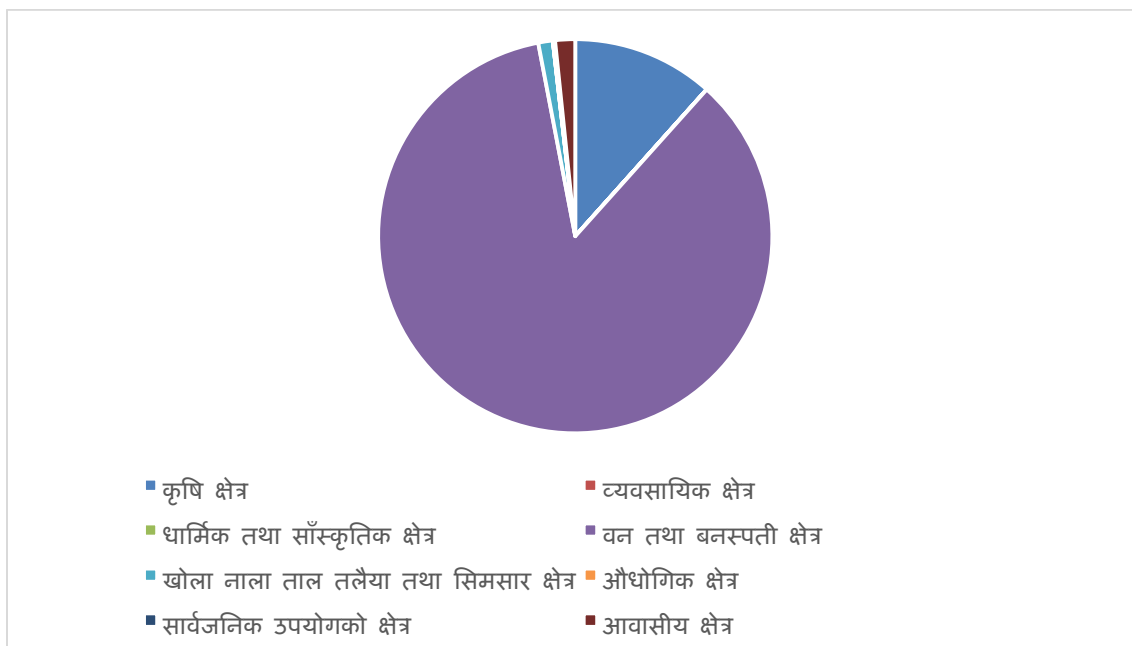
● **स्थिर हाइड्रोलोजिकल र सांस्कृतिक क्षेत्रहरू:** हाइड्रोलोजिकल क्षेत्र (HYD) १.१९% मा स्थिर रहने अनुमान गरिएको छ, र धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र (CULARCH) ०.००२% मा। यो स्थिरताले महत्त्वपूर्ण जलस्रोतहरू र सांस्कृतिक रूपमा महत्त्वपूर्ण स्थलहरूको निरन्तर संरक्षण र सुरक्षामा जोड दिन्छ, जसले वातावरण र समुदायको विरासत दुवैका लागि तिनीहरूको महत्त्वलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।

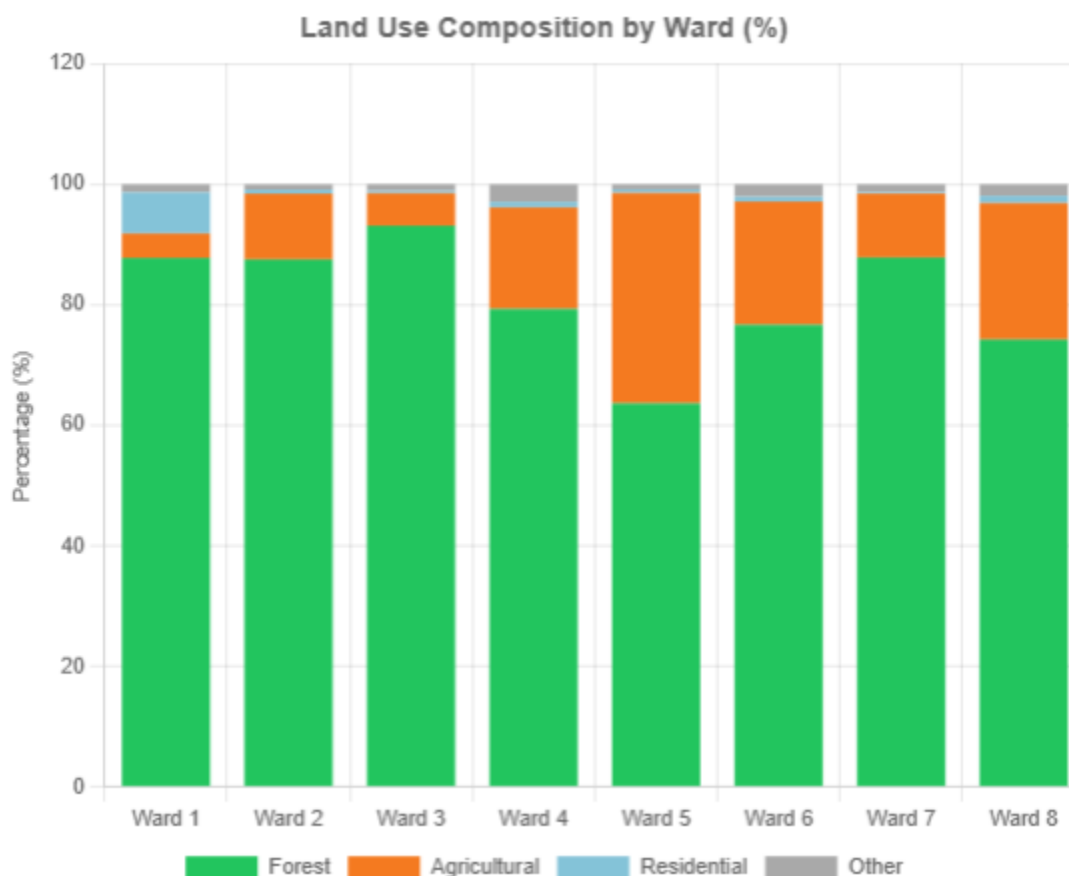
● **सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र (PUB):** सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र ०.१८% मा अनुमान गरिएको छ। यद्यपि यो अपेक्षाकृत सानो प्रतिशत हो, योजनाले यी क्षेत्रहरूको उपयोगलाई आवश्यक सार्वजनिक पूर्वाधार र सेवाहरू, जस्तै सडक, विद्यालय, र स्वास्थ्य सुविधाहरूका लागि अनुकूलन गर्नमा ध्यान केन्द्रित गरेको छ, जसले सुधारिएको पहुँचका लागि सामुदायिक मागहरूलाई प्रतिक्रिया दिन्छ। यो अनुकूलनमा अधिक कुशल भूमि विनियोजन र सार्वजनिक स्थानहरूको बहु-कार्यात्मक उपयोग समावेश हुन सक्छ।

यी अनुमानित परिवर्तनहरूले सर्केगाड गाउँपालिकाको लागि एक व्यापक दृष्टिकोणलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ, जसले यसका नागरिकहरूको सामूहिक इनपुटद्वारा आकारित, अधिक व्यवस्थित, लचिलो, र आर्थिक रूपमा जीवन्त भविष्यको लक्ष्य राखेको छ।

तालिका १३ : सर्केगाड गाउँपालिकाको आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

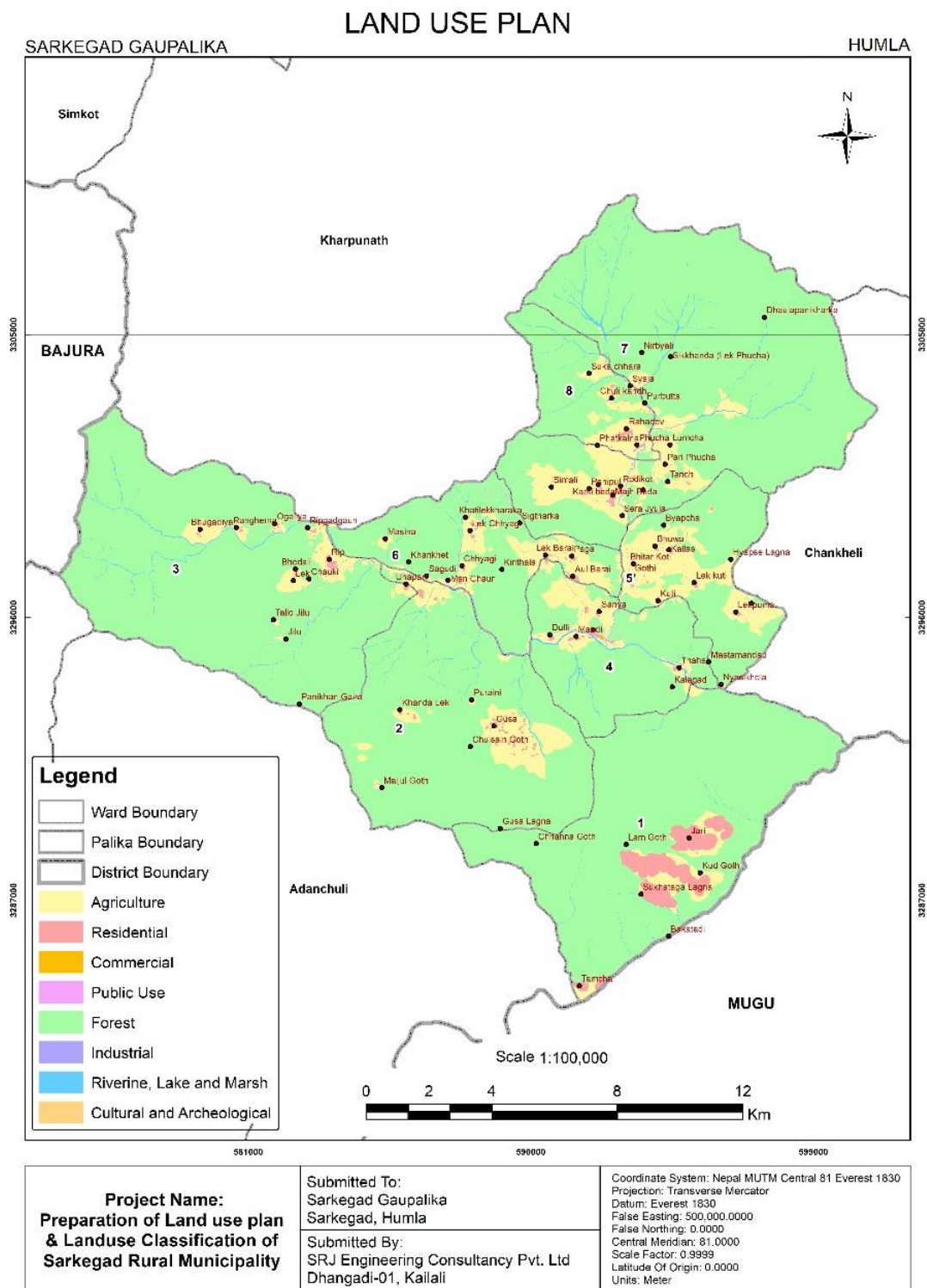
भू-उपयोग प्रक्षेपण: सर्केगाड गाउँपालिका			
भू-उपयोग वर्ग	क्षेत्रफल (वर्ग मिटर)	क्षेत्रफल(हेक्टर)	क्षेत्रफल (प्रतिशत)
वन क्षेत्र (FOR)	२६१,५७९,६८१.७९	२६,१५७.९७	८५.३६%
कृषि क्षेत्र (AGR)	३५,६२०,२८८.६९	३,५६२.०३	११.६२%
हाइड्रोलोजिकल क्षेत्र (HYD)	३,६४९,५७२.७९	३६४.९६	१.१९%
आवासीय क्षेत्र (RES)	५,०२३,४७१.०३	५०२.३५	१.६४%
सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र (PUB)	५६०,३११.५३	५६.०३	०.१८%
व्यावसायिक क्षेत्र (COM)	१४,७१६.२७	१.४७	०.००५%
धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र (CULARCH)	५,४७०.७४	०.५५	०.००२%
औद्योगिक क्षेत्र (IND)	१,०६०.७९	०.११	०.०००३%
कुल योग	३०६,४५४,५७३.६४	३०,६४५.४६	१००.००%

वृत्तचित्र १३ : गाउँपालिकाको आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

तलको नक्सा सर्केगाड गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजनाको दृश्यात्मक प्रस्तुति हो, जसले गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका विभिन्न भू-उपयोग क्षेत्रहरूलाई रंगीन संकेतमार्फत स्पष्ट रूपमा देखाएको छ। यस नक्सामा कृषि, वन, आवासीय, व्यवसायिक, औद्योगिक, सार्वजनिक उपयोग, सांस्कृतिक तथा पुरातात्विक क्षेत्र, जल स्रोत र अन्य भू-प्रयोग क्षेत्रहरूलाई फरक-फरक रंगमार्फत चिनाइएको छ। साथै, नक्सामा वडा सीमाना, पालिका सीमाना तथा बस्तीहरू समेत सूक्ष्म रूपमा उल्लेख गरिएका छन्, जसले भू-उपयोगको अवलोकन र योजना निर्माणमा सहजता ल्याउनेछ। यो नक्सा नगरको समग्र भौगोलिक तथा आर्थिक विकास रणनीति निर्माणका लागि महत्वपूर्ण आधारका रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ।

नक्सा १६ : गाउँपालिकाको आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

माथिको नक्सा सर्केगाड गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजनालाई दर्शाउने नक्सा हो । यसमा कृषि, वन, आवासीय, व्यवसायिक, औद्योगिक, सांस्कृतिक, जल स्रोत र सार्वजनिक उपयोग क्षेत्रहरूलाई फरक-फरक रंगमार्फत देखाइएको छ । नक्साले वडा र पालिकाको सीमा, प्रमुख बस्तीहरू, तथा भू-प्रयोग वर्गहरूको वितरण स्पष्ट रूपमा प्रस्तुत गरेको छ, जसले नगरको समुचित योजना निर्माणमा सहयोग पुर्याउनेछ । यस गाउँपालिकाको वडागत रूपमा यस गाउँपालिकाको आगामी १० वर्षको भू उपयोग प्रक्षेपण तल वर्णन गरिएको छ ।

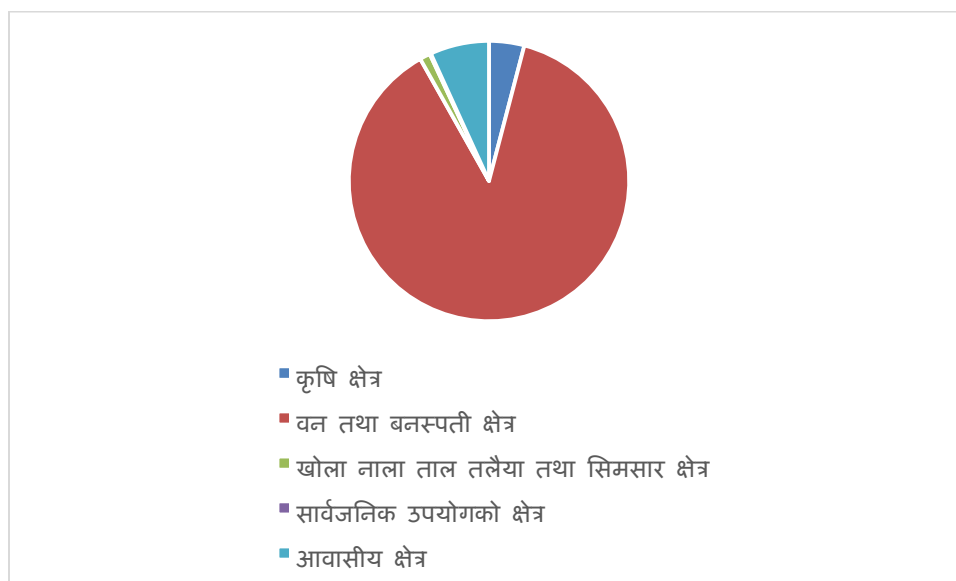
५.२ वडा नं.१ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

- **वन (८७.७७%):** वन र वनस्पतिले वडा १ मा ४,७८५.९८ हेक्टर ओगटेको छ, जसले यसको प्रभुत्व कायम राख्छ । यो उच्च प्रतिशतले वडाको पारिस्थितिक महत्त्व र यसको प्राकृतिक वातावरण संरक्षण गर्ने समुदायको प्रतिबद्धतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ, जुन सार्वजनिक परामर्शहरूमा एक सामान्य विषय थियो। यो व्यापक वन आवरणले जलाधार संरक्षणमा योगदान पुर्याउँछ र स्थानीय जीविकोपार्जनका लागि आवश्यक स्रोतहरू प्रदान गर्दछ ।
- **आवासीय (६.८१%):** वडा १ मा ३७१.५८ हेक्टरको अनुमानित आवासीय क्षेत्र समग्र गाउँपालिकाको औसत (१.६४%) भन्दा असाधारण रूपमा उच्च छ। यसले यसको सबैभन्दा बढी जनसंख्या भएको वडाको स्थितिका कारण महत्त्वपूर्ण मानव बस्ती क्षेत्रको रूपमा यसको प्रक्षेपित भूमिकालाई बलियो बनाउँछ । योजनाले वडाको भूकम्प, पहिरो, र बाढी को जोखिमलाई ध्यानमा राख्दै अवस्थित “पुरानो क्षेत्र” बस्तीहरूको नियन्त्रित विस्तार र स्तरोन्नतिमा ध्यान केन्द्रित गरेको हुन सक्छ । यो एकाग्रताले बढ्दो जनसंख्यालाई समर्थन गर्न र अव्यवस्थित विस्तारलाई रोक्न सुधारिएको सडक सञ्जाल, विश्वसनीय उपयोगिताहरू (बिजुली, पानी, ढल), र परिष्कृत सामाजिक सेवाहरू (विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी) सहित शहरी पूर्वाधार विकासमा केन्द्रित लगानीको लागि महत्त्वपूर्ण आवश्यकतालाई सुझाव दिन्छ।
- **कृषि (४.०७%):** कृषि भूमि २२१.६६ हेक्टरमा फैलिएको छ। योजनाले “पहाडी खेती” मा जोड दिन्छ, जसमा “स्याउ क्षेत्र” र “धान आदि” जस्ता विशिष्ट टिप्पणीहरू छन्। यसले उच्च-मूल्य बागवानी र मुख्य बालीहरूमा रणनीतिक ध्यान केन्द्रित गरेको देखाउँछ, जुन स्थानीय किसानहरूको परामर्शबाट प्रभावित भएको हुन सक्छ, जसले आर्थिक विविधीकरण र खाद्य सुरक्षालाई बढावा दिने लक्ष्य राख्छ।
- **हाइड्रोलोजिकल (१.२२%):** यो वर्गले ६६.२८ हेक्टर ओगटेको छ, मुख्यतया नदीहरू। वडाको बाढीको जोखिमलाई ध्यानमा राख्दै, योजनामा नदी व्यवस्थापन र संरक्षणका उपायहरू, जस्तै बफर जोन स्थापना गर्ने र बाढी न्यूनीकरण रणनीतिहरू लागू गर्ने, समावेश गरिएको हुन सक्छ, जुन सार्वजनिक बैठकहरूमा उठाइएको एक प्रमुख चिन्ता थियो।

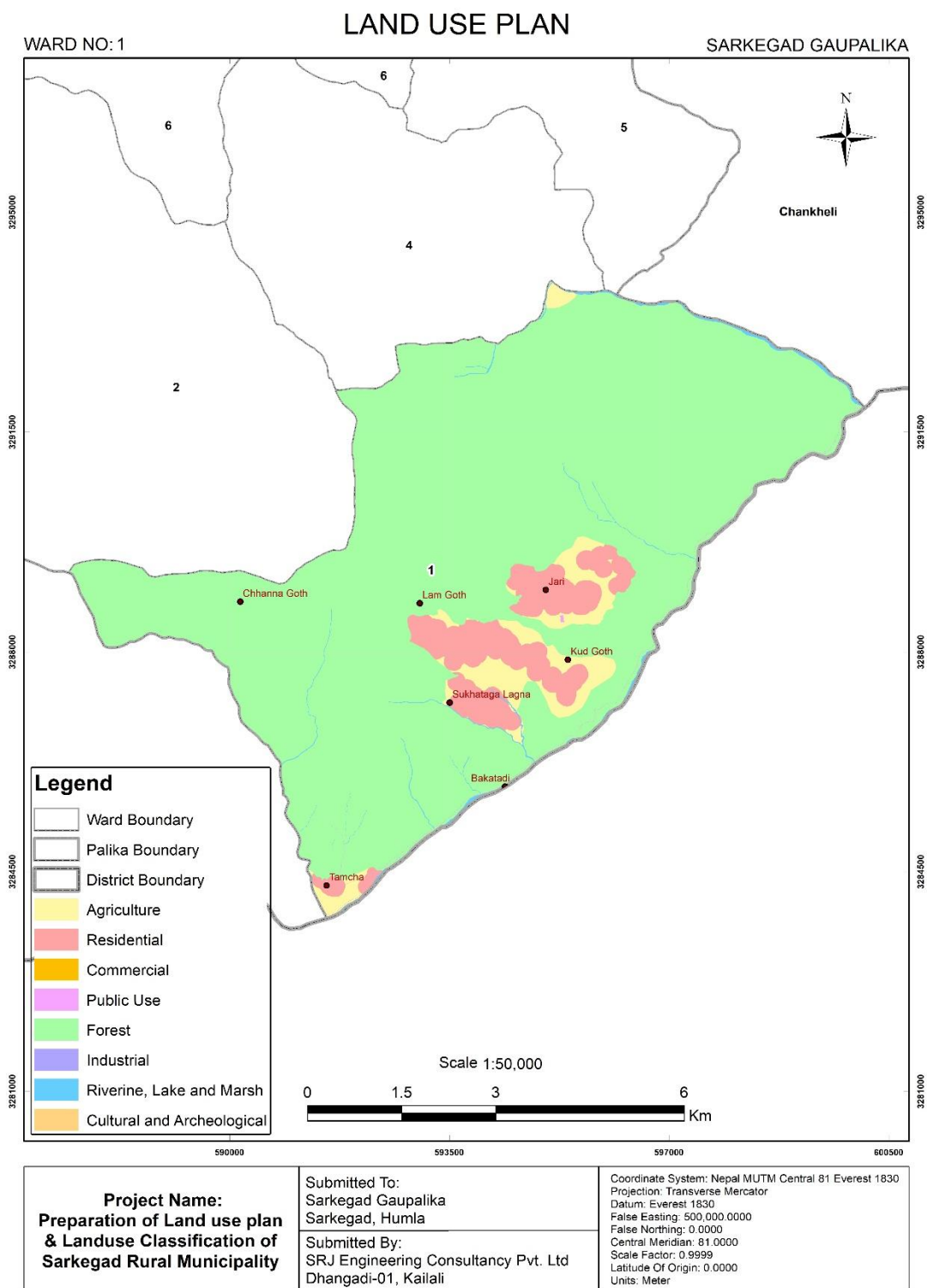
- **सार्वजनिक उपयोग (०.१३%):** सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरू ७.१२ हेक्टर ओगटेको छ, जसमा “सडक” एक महत्वपूर्ण घटक हो १। यसले सुधारिएको कनेक्टिभिटीको निरन्तर आवश्यकतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ, जुन परामर्शहरूमा बासिन्दाहरूको एक प्रमुख माग थियो, जसले आर्थिक गतिविधिहरू र आवश्यक सेवाहरूमा पहुँचलाई सहज बनाउन महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्छ।
- **धार्मिक तथा सांस्कृतिक (०.००%):** एक धेरै सानो क्षेत्र (०.०१ हेक्टर) सांस्कृतिक स्थलहरूका लागि तोकिएको छ, जसले वडाको ऐतिहासिक महत्त्व र यसको विरासत संरक्षण गर्ने समुदायको इच्छालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ, जसमा “मस्ता मन्दिर” जस्ता स्थलहरू समावेश छन्।

तालिका १४ : वडा नं. १ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. १ को भू-उपयोग प्रक्षेपण			
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र	२२१६६३५.७३	२२१.६६	४.०७
वन तथा बनस्पती क्षेत्र	४७८५९७८७.८२	४,७८५.९८	८७.७७
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र	६६२७७६.५८०४	६६.२८	१.२२
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	७१२१२.७५९६५	७.१२	०.१३
आवासीय क्षेत्र	३७५८१०.२११	३७.५८	६.८१
जम्मा	५४५२६२२३.१	५,४५२.६२	१००

वृत्तचित्र १४ : वडा नं. १ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

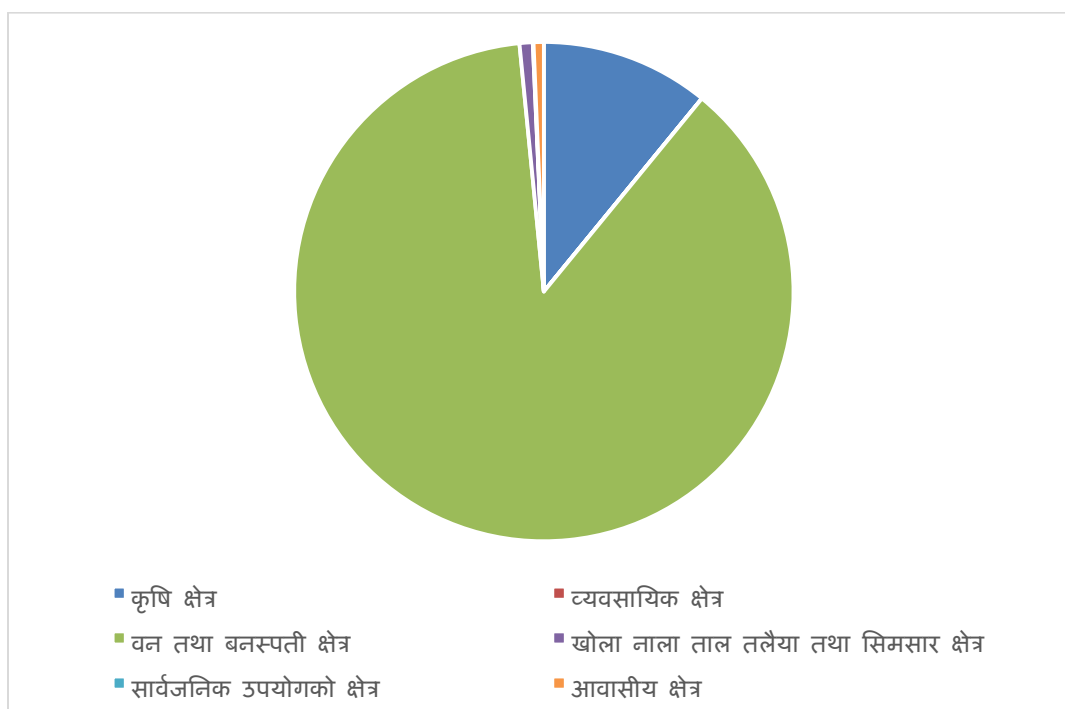
नक्सा १७ : वडा नं.१ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

५.३ वडा नं.२ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

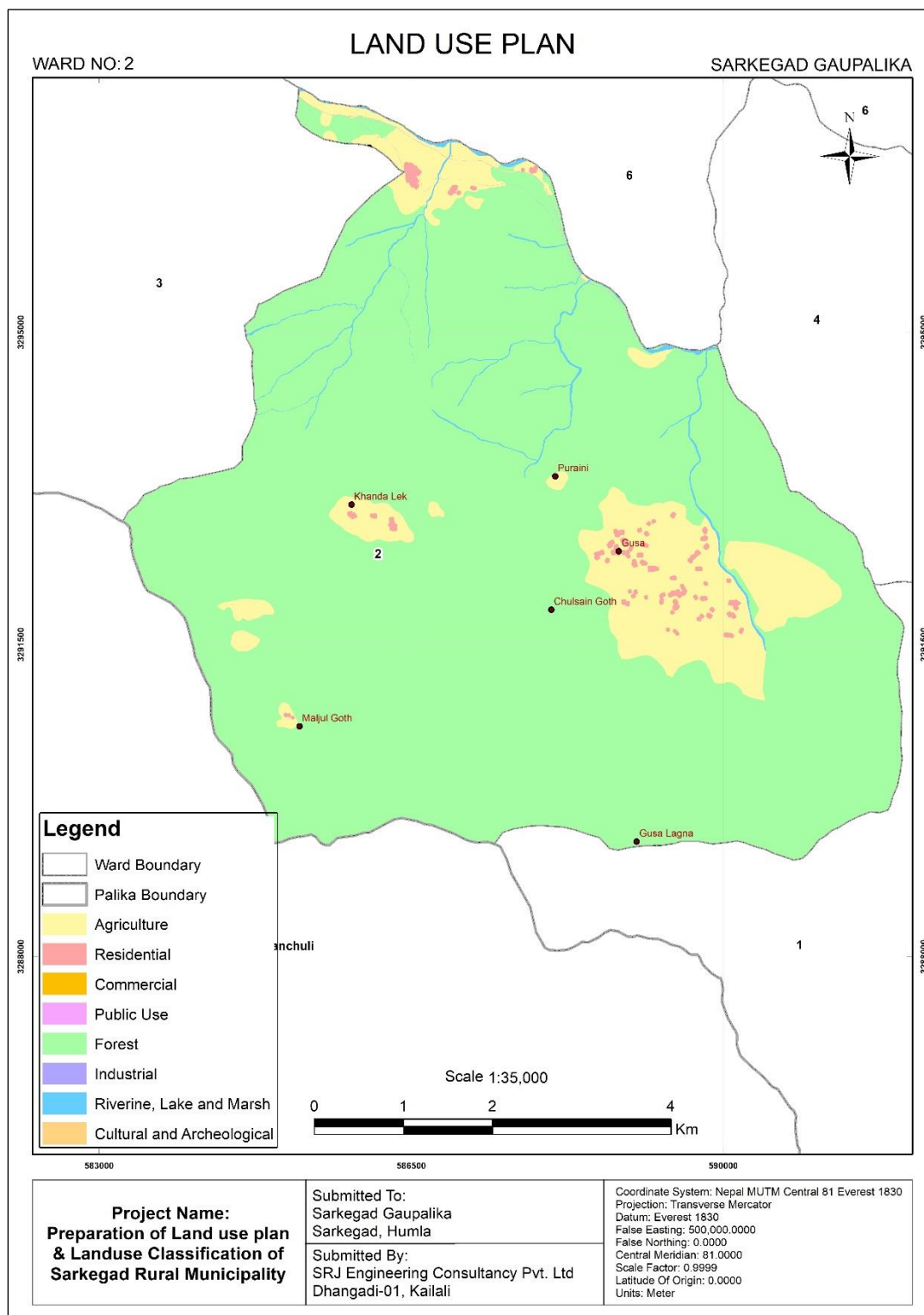
- **वन (८७.५२%):** वन र वनस्पतिले वडा २ मा ४,०३४.६८ हेक्टर ओगटेको छ, जसले यसको प्रभुत्व कायम राख्छ। यसले पारिस्थितिक सन्तुलन र स्रोत प्रावधान सुनिश्चित गर्दछ, जुन समुदायको प्राथमिकता हो। योजनाले स्थानीय जीविकोपार्जनलाई समर्थन गर्दै जैविक विविधता संरक्षणका लागि दिगो वन व्यवस्थापन अभ्यासहरूमा जोड दिएको हुन सक्छ।
- **कृषि (१०.९२%):** कृषि भूमि ५०३.२५ हेक्टर ओगटेको छ, जसलाई “पहाडी खेती” को रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ। “आलु, गहुँ आदि” र “धान, ओखर, स्याउ, आलु, गहुँ, कोदो आदि” जस्ता टिप्पणीहरूले विविध कृषि रणनीतिलाई संकेत गर्दछ, जुन स्थानीय खेती अभ्यासहरू र बजार सम्भावनाहरू बारे परामर्शहरूमा छलफल गरिएका विषयहरूबाट प्रभावित भएको हुन सक्छ। रिपको भूमिको आन्तरिक उर्वरता ले उच्च उपज दिन सक्छ, जसले यसलाई एक प्रमुख कृषि क्षेत्र बनाउँछ।
- **हाइड्रोलोजिकल (०.८५%):** यो वर्गले ३९.३६ हेक्टर ओगटेको छ। वडाको बाढीको जोखिमलाई ध्यानमा राख्दै, योजनाले जोखिमहरू कम गर्न यी क्षेत्रहरूको सावधानीपूर्वक व्यवस्थापनमा जोड दिन्छ, जस्तै बाढी सुरक्षा उपायहरू लागू गर्ने र सिंचाइका लागि दिगो पानी उपयोग सुनिश्चित गर्ने, जुन सार्वजनिक इनपुटबाट एक प्रमुख चिन्ता थियो।
- **आवासीय (०.६६%):** आवासीय भूमि ३०.५० हेक्टरमा अनुमान गरिएको छ। सीमित आवासीय पदचिह्नले छरिएको बस्ती ढाँचालाई सुझाव दिन्छ, जसमा अवस्थित समुदायहरूमा ध्यान केन्द्रित गरिएको छ। यहाँको योजनाले भूकम्प र महामारी को जोखिमका कारण लचिलो भवन निर्माण संहितालाई प्राथमिकता दिनेछ।
- **सार्वजनिक उपयोग (०.०५%):** सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरू २.१९ हेक्टर ओगटेको छ, जसमा “सडक” र “श्री कोट आधारभूत विद्यालय” (विद्यालय) र “सर्केदेउ आयुर्वेद औषधालय” (आयुर्वेदिक केन्द्र) जस्ता सुविधाहरू समावेश छन्। यसले समुदायको आधारभूत सेवा र कनेक्टिभिटीको आवश्यकतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।
- **व्यावसायिक (०.००%):** व्यावसायिक गतिविधि ०.०३ हेक्टरमा न्यूनतम छ, जसले प्राथमिक आर्थिक गतिविधिहरूमा निरन्तर ध्यान केन्द्रित गरेको र शहरी विकास सीमित रहेको देखाउँछ।

तालिका १५ : वडा नं. २ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. २ को भू-उपयोग प्रक्षेपण			
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र AGR	५०३२५१८.२५१	५०३.२५	१०.९१६
व्यवसायिक क्षेत्र COM	२५६.११५३९६	०.०३	०.००१
वन तथा बनस्पती क्षेत्र FOR	४०३४६८४४.०४	४,०३४.६८	८७.५२०
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र HYD	३९३५६६.८८३४	३९.३६	०.८५४
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र PUB	२१९४३.०२९०१	२.१९	०.०४८
आवासीय क्षेत्र RES	३०५०४१.९८०३	३०.५०	०.६६२
जम्मा	४६१००१७०.२९	४,६१०.०२	१००

वृत्तचित्र १५: वडा नं. २ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

नक्सा १८ : वडा नं. २ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

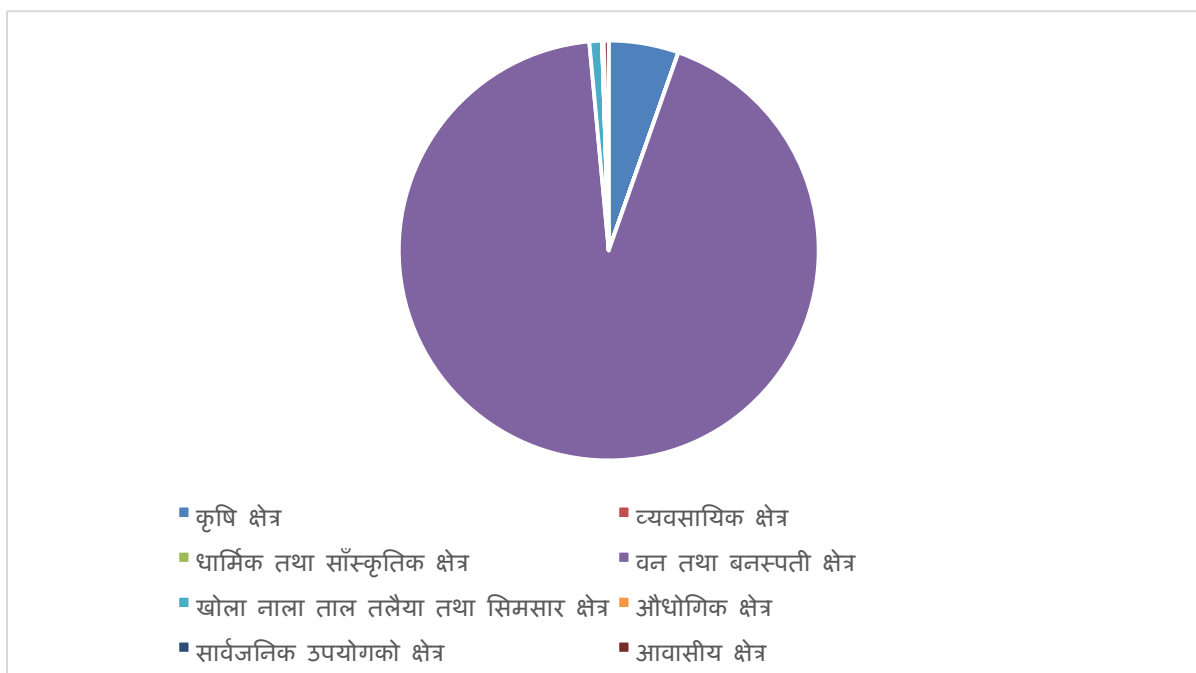
५.४ वडा नं.३ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

- **वन (९३.१३%):** वडा ३ मा ५,४६५.०२ हेक्टरको असाधारण रूपमा उच्च वन क्षेत्र कायम छ, जसले यसलाई गाउँपालिकाको **सबैभन्दा बढी वन भएको वडा बनाउँछ**। यसले जैविक विविधता संरक्षण र जलाधार संरक्षणका लागि यसको महत्वपूर्ण पारिस्थितिक भूमिकालाई जोड दिन्छ, जसले संरक्षणप्रति बलियो सामुदायिक प्राथमिकतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ ।
- **कृषि (५.३९%):** कृषि भूमि ३१६.१८ हेक्टरमा सीमित छ। “स्याउ क्षेत्र” र “चिनो, कोदो, आलु आदि” जस्ता टिप्पणीहरूले उच्च-उचाइ, जलवायु-अनुकूल बालीहरूमा ध्यान केन्द्रित गरेको देखाउँछ, सम्भवतः सीमित खेतीयोग्य भूमिमा उत्पादकता अधिकतम बनाउने छलफलहरूबाट प्रभावित। ऊन उत्पादनसँगको ऐतिहासिक सम्बन्ध पनि विशिष्ट कृषि अभ्यासहरू मार्फत पशुपालनलाई समर्थन गर्ने गरी प्रतिबिम्बित हुन सक्छ।
- **हाइड्रोलोजिकल (०.९८%):** यो वर्गले ५७.२८ हेक्टर ओगटेको छ, जसमा अद्वितीय तातो पानीका मुहानहरू (तपुन) समावेश छन्। योजनामा यी जलस्रोतहरूको व्यवस्थापनका लागि रणनीतिहरू समावेश हुन सक्छ, ।
- **आवासीय (०.३८%):** आवासीय भूमि २२.३२ हेक्टरमा न्यूनतम छ, जसले यसको कम जनसंख्या घनत्व र प्राकृतिक क्षेत्रहरू संरक्षणमा जोड दिएको देखाउँछ, १। यहाँका बस्तीहरू पहिरो, बाढी, र हिमपहिरो का लागि अत्यधिक जोखिममा छन्, जसले कडा जोखिम-सूचित योजना र लचिलो भवन निर्माण अभ्यासहरू आवश्यक पर्दछ।
- **सार्वजनिक उपयोग (०.१३%):** सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरू ७.४० हेक्टर ओगटेको छ, जसमा सडक र विद्यालय र आयुर्वेदिक केन्द्रहरू जस्ता सार्वजनिक सुविधाहरू समावेश छन्। यसले छरिएको बस्ती ढाँचामा आधारभूत सेवाहरूको लागि समुदायको आवश्यकतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।
- **व्यावसायिक (०.००%):** व्यावसायिक गतिविधि ०.०३ हेक्टरमा धेरै कम छ , जसले न्यूनतम औपचारिक आर्थिक विविधीकरणलाई संकेत गर्दछ।
- **औद्योगिक (०.००%):** औद्योगिक गतिविधि ०.०० हेक्टरमा नगण्य छ ।

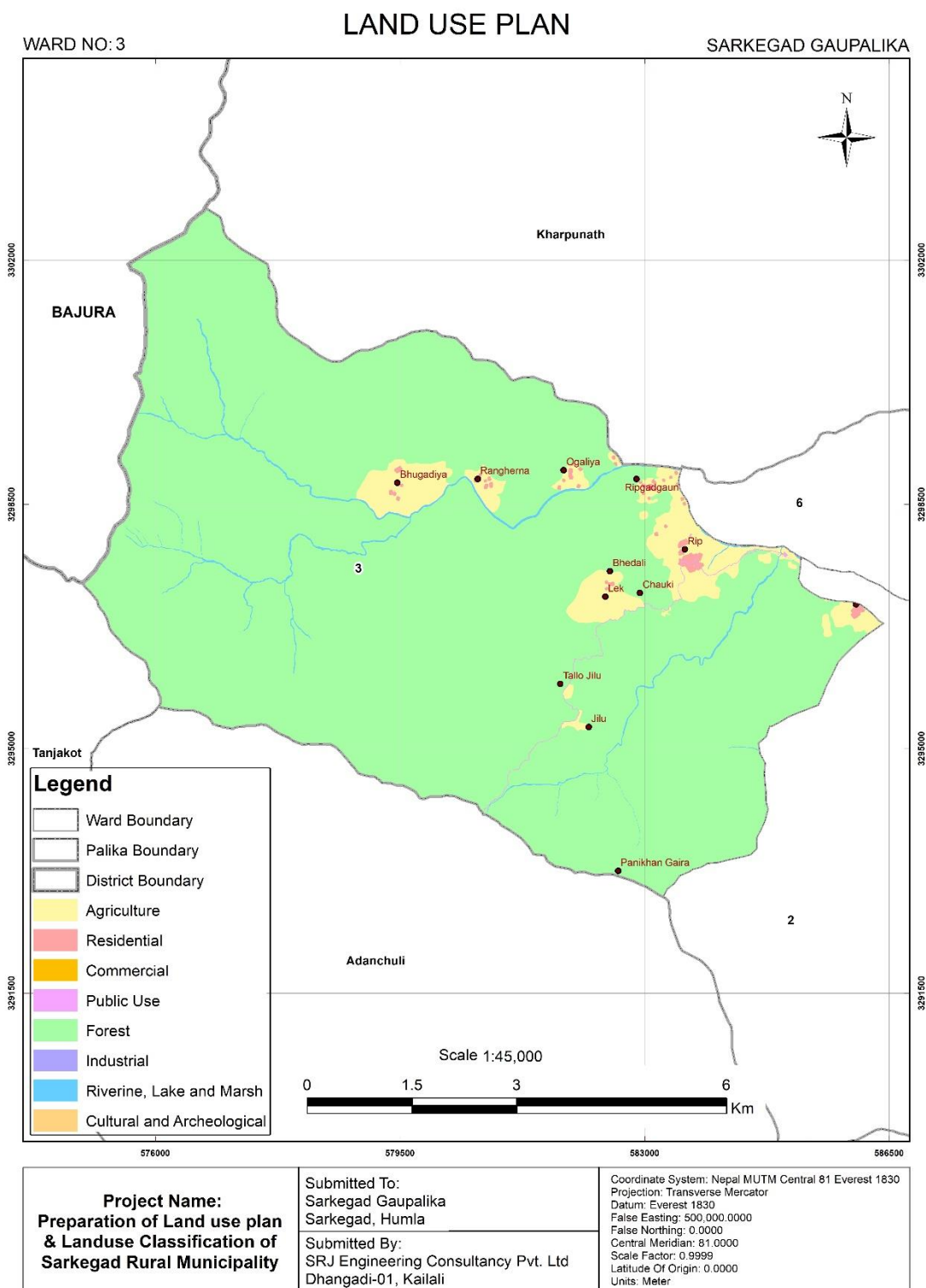
- धार्मिक तथा सांस्कृतिक (०.००%): एक सानो क्षेत्र (०.०२ हेक्टर) “मस्ता मन्दिर” र “नैनेमान्दु मन्दिर” जस्ता सांस्कृतिक स्थलहरूका लागि तोकिएको छ, जसले समुदायको विरासत संरक्षण गर्ने इच्छालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।

तालिका १६ : वडा नं. ३ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. ३ को भू-उपयोग प्रक्षेपण			
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र (AGR)	३१६१८२४.५४	३१६.१८	५.३८८०
व्यवसायिक क्षेत्र (COM)	३४४.२०३११३	०.०३	०.०००६
धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र (CULARCH)	१८६.४६२६०७	०.०२	०.०००३
वन तथा वनस्पती क्षेत्र (FOR)	५४६५०१९४.४१	५,४६५.०२	९३.१२८५
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र (HYD)	५७२७७८.७७५७	५७.२८	०.९७६१
औधोगिक क्षेत्र (IND)	४३.४३१००६	०.००	०.०००१
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र (PUB)	७४०३०.०५२२६	७.४०	०.१२६२
आवासीय क्षेत्र (RES)	२२३१६६.८८३७	२२.३२	०.३८०३
जम्मा	५८६८२५६८.७६	५,८६८.२६	१००

वृत्तचित्र १६ : वडा नं. ३ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

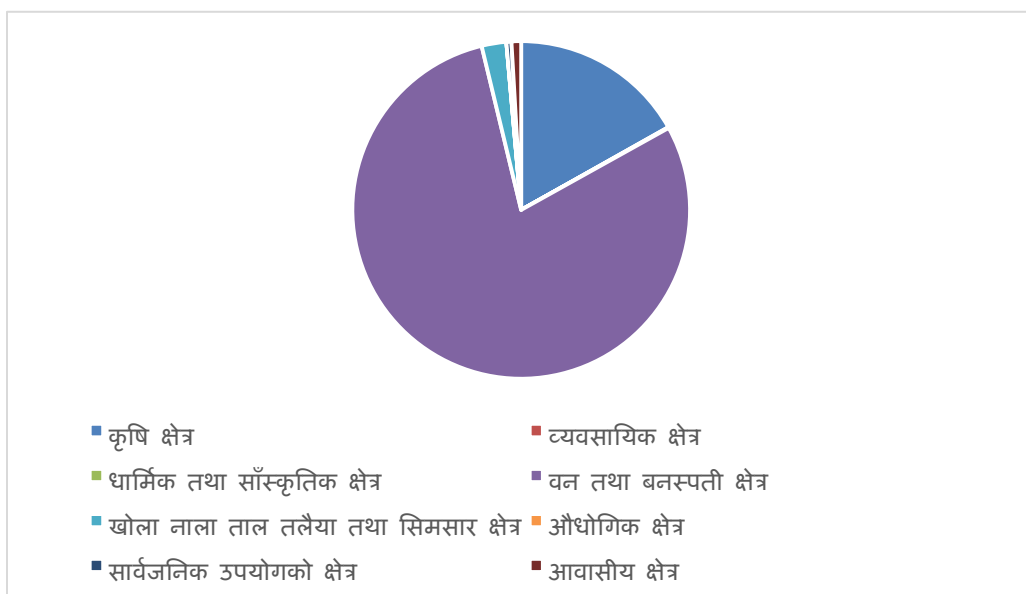
नक्सा १९ : वडा नं. ३ को आगामी १०वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

५.५ वडा नं.४ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

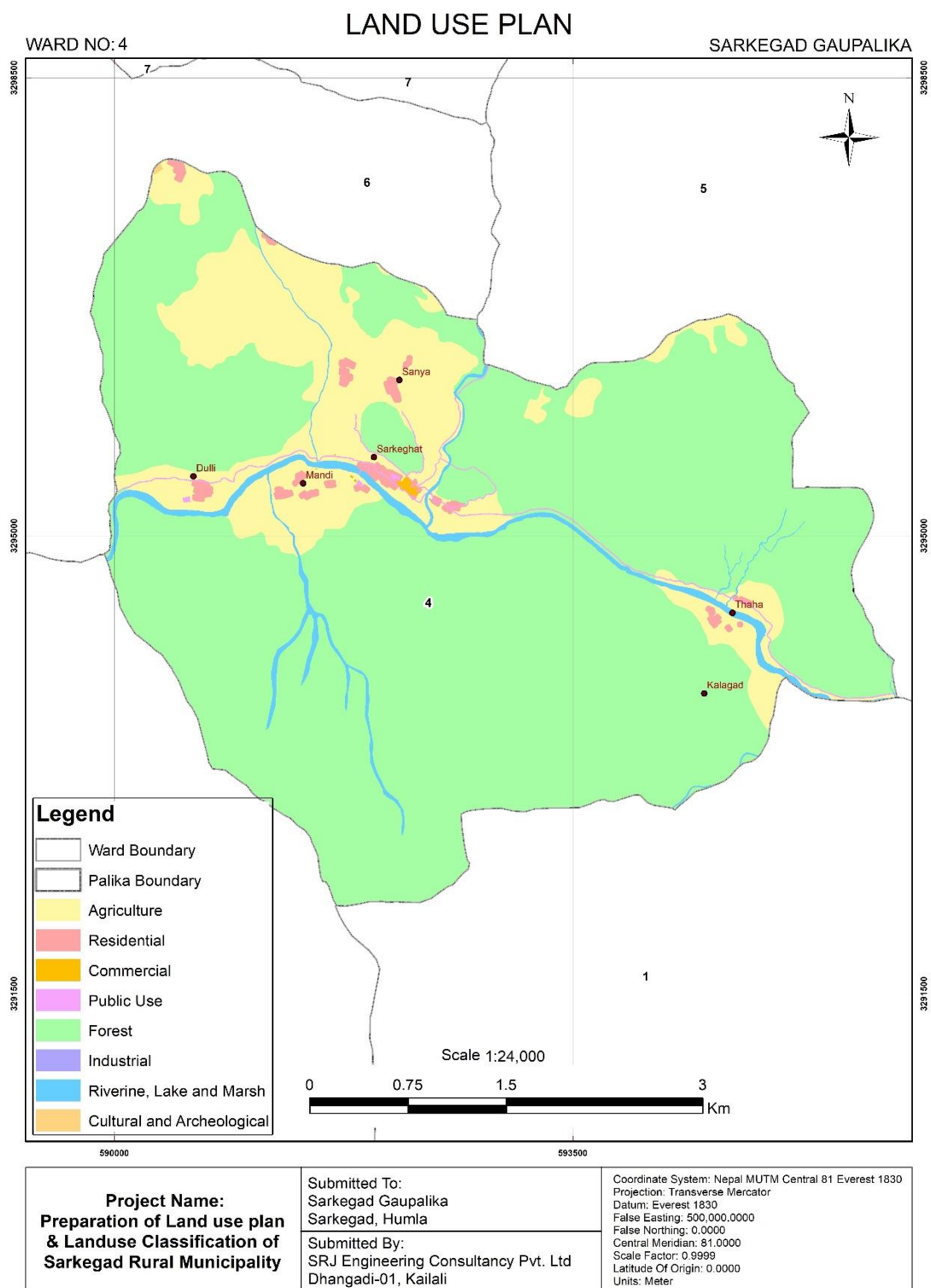
- **वन (७९.३१%):** वन क्षेत्र १,६७६.०८ हेक्टरमा छ, जुन गाउँपालिकाको औसत भन्दा थोरै कम छ, जसले वडाको अधिक सघन मानव गतिविधिलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। योजनाले स्रोत उपयोगलाई संरक्षणसँग सन्तुलनमा राख्न दिगो वन व्यवस्थापनमा जोड दिएको हुन सक्छ।
- **कृषि (१६.८५%):** कृषि भूमि ३५६.०० हेक्टर ओगटेको छ, जुन एक उल्लेखनीय अनुपात हो। बाली ढाँचाहरूमा “धान” र “धान,, मकै, कागुनो, कोदो आदि” समावेश छन्, जसले विविध मुख्य बाली खेतीलाई संकेत गर्दछ। कृषि भूमि पहिरो, बाढी, र खडेरी का लागि जोखिममा छ, जसले एकीकृत जोखिम व्यवस्थापन आवश्यक पर्दछ।
- **हाइड्रोलोजिकल (२.३६%):** यो वर्गले ४९.९८ हेक्टर ओगटेको छ,
- **आवासीय (०.९२%):** आवासीय भूमि १९.५१ हेक्टरमा अनुमान गरिएको छ। यो कुल क्षेत्रफलको सानो प्रतिशत भए तापनि, वडाको प्रशासनिक केन्द्रको भूमिकालाई ध्यानमा राख्दा यो अनुपात महत्त्वपूर्ण छ। योजनाले अवस्थित “पुरानो क्षेत्र” बस्तीहरूको नियन्त्रित विस्तार र स्तरोन्नतिमा ध्यान केन्द्रित गरेको हुन सक्छ।
- **सार्वजनिक उपयोग (०.४८%):** सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरू १०.१६ हेक्टर ओगटेको छ, जुन गाउँपालिकाको कार्यालय, “जिल्ला प्रशासन कार्यालय,” र “जिल्ला हुलाक कार्यालय” को उपस्थितिका कारण तुलनात्मक रूपमा उच्च अनुपात हो। यसले प्रशासनिक र सार्वजनिक सेवाहरूको नियोजित विस्तारलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ, जुन सुधारिएको पहुँच र दक्षताका लागि सामुदायिक मागहरूको प्रत्यक्ष प्रतिक्रिया हो।
- **व्यावसायिक (०.०६%):** व्यावसायिक गतिविधि १.२६ हेक्टरमा अधिक स्पष्ट छ, जसमा “होटल सुन्दर कर्णाली सर्केगाड” र “सिटिजन बैंक शाखा” समावेश छन्। यसले प्रशासनिक केन्द्रको वरिपरि सेवा क्षेत्रको नियोजित वृद्धिलाई संकेत गर्दछ, जसले स्थानीय आर्थिक विकासलाई बढावा दिन्छ।
- **धार्मिक तथा सांस्कृतिक (०.०२%):** एक सानो क्षेत्र (०.३८ हेक्टर) सांस्कृतिक स्थलहरूका लागि तोकिएको छ, जसमा “गुम्बा” र “मस्ता मन्दिर” समावेश छन्, जसले समुदायको विरासत संरक्षण गर्ने इच्छालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।
- **औद्योगिक (०.००%):** औद्योगिक गतिविधि ०.०२ हेक्टरमा न्यूनतम छ, जसमा “पानी मिल” र “मंगल फर्निचर उद्योग” समावेश छन्। यसले ग्रामीण परिवेशसँग मिल्दोजुल्दो धेरै सानो-स्तरीय, स्थानीयकृत उद्योगहरूमा ध्यान केन्द्रित गरेको देखाउँछ।

तालिका १७ : वडा नं. ४ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. ४ को भू-उपयोग प्रक्षेपण			
भू-उपयोग वर्ग	क्षेत्रफल (वर्ग मिटर)	क्षेत्रफल (हेक्टर)	क्षेत्रफल (प्रतिशत)
वन क्षेत्र (FOR)	१६,७६०,७७७.९७	१,६७६.०८	७९.३१
कृषि क्षेत्र (AGR)	३,५६०,०२४.५०	३५६.००	१६.८५
हाइड्रोलोजिकल क्षेत्र (HYD)	४९९,७६५.९६	४९.९८	२.३६
आवासीय क्षेत्र (RES)	१९५,१४८.७०	१९.५१	०.९२
सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र (PUB)	१०१,५९९.८६	१०.१६	०.४८
व्यावसायिक क्षेत्र (COM)	१२,६४८.९५	१.२६	०.०६
धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र (CULARCH)	३,८२८.६४	०.३८	०.०२
औद्योगिक क्षेत्र (IND)	१६९.५७	०.०२	०.००
कुल योग	२१,१३३,९६४.१५	२,११३.४०	१००.००

वृत्तचित्र १७ : वडा नं. ४ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

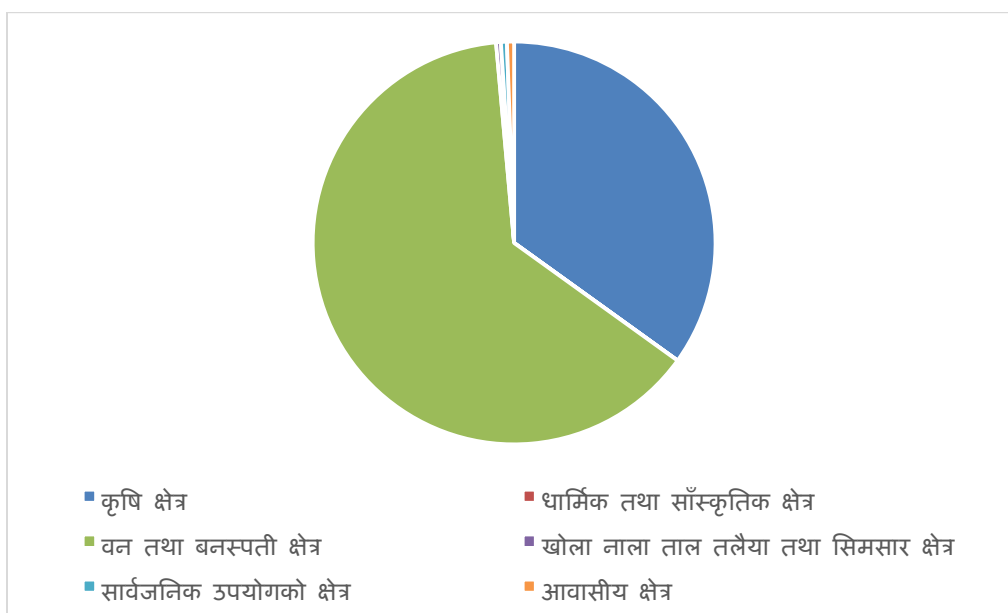
नक्सा २० : वडा नं. ४ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

५.६ वडा नं. ५ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

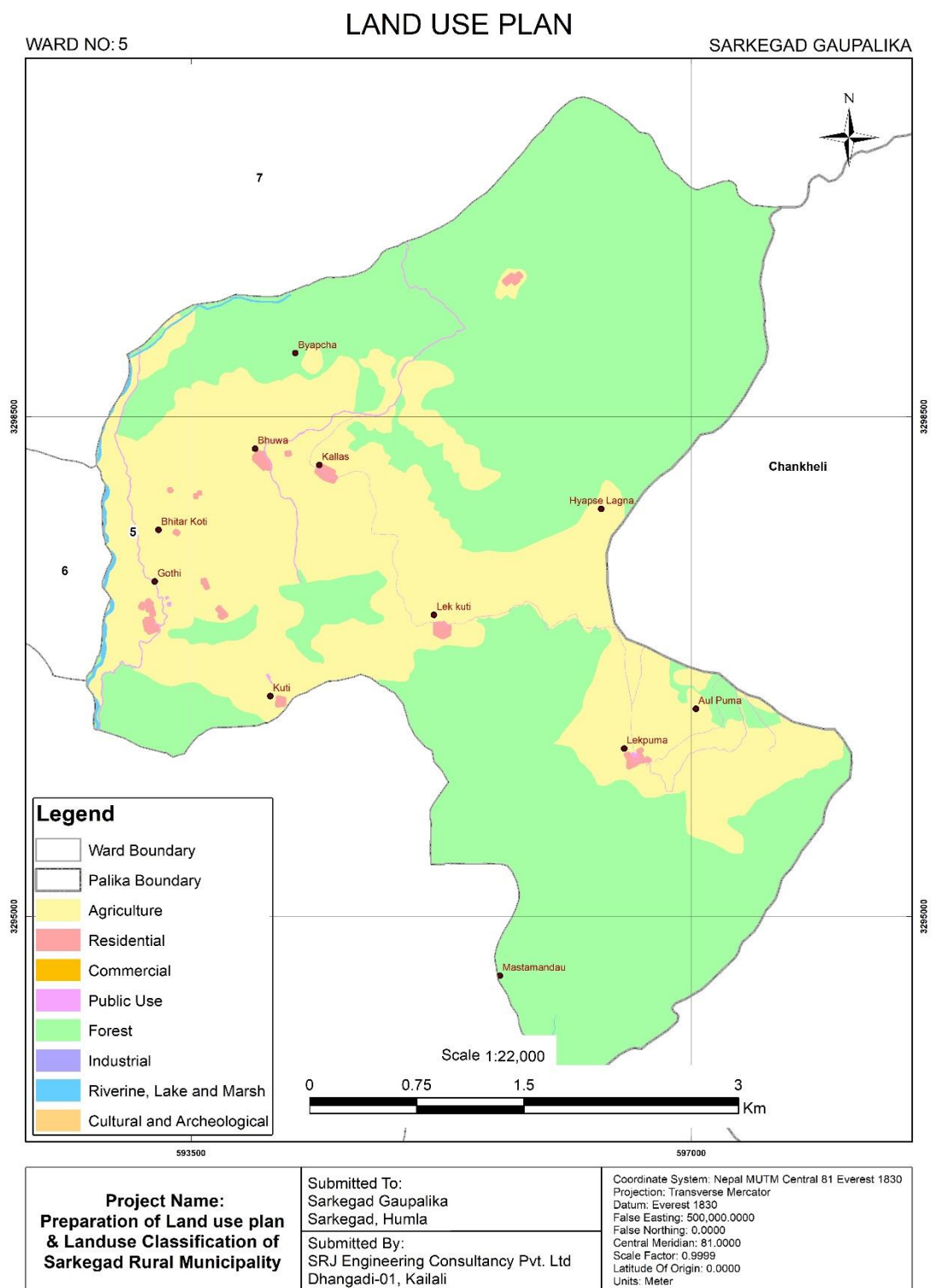
- **वन (६३.६४%):** वन क्षेत्र १,२२२.८२ हेक्टर छ। यो अझै पनि प्रमुख भू-उपयोग भए तापनि, यसको आनुपातिक हिस्सा अन्य वडाहरूको तुलनामा कम छ,
- **कृषि (३४.९३%):** कृषि भूमि ६७१.१९ हेक्टरको ठूलो क्षेत्र ओगटेको छ, जसले यसलाई गाउँपालिकामा सबैभन्दा बढी कृषि-प्रधान वडा बनाउँछ। “आलु, तरकारी आदि” र “पाखो, स्याउ क्षेत्र, बाखापालनको पकेट क्षेत्र” जस्ता टिप्पणीहरूले विविधीकृत कृषि र एकीकृत पशुपालनमा बलियो जोड दिएको देखाउँछ, जुन सार्वजनिक परामर्शहरूको प्रत्यक्ष परिणाम हो। यो क्षेत्र गाउँपालिकाको खाद्य उत्पादन र आर्थिक वृद्धिमा एक प्रमुख योगदानकर्ता हुन सक्छ। कृषि भूमि पहिरो, बाढी, र खडेरी का लागि जोखिममा छ, जसले एकीकृत जोखिम व्यवस्थापन आवश्यक पर्दछ।
- **आवासीय (०.५७%):** आवासीय भूमि १०.९८ हेक्टरमा अनुमान गरिएको छ, जसले छरिएको बस्तीहरूलाई संकेत गर्दछ। यहाँको योजनाले भूकम्प, पहिरो, र बाढी को जोखिमका कारण लचिलो भवन निर्माण अभ्यासहरूलाई प्राथमिकता दिनेछ।
- **सार्वजनिक उपयोग (०.४८%):** सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरू ९.२५ हेक्टर ओगटेको छ, जसमा सडकहरू समावेश छन्। यसले सुधारिएको पूर्वाधार र सेवाहरूको लागि समुदायको मागलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।
- **हाइड्रोलोजिकल (०.३८%):** यो वर्गले ७.३२ हेक्टर ओगटेको छ, जसमा “गोठी खोला” समावेश छ।
- **धार्मिक तथा सांस्कृतिक (०.००%):** एक धेरै सानो क्षेत्र (०.०१ हेक्टर) सांस्कृतिक स्थलहरूका लागि तोकिएको छ।

तालिका १८ : वडा नं. ५ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. ५ को भू-उपयोग प्रक्षेपण			
भू-उपयोग वर्ग	क्षेत्रफल (वर्ग मिटर)	क्षेत्रफल (हेक्टर)	क्षेत्रफल (प्रतिशत)
वन क्षेत्र (FOR)	१२,२२८,२४१.२०	१,२२२.८२	६३.६४
कृषि क्षेत्र (AGR)	६,७११,९११.१६	६७१.१९	३४.९३
आवासीय क्षेत्र (RES)	१०९,८१५.८०	१०.९८	०.५७
सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र (PUB)	९२,५०४.०५	९.२५	०.४८
हाइड्रोलोजिकल क्षेत्र (HYD)	७३,२१०.८७	७.३२	०.३८
धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र (CULARCH)	६७.१६	०.०१	०.००
कुल योग	१९,२१५,७४०.२४	१,९२१.५७	१००.००

चित्र १८ : सर्केगाडगाउँपालिका वडा नं. ५ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

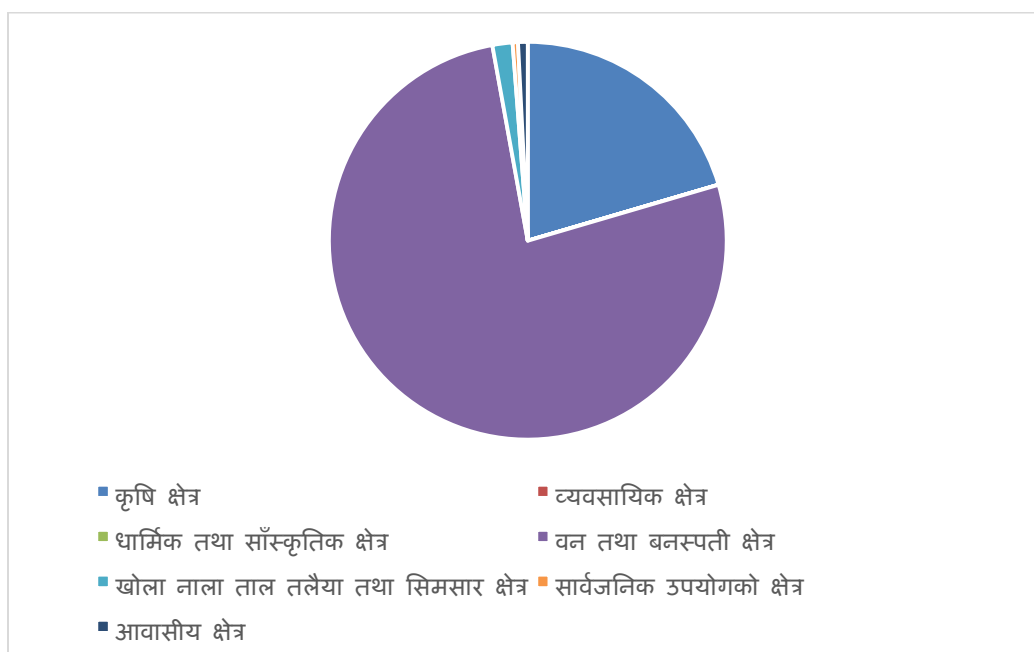
नक्सा २१ : वडा नं. ५ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

५.७ वडा नं. ६ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

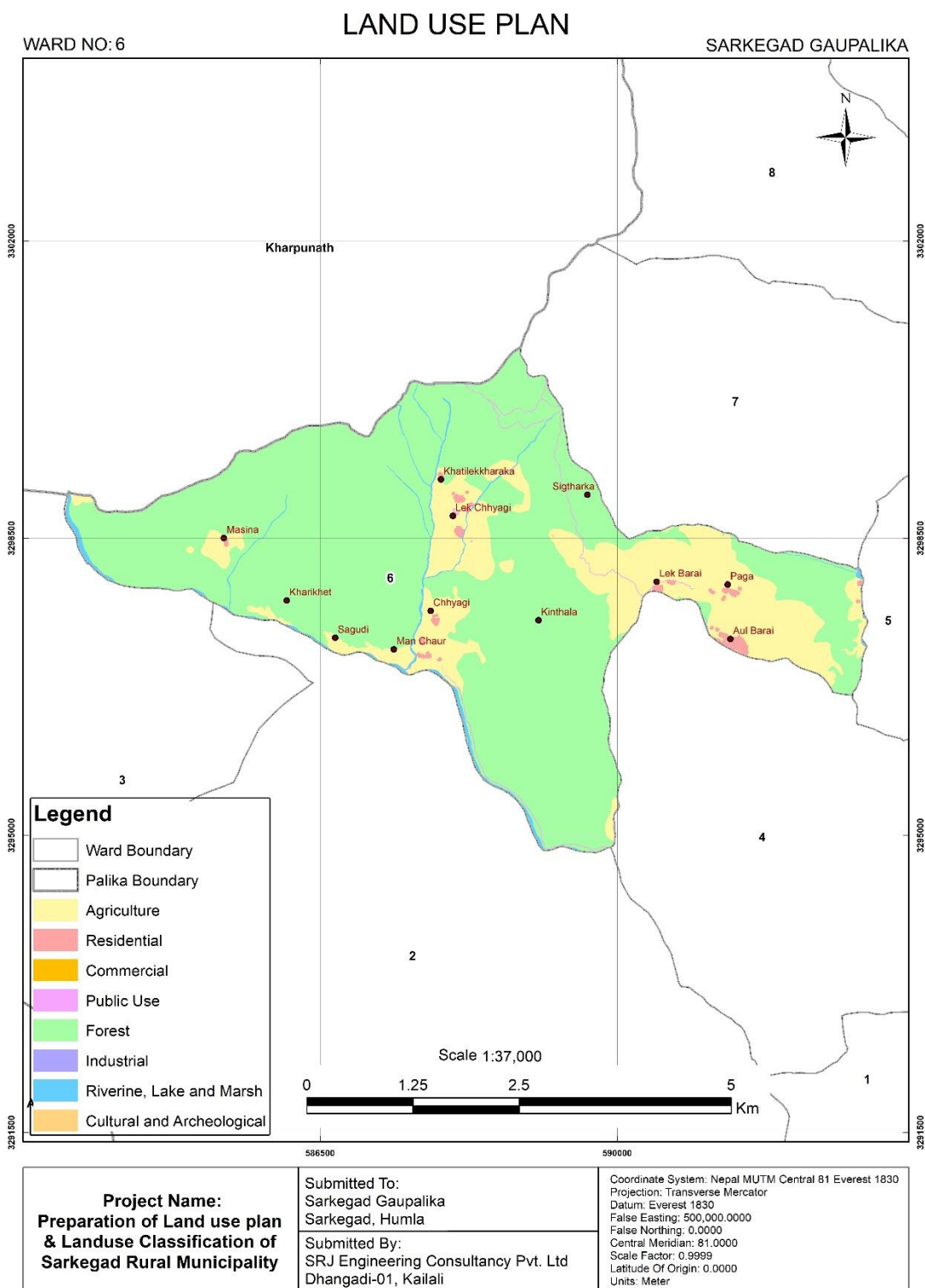
- **वन (७६.६८%):** वन १,६४८.५५ हेक्टर छ, जुन एक महत्त्वपूर्ण हिस्सा हो। योजनाले स्रोत प्रावधानलाई संरक्षणसँग सन्तुलनमा राख्न “नुनेपानी सामुदायिक वन” जस्ता सामुदायिक वनहरूको दिगो व्यवस्थापनमा जोड दिएको हुन सक्छ।
- **कृषि (२०.४५%):** कृषि भूमि ४३९.६९ हेक्टर ओगटेको छ, जुन यसको उत्पादक क्षमतालाई प्रतिबिम्बित गर्ने उच्च अनुपात हो। “धान, कोदो आदि” र “स्याउ क्षेत्र” जस्ता ले मुख्य वालीहरू र उच्च-मूल्य बागवानीमा ध्यान केन्द्रित गरेको देखाउँछ।
- **हाइड्रोलोजिकल (१.६३%):** यो वर्गले ३५.१४ हेक्टर ओगटेको छ, जसमा “छाङ्गी खोला” समावेश छ। वडाको बाढीको जोखिमलाई ध्यानमा राख्दै, योजनामा बस्तीहरू र कृषि भूमिहरूलाई सुरक्षा प्रदान गर्न विशिष्ट बाढी न्यूनीकरण उपायहरू र जलस्रोत व्यवस्थापन रणनीतिहरू समावेश गरिएको हुन सक्छ।
- **सार्वजनिक उपयोग (०.४४%):** सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरू ९.३८ हेक्टर ओगटेको छ, जसमा सडकहरू र सार्वजनिक सुविधाहरू समावेश छन्। यसले सुधारिएको पूर्वाधार र सेवाहरूको लागि समुदायको मागलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।
- **आवासीय (०.२९%):** आवासीय भूमि ६.२३ हेक्टरमा अनुमान गरिएको छ, जसमा अवस्थित बस्तीहरूमा ध्यान केन्द्रित गरिएको छ। यहाँका बस्तीहरू भूकम्प, पहिरो, बाढी, र आगलागी का लागि जोखिममा छन्, जसले लचिलो भवन निर्माण संहिता र जोखिम-सूचित योजना आवश्यक पर्दछ।
- **धार्मिक तथा सांस्कृतिक (०.०१%):** एक धेरै सानो क्षेत्र (०.१४ हेक्टर) सांस्कृतिक स्थलहरूका लागि तोकिएको छ, जसमा “गुम्बा” र “मन्दिर” समावेश छन्, जसले समुदायको विरासत संरक्षण गर्ने इच्छालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।
- **व्यावसायिक (०.००%):** व्यावसायिक गतिविधि ०.०२ हेक्टरमा न्यूनतम छ, जसले औपचारिक व्यवसायहरूको धेरै सीमित उपस्थितिलाई संकेत गर्दछ।

तालिका १९ : वडा नं. ६ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. ६ को भू-उपयोग प्रक्षेपण			
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	क्षेत्रफल(हेक्टर)	प्रतिशत
वन क्षेत्र (FOR)	१६,४८५,५०२.९८	१,६४८.५५	७६.६८
कृषि क्षेत्र (AGR)	४,३९६,९१८.८८	४३९.६९	२०.४५
हाइड्रोलोजिकल क्षेत्र (HYD)	३५१,३८१.९८	३५.१४	१.६३
सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र (PUB)	९३,८१३.३४	९.३८	०.४४
आवासीय क्षेत्र (RES)	६२,३२९.७६	६.२३	०.२९
धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र (CULARCH)	१,३८८.४८	०.१४	०.०१
व्यावसायिक क्षेत्र (COM)	२१७.१४	०.०२	०.००
कुल योग	२१,४९८,१७६.२५	२,१४९.८२	१००.००

वृत्तचित्र १९ : वडा नं. ५ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

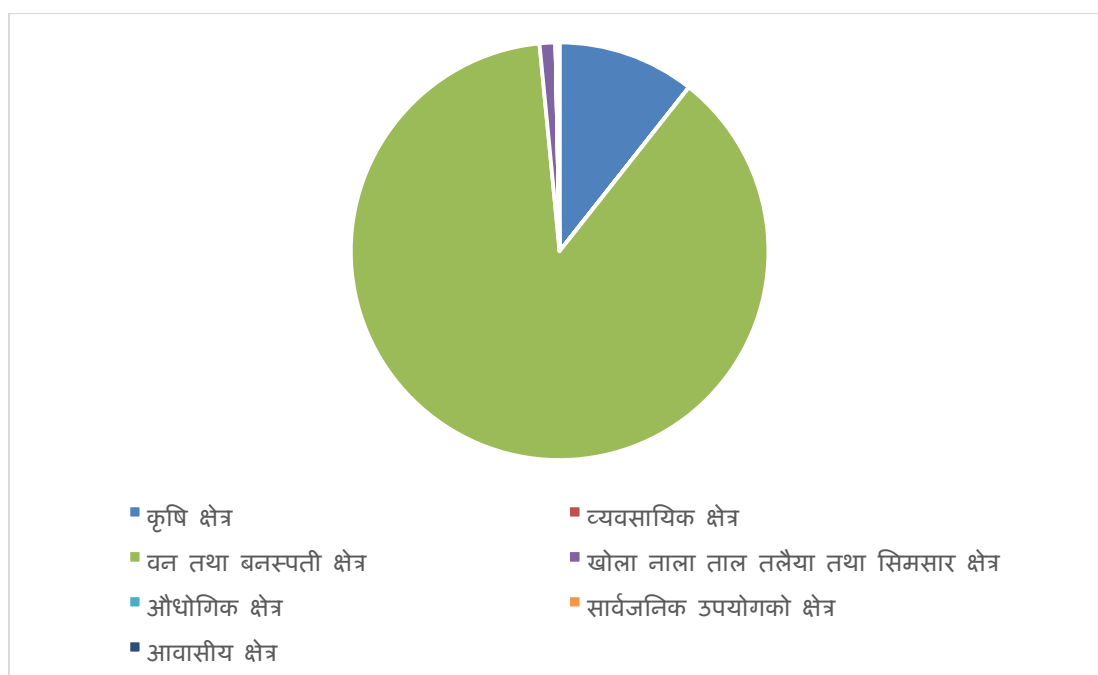
नक्सा २२ : वडा नं. ६ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

५.८ वडा नं. ७ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

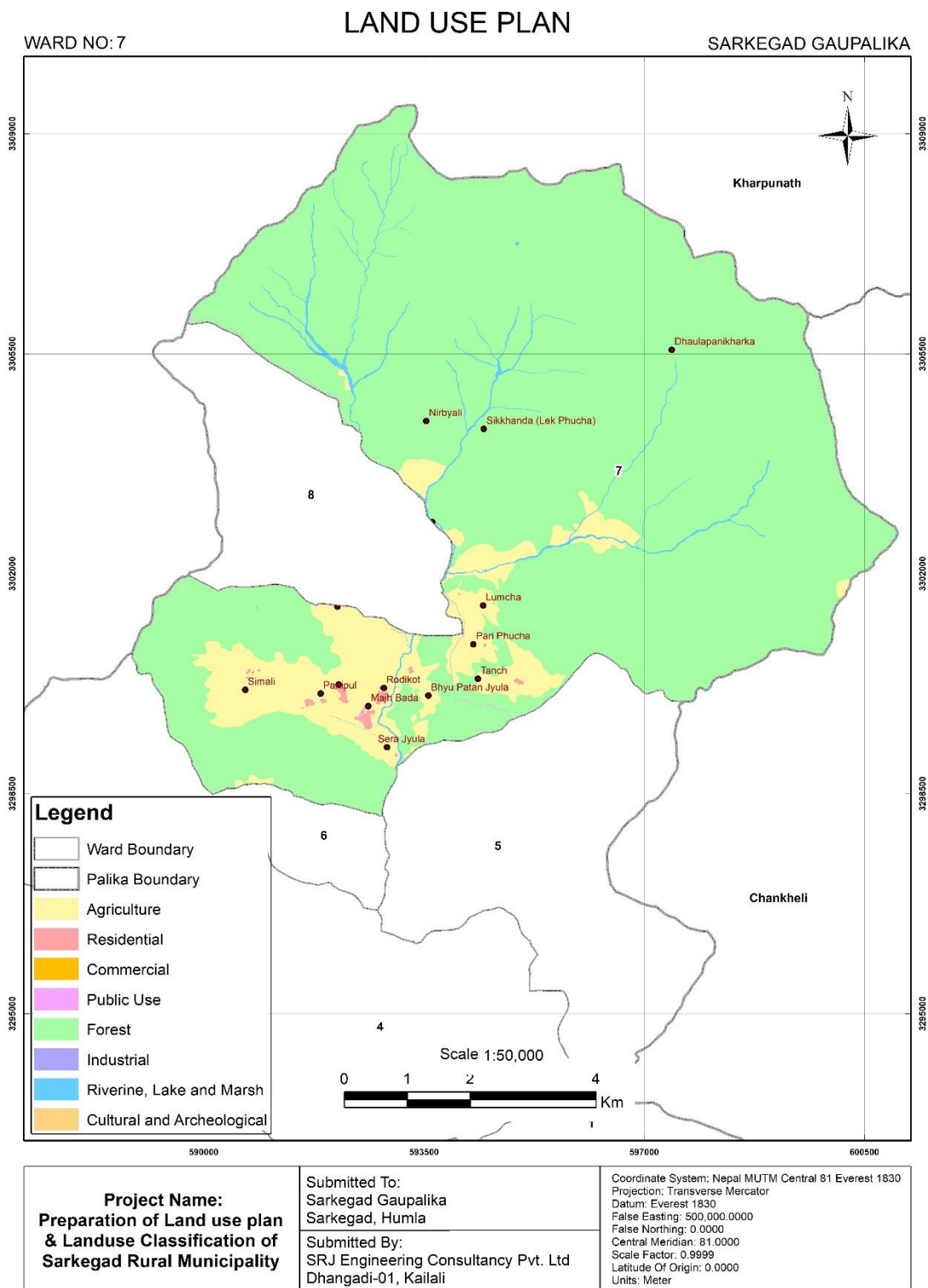
- **वन (८७.८३%):** वन क्षेत्र ६,४१५.६६ हेक्टर छ, जसले यसको महत्त्वपूर्ण उपस्थिति कायम राख्छ।
- **कृषि (१०.६३%):** कृषि भूमि ७७६.६६ हेक्टर ओगटेको छ, जसले यसको ऐतिहासिक उर्वरतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। “आलु, तरकारी आदि,” “पाखो,” “धान, उवा, मकै आदि,” र “सिमी, उवा, कागुनो, गहुँ, चिनो आदि” जस्ता बाली ढाँचाहरूले विविध र उत्पादक कृषि क्षेत्रलाई सुभाव दिन्छ, जुन सार्वजनिक इनपुटबाट एक प्रमुख केन्द्रविन्दु हो। कृषि भूमि पहिरो, बाढी, र खडेरी का लागि जोखिममा छ, जसले एकीकृत जोखिम व्यवस्थापन आवश्यक पर्दछ।
- **हाइड्रोलोजिकल (१.२३%):** यो वर्गले ८९.६२ हेक्टर ओगटेको छ। वडाको उच्च बाढीको जोखिमलाई ध्यानमा राख्दै, योजनामा बस्तीहरू र कृषि भूमिहरूलाई सुरक्षा प्रदान गर्न कडा बाढी न्यूनीकरण उपायहरू र जलस्रोत व्यवस्थापन रणनीतिहरू समावेश गरिएको हुन सक्छ।
- **आवासीय (०.२२%):** आवासीय भूमि १५.८७ हेक्टरमा अनुमान गरिएको छ, जसमा अवस्थित बस्तीहरूमा ध्यान केन्द्रित गरिएको छ र उच्च प्रकोप जोखिमहरू, ^१ का कारण जोखिम-सूचित योजना बनाइएको छ। यहाँ लचिलो भवन निर्माण अभ्यासहरू महत्त्वपूर्ण छन्।
- **सार्वजनिक उपयोग (०.१०%):** सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरू ६.९८ हेक्टर ओगटेको छ, जसमा सडकहरू र सार्वजनिक सुविधाहरू समावेश छन्। यसले सुधारिएको पूर्वाधारका लागि समुदायको मागलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।
- **व्यावसायिक (०.००%):** व्यावसायिक गतिविधि ०.१३ हेक्टरमा न्यूनतम छ, जसमा “वडा नं ७ कार्यालय सर्केगाड” समावेश छ। यसले औपचारिक व्यवसायहरूको धेरै सीमित उपस्थितिलाई सुभाव दिन्छ।
- **औद्योगिक (०.००%):** औद्योगिक गतिविधि ०.०८ हेक्टरमा धेरै कम छ, जसमा “कुटानी पिसानी मिल” (तेल मिल) र “रोडीकोट घट्टा” (पानी मिल) समावेश छन्। यसले स्थानीयकृत, सानो-स्तरीय उद्योगहरूको लागि एक नवजात सम्भावनालाई संकेत गर्दछ।

तालिका २० : वडा नं. ७ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. ७ को भू-उपयोग प्रक्षेपण			
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
कृषि क्षेत्र (AGR)	७७६५६८.७६५	७७६.६६	१०.६३२
व्यवसायिक क्षेत्र (COM)	१३१५.९३६८३४	०.१३	०.००२
वन तथा बनस्पती क्षेत्र (FOR)	६४१५६५६३.१५	६,४१५.६६	८७.८२६
खोला नाला ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र (HYD)	८९६२४२.२०८२	८९.६२	१.२२७
औधोगिक क्षेत्र (IND)	८४७.७८७९८५	०.०८	०.००१
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र (PUB)	६९७८०.८२८७९	६.९८	०.०९६
आवासीय क्षेत्र (RES)	१५८६७९.४७१६	१५.८७	०.२१७
जम्मा	७३०४९९९८.१४	७,३०५.००	१००

वृत्तचित्र २०: वडा नं. ७ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

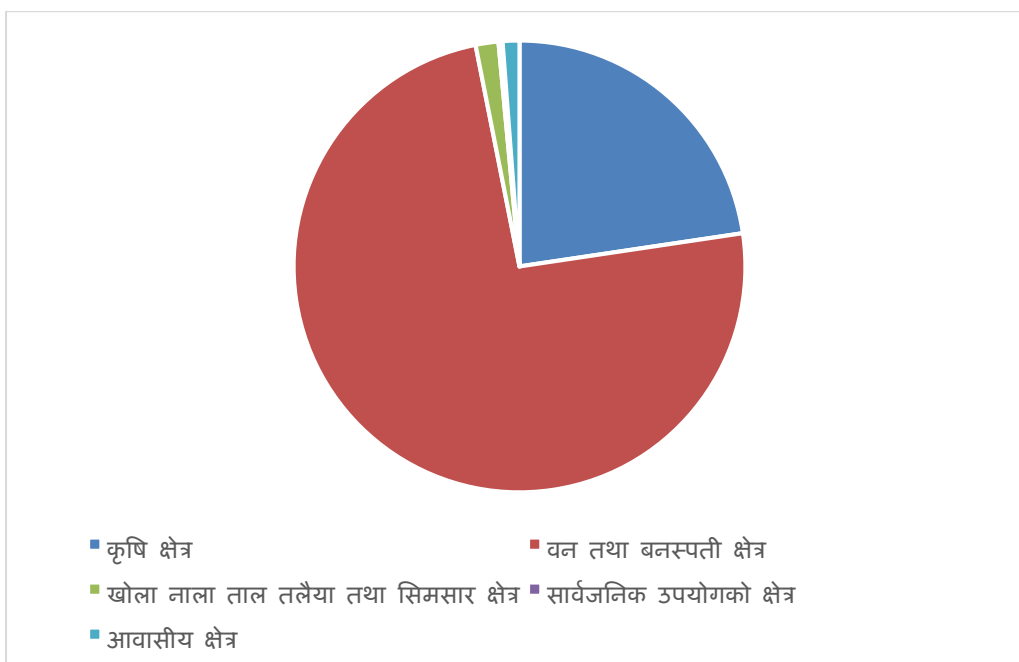
नक्सा २३ : वडा नं. ७ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

५.९ वडा नं. ८ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

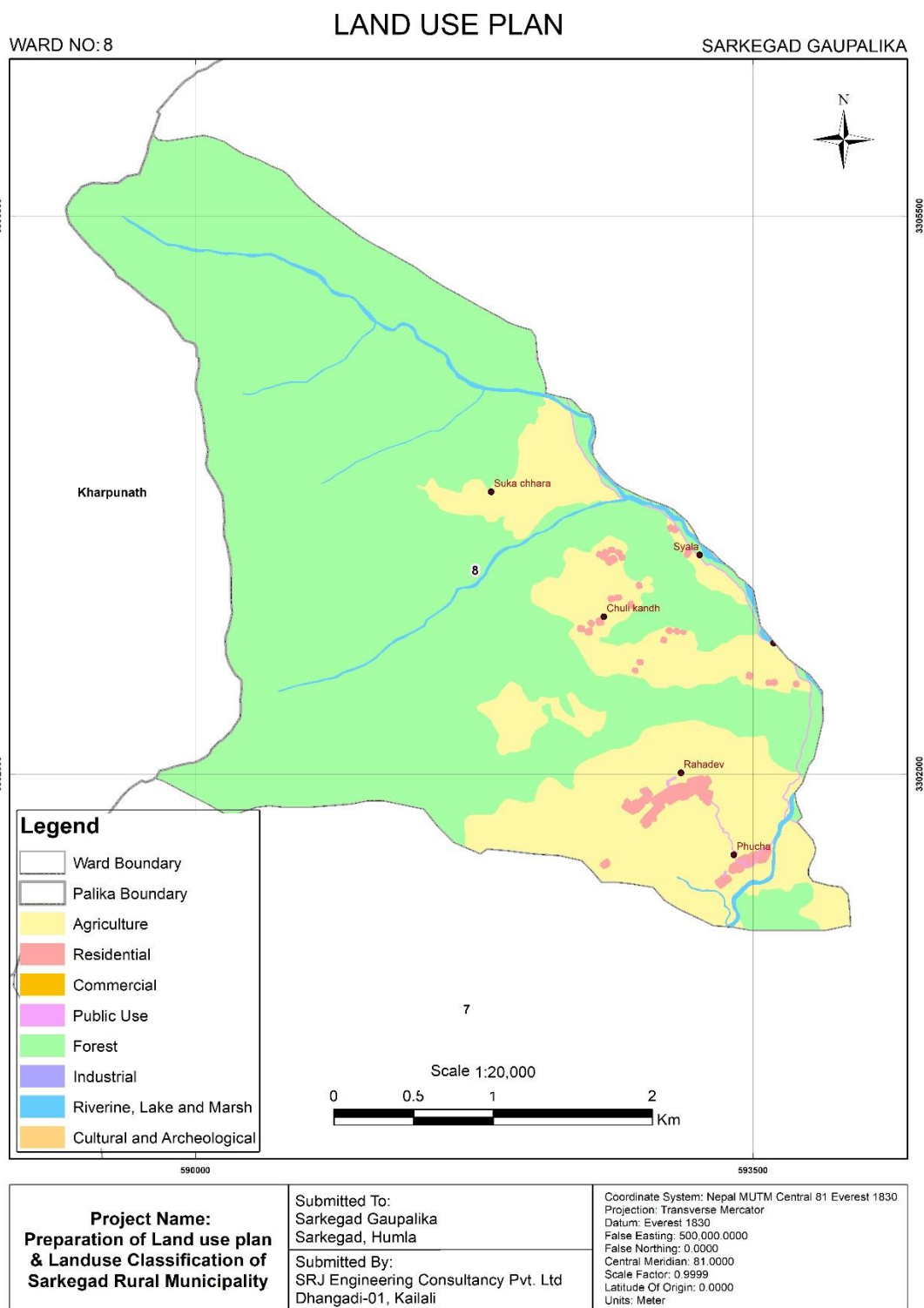
- **वन (७४.२३%):** वन आवरण ९०९.१८ हेक्टर छ, जुन एक पर्याप्त हिस्सा हो। योजनाले “धौला पानी सामुदायिक वन” र “सुनपानी सामुदायिक वन” जस्ता सामुदायिक वनहरूको दिगो व्यवस्थापनमा जोड दिन्छ, जसले संरक्षणमा सक्रिय स्थानीय संलग्नतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।
- **कृषि (२२.६५%):** कृषि भूमि २७७.३९ हेक्टर ओगटेको छ, जुन यस वडाका लागि उच्च अनुपात हो। “पाखो,” “स्याउ फार्म,” र “बाखापालनको पकेट क्षेत्र” जस्ता टिप्पणीहरूले उच्च-मूल्य बागवानी र एकीकृत पशुपालनमा बलियो ध्यान केन्द्रित गरेको देखाउँछ, जसले परामर्शहरूबाट स्थानीय आर्थिक प्राथमिकताहरूलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। कृषि भूमि पहिरो, बाढी, र खडेरी का लागि जोखिममा छ, जसले एकीकृत जोखिम व्यवस्थापन आवश्यक पर्दछ।
- **हाइड्रोलोजिकल (१.६३%):** यो वर्गले १९.९९ हेक्टर ओगटेको छ, जसमा नदीहरू र पवित्र “दुधे दह” समावेश छन्।
- **आवासीय (१.२०%):** आवासीय भूमि १४.६८ हेक्टरमा अनुमान गरिएको छ, जसले छरिएको बस्तीहरूलाई संकेत गर्दछ। यहाँका बस्तीहरू भूकम्प, पहिरो, र हिमपहिरो का लागि जोखिममा छन्, जसले लचिलो भवन निर्माण संहिता र जोखिम-सूचित योजना आवश्यक पर्दछ।
- **सार्वजनिक उपयोग (०.२९%):** सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरू ३.५४ हेक्टर ओगटेको छ, जसमा सडकहरू र सार्वजनिक सुविधाहरू समावेश छन्। यसले सुधारिएको पूर्वाधारका लागि समुदायको मागलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।

तालिका २१ : वडा नं. ८ को आगामी १० वर्षको भूउपयोगको प्रक्षेपण

सर्केगाड गाउँपालिका वडा नं. ८ को भू-उपयोग प्रक्षेपण			
भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	क्षेत्रफल (वर्ग. मि.)	प्रतिशत
वन क्षेत्र (FOR)	९,०९१,७७०.२४	९०९.१८	७४.२३
कृषि क्षेत्र (AGR)	२,७७३,८८६.८६	२७७.३९	२२.६५
हाइड्रोलोजिकल क्षेत्र (HYD)	१९९,८५९.५३	१९.९९	१.६३
आवासीय क्षेत्र (RES)	१४६,७८८.४६	१४.६८	१.२०
सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र (PUB)	३५,४२७.६२	३.५४	०.२९
कुल योग	१२,२४७,७३२.७१	१,२२४.७७	१००.००

वृत्तचित्र २१ : वडा नं. ८ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

नक्सा २४ : वडा नं. ८ को आगामी १० वर्षको भूउपयोग प्रक्षेपण

परिच्छेद ६ सर्केगाड गाउँपालिका: १० वर्षे अनुमानित भूमि उपयोग योजना र वर्तमान स्थितिको तुलनात्मक विश्लेषण

यस खण्डमा सर्केगाड गाउँपालिकाको हालको भूमि उपयोग (Present Land Use) र आगामी १० वर्षको लागि प्रस्तावित (Predicted 10-Year Land Use Plan) भूमि उपयोग योजनाको तुलनात्मक अध्ययन गरिएको छ। यसले गाउँपालिकाको विकास प्राथमिकताहरू र वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्ने दिशामा गरिएका रणनीतिक परिवर्तनहरूलाई उजागर गर्दछ।

तालिका २२ : तुलनात्मक विवरण: हालको भूमि उपयोग र अनुमानित १० वर्षे योजना

भूमि उपयोगको प्रकार	हालको स्थिति(प्रतिशतमा)	अनुमानित १० वर्षे योजना (प्रतिशतमा)	परिवर्तन (प्रतिशतमा)
वन क्षेत्र	८५.३६%	८५.३६%	०.०० %
कृषि क्षेत्र	१३.०२%	११.६२%	-१.४० %
आवासीय क्षेत्र	०.२४%	१.६४%	+१.४० %
जल क्षेत्र (नदी, खोला, ताल, सिमसार)	१.१९%	१.१९%	०.०० %
सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	०.१८%	०.१८%	०.०० %
अन्य क्षेत्र (व्यवसायिक, औद्योगिक, धार्मिक, सांस्कृतिक)	लगभग ०.०१%	०.०१% (समायोजित)	लगभग ०.००%

नोट: हालको “अन्य” वर्गमा व्यवसायिक, औद्योगिक, धार्मिक, र सांस्कृतिक क्षेत्रहरू समेटिएका छन्, जसलाई अनुमानित योजनामा एकल ‘अन्य’ वर्गमा राखिएको छ। यसले कुल क्षेत्रफलमा नगण्य परिवर्तन देखाउँछ।

मुख्य तुलनात्मक बुँदाहरू:

वन र जल क्षेत्रको स्थिरता: हालको र अनुमानित दुवै योजनामा वन क्षेत्र (८५.३६%) र जल क्षेत्र (१.१९%) को अनुपातमा कुनै परिवर्तन छैन। यसले गाउँपालिकाको प्राकृतिक सम्पदा र वातावरणीय सन्तुलनलाई कायम राख्ने दीर्घकालीन प्रतिबद्धतालाई दर्शाउँछ। यो स्थिरता जैविक विविधता संरक्षण र पारिस्थितिकीय प्रणालीको दिगोपनाका लागि महत्त्वपूर्ण छ।

कृषिबाट आवासीयमा स्थानान्तरण: सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण परिवर्तन कृषि र आवासीय क्षेत्रमा देखिएको छ। कृषि क्षेत्रमा १.४०% को कमी आउँदा आवासीय क्षेत्रमा सोही अनुपातमा १.४०% को वृद्धि भएको छ। यो परिवर्तन जनसंख्या वृद्धिको चाप र व्यवस्थित बस्ती विकासको आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न गरिएको देखिन्छ।

अन्य क्षेत्रहरूको समायोजन: व्यवसायिक, औद्योगिक, धार्मिक र सांस्कृतिक लगायतका साना क्षेत्रहरूलाई 'अन्य' वर्गमा समायोजन गरिएको छ, जसले समग्र भूमि उपयोग ढाँचामा ठूलो प्रभाव पार्दैन । यो संकेत गर्छ कि गाउँपालिकाले मुख्यतया प्राकृतिक र आधारभूत मानव बसोबासका क्षेत्रहरूमा ध्यान केन्द्रित गरेको छ ।

परिच्छेद ७ निश्कर्ष तथा सुझाव

सर्केगाड गाउँपालिकाको १० वर्षे अनुमानित भू-उपयोग योजना दिगो विकासका लागि एक दूरगामी र समुदाय-संचालित खाका हो। यसले आर्थिक विविधीकरणलाई बढावा दिन, सार्वजनिक सेवाहरू बढाउन, र प्राकृतिक प्रकोपहरू विरुद्ध लचिलोपन निर्माण गर्नका लागि भूमि स्रोतहरूलाई रणनीतिक रूपमा पुनर्विनियोजन गर्दछ, जबकि गाउँपालिकाको समृद्ध प्राकृतिक पूँजीलाई संरक्षण गर्दछ। यसरी तयार गरिएको यो भू उपयोग जनालाई भू उपयोग परिषद गठन गरी कार्यान्वयन गर्न सकिनेछ। यस अघि सरोकारवालाहरूसँग छलफल गरी भू उपयोग परिषदको निर्णय अनुसार कार्यान्वयन गर्न वा वर्गीकृत भू उपयोलाई परिवर्तन गर्न सकिनेछ।

प्रत्येक वडामा व्यापक सार्वजनिक परामर्श सहितको एक बलियो सहभागितामूलक प्रक्रिया मार्फत विकसित गरिएको, यो योजनाले स्थानीय जनसंख्याको सामूहिक आकांक्षाहरू र व्यावहारिक आवश्यकताहरूलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। भू-उपयोगमा प्रक्षेपित परिवर्तनहरू, विशेष गरी सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरूमा उल्लेखनीय वृद्धि र कृषि तथा वन भूमिहरूको रणनीतिक अनुकूलन, ले अधिक व्यवस्थित, समृद्ध, र लचिलो भविष्यप्रति स्पष्ट प्रतिबद्धता देखाउँछ। यस योजनाको सफल कार्यान्वयनका लागि निरन्तर स्थानीय सरकारको नेतृत्व, दिगो सामुदायिक संलग्नता, र रणनीतिक स्रोत परिचालन आवश्यक पर्नेछ, जसले सर्केगाड गाउँपालिकाले आगामी दशकमा सन्तुलित र दिगो विकासको आफ्नो दृष्टिकोण हासिल गर्ने सुनिश्चित गर्दछ।

सुझावहरू:

यस भूमि उपयोग योजनालाई अझ प्रभावकारी बनाउन निम्न सुझावहरू प्रस्तुत गरिएको छ

कृषि उत्पादकत्व वृद्धिमा जोड: कृषि क्षेत्रको क्षेत्रफल घट्दा पनि खाद्य सुरक्षा सुनिश्चित गर्न बाँकी कृषि भूमिको उत्पादकत्व बढाउन आधुनिक कृषि प्रविधि, उन्नत बीउबिजनको प्रयोग, सिँचाईको व्यवस्था र दिगो कृषि अभ्यासमा जोड दिनुपर्छ। यसका लागि कृषकहरूलाई तालिम र प्रोत्साहन प्रदान गरिनुपर्छ।

व्यवस्थित बस्ती विकास र पूर्वाधारको सुनिश्चितता: आवासीय क्षेत्रको विस्तारलाई व्यवस्थित र योजनाबद्ध बनाउनुपर्छ। नयाँ आवासीय क्षेत्रमा आवश्यक पूर्वाधार (सडक, खानेपानी, ढल निकास, बिजुली, स्वास्थ्य चौकी, विद्यालय) को विकासलाई प्राथमिकता दिनुपर्छ ताकि अव्यवस्थित शहरीकरणबाट उत्पन्न हुने समस्याहरूलाई न्यूनीकरण गर्न सकियोस्।

वन र जल संरक्षणका कार्यक्रमहरूको निरन्तरता: वन र जल क्षेत्रको वर्तमान अनुपातलाई कायम राख्न वृक्षारोपण, वन व्यवस्थापन, जलाधार संरक्षण, र जलस्रोतको दिगो उपयोग सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिनुपर्छ। यसले जैविक विविधताको संरक्षण र वातावरणीय सन्तुलनमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छ।

स्थानीय अर्थतन्त्रको विविधीकरण: कृषि र वनमा मात्र निर्भर नभई गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रलाई विविधीकरण गर्न साना तथा मझौला उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गर्नुपर्छ। विशेषगरी स्थानीय स्रोतसाधनमा आधारित हस्तकला, कृषि प्रशोधन, र पर्यटन जस्ता क्षेत्रहरूमा लगानी र रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरिनुपर्छ।

पर्यटन विकासको सम्भावनाको खोजी: गाउँपालिकामा रहेका प्राकृतिक सौन्दर्य र सांस्कृतिक सम्पदा (जस्तै: नैनै माडू मन्दिर, सैपाल हिमालय पदयात्रा मार्ग, तातोपानीका मुहानहरू) को प्रवर्द्धन गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटनलाई आकर्षित गर्नुपर्छ। यसका लागि आवश्यक पूर्वाधार (यातायात, आवास, सूचना केन्द्र) विकासमा ध्यान दिनुपर्छ।

जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धि: भूमि उपयोग योजनाको सफल कार्यान्वयनका लागि स्थानीय समुदायमा यसको महत्त्वबारे जनचेतना फैलाउनु र आवश्यक प्राविधिक तथा व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्छ।

यी सुझावहरूको कार्यान्वयनले सर्केगाड गाउँपालिकालाई सन्तुलित, दिगो र समृद्धिको मार्गमा अगाडि बढाउन मद्दत पुग्नेछ।

References

Government of Nepal Local Government Operation Act 2074 B.S.

Consitution of Nepal-2072

NLUP (National Land use Project), (2012): National Land Use Policy 2012

NLUP (National Land use Project), (2012): Land use plan implementation Guidelines

NLUP (National Land use Project), (2015): National Land Use policy 2015,

UN-Habitat Nepal, Land project Team (2015): Participatory Land Use Planning and Implementation Project.

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४:

राष्ट्रिय भू नीति २०७५:

भूउपयोग ऐन २०७६

भूउपयोग नियमावली २०७९

अनुसूची १ गाउँपालिकाले निर्धारण गरेका आगामी भू-उपयोगका आधार

 आज मिति २०७३/०१/०१ जन्तेका दिन सर्वेगाड गाउँ
 पालिका १ ने वडाका अध्यक्ष वल वहादुर ठाकुरी
 अध्यक्षतामा बसेको बैठकले तपस्विमडा प्रस्ताव
 माथि हलफल गरि निर्णय गरियो।

उपास्थिति

१. वल वहादुर ठाकुरी - १ नं वडा अध्यक्ष
 २. उज्जत भल्ल - वडा सदस्य
 ३. सुवास शर्मा -
 ४. कृष्ण बम -
 ५. सुर्य वहादुर बम -
 ६. अशुवा रोक्या -
 ७. पुष्पलाल रोक्या -
 ८. उली वहादुर शर्मा -
 ९. तिर्थ पुडा -
 १०. दान वहादुर शर्मा -
 ११. जोरा पुडा -
 १२. गोपाल नेपाली -
 १३. धनजित नेपाली -
 १४. मन वहादुर पुडा -
 १५. विपुल ठाकुरी -
 १६. पुस्कर सिंह विष्ट -
 १७. मंगल शर्मा -
 १८. जोरु ठाकुरी -
 १९. उमान शर्मा - प्रशासन सहायक

प्रस्तावहरू

१. जग्गाको क्षेत्र विभाजन गरि पार्सिलेसन सम्पन्न

निर्णयहरू

प्रस्ताव नं १. माथि कलाऊन गर्दा सर्वेगाड गाउँ
पालिका १ नं वडा जेम्मा निम्न अनुसार आवास
क्षेत्र भनि परिचित्रण गर्ने निर्णय गरियो ।

१. सावित्री जैरे गाउँको वडा नं. १, २, ३, ४, ५, ६, ७
८ र ९ जेम्मा घर बस्तीहरु करिब वसोबास
भएको सम्पूर्ण स्थानलाई आवास क्षेत्र भनि
क्षेत्र विभाजन गर्ने भनि सर्वसम्मत निर्णय गरियो ।

बल बलदुर कार्की
वडा अध्यक्ष

सचिव

सहसचिव

आज मिति २०८२ साल जेठ २३ गतेका दिन यस सँग
गाउँपालिका नयाँ वडा का नयाँ अवस्था छी सिद्ध भएको
अध्ययनमा गरेको बैठकले निम्न उद्देश्य राखी यो माथी
निर्णय गरियो ।

उपास्थिति :-

१. सिद्ध काँडा - नयाँ वडाका
२. जीवन महारा - नयाँ वडा
३. कुशल महारा - "
४. काशी दाजी - "
५. हिमाली फोडा - "
६. पाल्पा महारा - नयाँ वडाका
७. पदम दाजी - नयाँ वडाका
८. प्रेम वहादुर महारा - नयाँ वडाका
९. दिली महारा - नयाँ वडाका
१०. काली का फोडा - नयाँ वडाका
११. गंगा नो वि. क. - नयाँ वडाका
१२. गुरु काँडा - नयाँ वडाका
१३. सुखी महारा - नयाँ वडाका
१४. गंगादा - नयाँ वडाका
१५. उमेश फोडा - नयाँ वडाका
१६. नवराज फोडा - नयाँ वडाका
१७. नरेश काँडा - नयाँ वडाका
१८. विमल महारा - नयाँ वडाका
१९. विरेन्द्र पुरिपा - नयाँ वडाका
२०. डुमल काँडा - नयाँ वडाका
२१. हनु पुरिपा - नयाँ वडाका
२२. साउने वि. क. - नयाँ वडाका
२३. साउने महारा - नयाँ वडाका
२४. किर्ति पुरिपा - नयाँ वडाका
२५. धन वडा वडाका - नयाँ वडाका
२६. गंगा वडा - नयाँ वडाका
२७. सुनसिंह काँडा - नयाँ वडाका
२८. पुरिपा - नयाँ वडाका
२९. किरण पुरिपा - नयाँ वडाका

Date |

Page |

प्रस्ताव :-

१. जग्गाको क्षेत्र विभाजन गरी नगर्गकरण गर्ने
सम्बन्धमा ।

निर्णय :-

प्रस्ताव नं १ माथी छलफल गर्दा सर्केगाड गाउँपालिका
०२ नं वडा रिप मा निम्न अनुसार आवास क्षेत्र भनी
नगर्गकरण गर्ने निर्णय गरियो ।

(क) साविकको सर्केगाड वडा नं १, २, ३, ४ र ५ का
सबै वस्ती, मिथान्सार, मेला, डोल, लाई आवास
क्षेत्र भनी क्षेत्र विभाजन गर्ने निर्णय गरियो ।

(ख) माथी उल्लेखित क्षेत्रहरू अस्तै वन क्षेत्र, ससृष्टि
तथा पुरातत्व क्षेत्र, नदीनाला, औद्योगिक क्षेत्र वाहेक
अन्य क्षेत्रहरूलाई कृषि क्षेत्र भनी क्षेत्र विभाजन
गर्ने निर्णय गरियो ।

सिद्ध कार्की
वडा अध्यक्ष

Date: _____

आज मिति २०७८ साल जेठ २० गतेको दिन सर्वेगाड गाउँपालिका हुने ठाउँको वडा अध्यक्ष श्री अकिल बहादुर कार्कीको अध्यक्षतामा बसेको बैठकले निम्न प्रस्तावहरू माथी छलफल गरी निर्णय पारित गरियो।

उपस्थितिहरू

१, श्री अकिल बहादुर कार्की - वडा अध्यक्ष
 २, श्री राजन फडैरा - सदस्य
 ३, श्रीमति यादवी थापा - सदस्य
 ४, श्रीमति साउनी कार्की - महिला सदस्य
 ५, श्रीमति जुनकुला कार्की - दलित सदस्य
 ६, श्री कुमल फडैरा वडा प्रशासन सहायक
 ७, श्री राजेश फडैरा वडा कार्यालय सचिवी

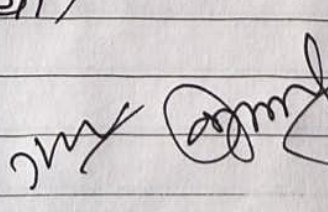
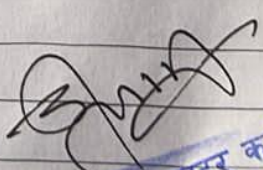
प्रस्तावहरू

१, अगुवाको बार्गिकरण सम्बन्धमा।
 २, विविध सम्बन्धमा।

निर्णयहरू

प्रस्ताव नं-१ माथी छलफल गर्दा साविकको शक्ति देउडा शा.वि.का साविक वडाहरू ४, ५, ६, ७, ८ मा घर निर्माण भई बस्तीबास भएका स्थानहरू उनापानी गाउँ सडक गाउँ, माथीगाउँ लेख उनापानी पुगेनी, भुज्यापुर गाउँ, थुपुसददेउ, मैल्चौर राउते, थलेरीवास, रिदह गरी साविक वडाहरू ४, ५, ६, ७, ८ मा बस्तीहरूलाई आवास क्षेत्रमा बार्गिकरण गर्ने निर्णय गरियो।

प्रस्ताव नं-२ माथी छलफल गर्दा साविकको शक्ति देउडा शा.वि.का साविक वडाहरू ४, ५, ६, ७, ८ मा रहेको सम्पूर्ण वनक्षेत्र, सौस्कृति तथा पुरातात्विक क्षेत्र लोनाला, खोला, झोडो गिठे क्षेत्र बाहेक अन्य क्षेत्रहरूलाई कृषि क्षेत्रमा लगी बार्गिकरण गर्ने भनि निर्णय गरियो।

अकिल बहादुर कार्की
 वडा अध्यक्ष

 नेपाल सरकार
 भू-उपयोग योजना
 कर्णाली प्रदेश

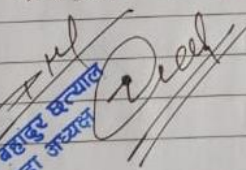
PAGE NO. _____
 DATE / /

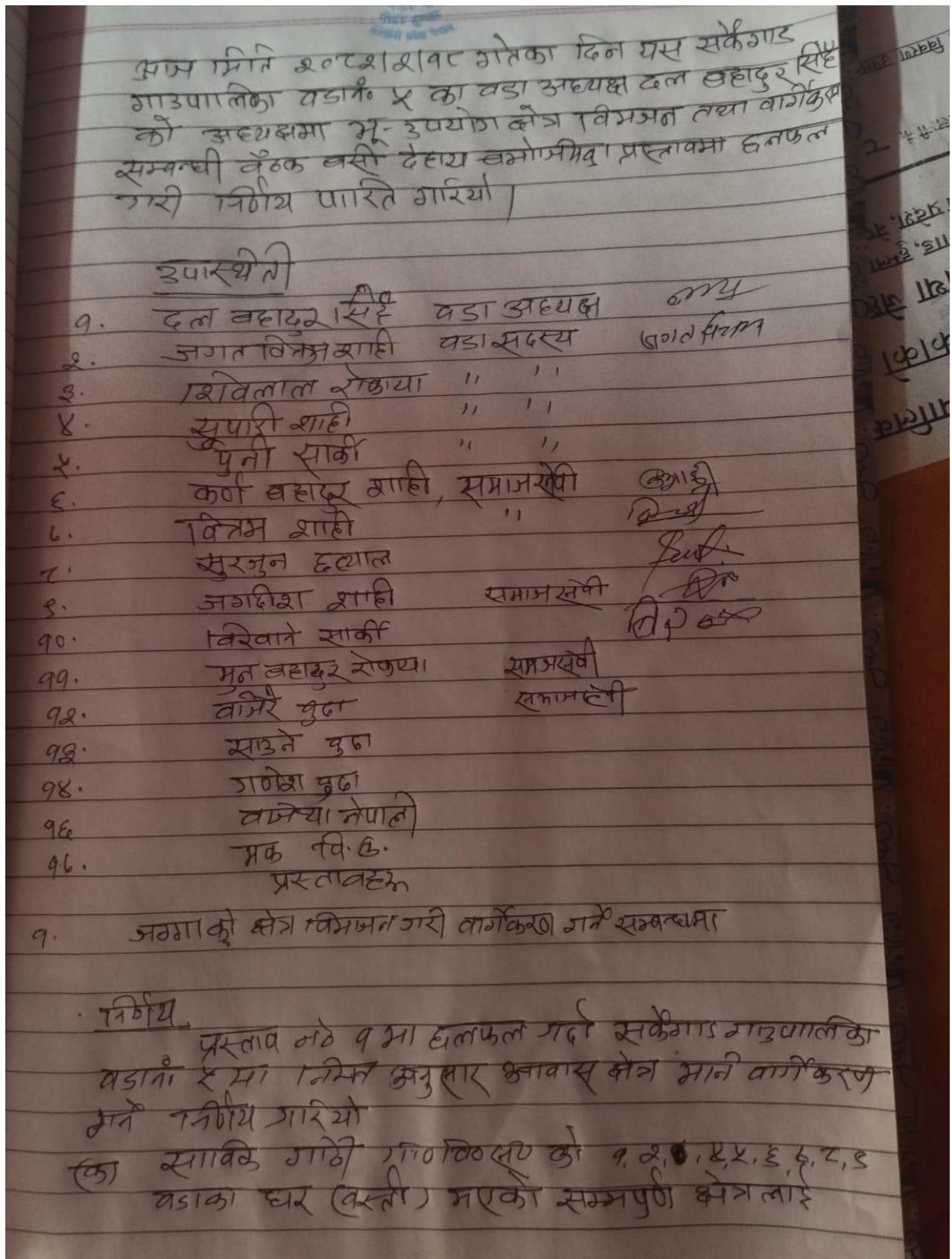
आज मिति २०८२/१२/२८ गते बुधवार को छैक ११ बजे
 यस हुम्ला जिल्ला सर्वेगाड गाउँपालिका ४ नं वडा कार्यलय
 का अध्यक्ष श्री धनवहादुर दलाल को अध्यक्षतामा वडाको
 बैठले निम्न प्रमाण माथि दलाल गर्ने निणय पारित
 गरियो

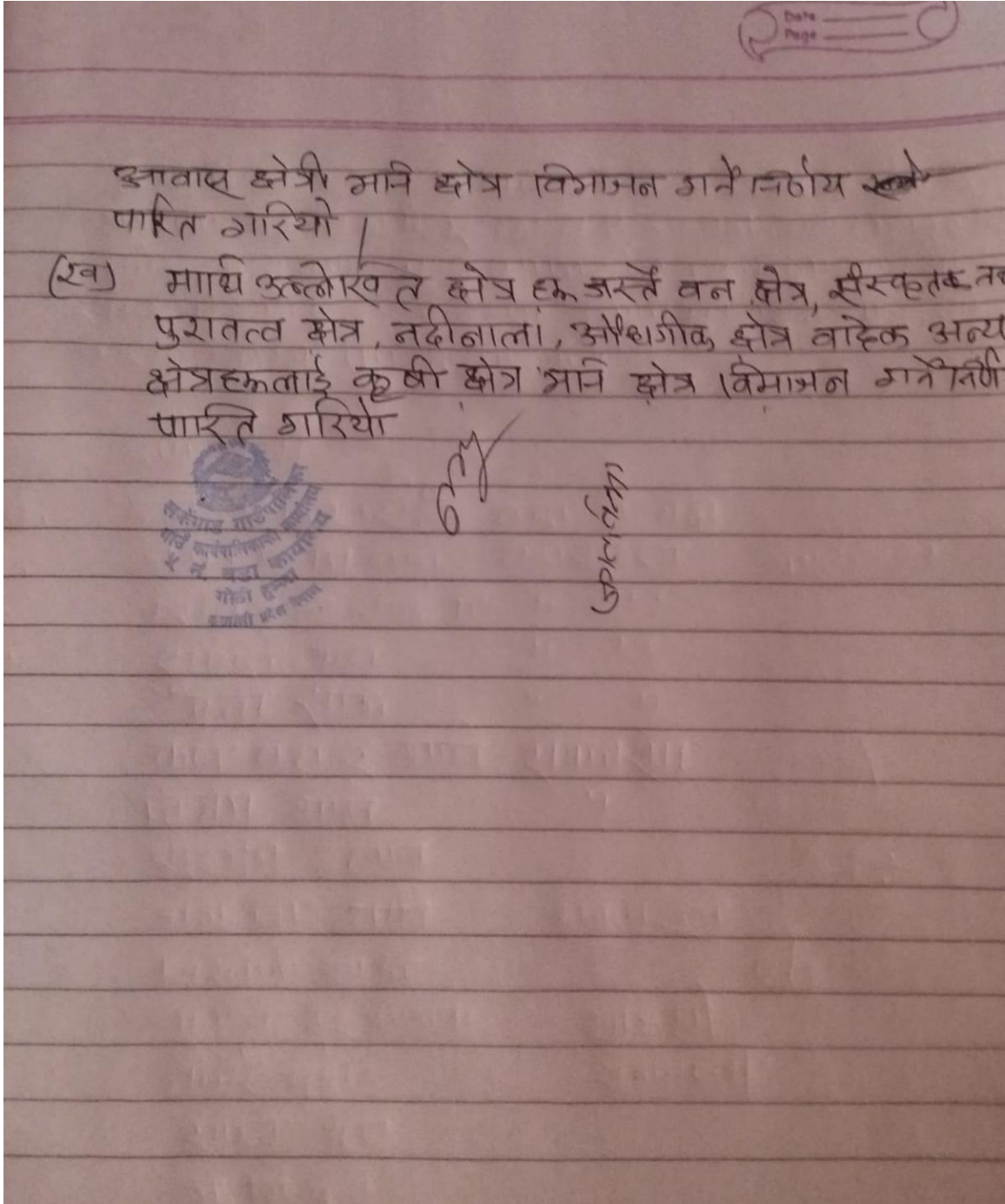
<u>उपस्थिति</u> श्री धनवहादुर दलाल वडा अध्यक्ष श्री मीनकुल शायी वडा सदस्य श्री विरक्त विरकुला शिक वडा सदस्य श्री कमना शाही वडा सदस्य श्री चेतना सुनार वडा सदस्य श्री जोरब शाही वडा सदस्य श्री पुन शायी वडा सदस्य	<u>वडा अध्यक्ष</u> श्री मीनकुल शायी वडा अध्यक्ष श्री विरक्त विरकुला शिक वडा सदस्य श्री कमना शाही वडा सदस्य श्री चेतना सुनार वडा सदस्य श्री जोरब शाही वडा सदस्य श्री पुन शायी वडा सदस्य
---	---

प्रस्ताव

आवासिय भूमागि बर्गिकरण गर्ने
 प्रस्ताव नमरे १ माथि निणय न १ माथि दलाल गर्ने चर्चा यस
 हुम्ला जिल्ला सर्वेगाड गाउँपालिका ४ नं वडा समिति को
 माथि माथिस को १ देखि हुनमरे वडा को आवासिय भूमागि
 को जग्गा बर्गिकरण गर्ने भनि भर्गिसहुमति वाट निणय पारित
 गरियो

 धनवहादुर दलाल
 वडा अध्यक्ष

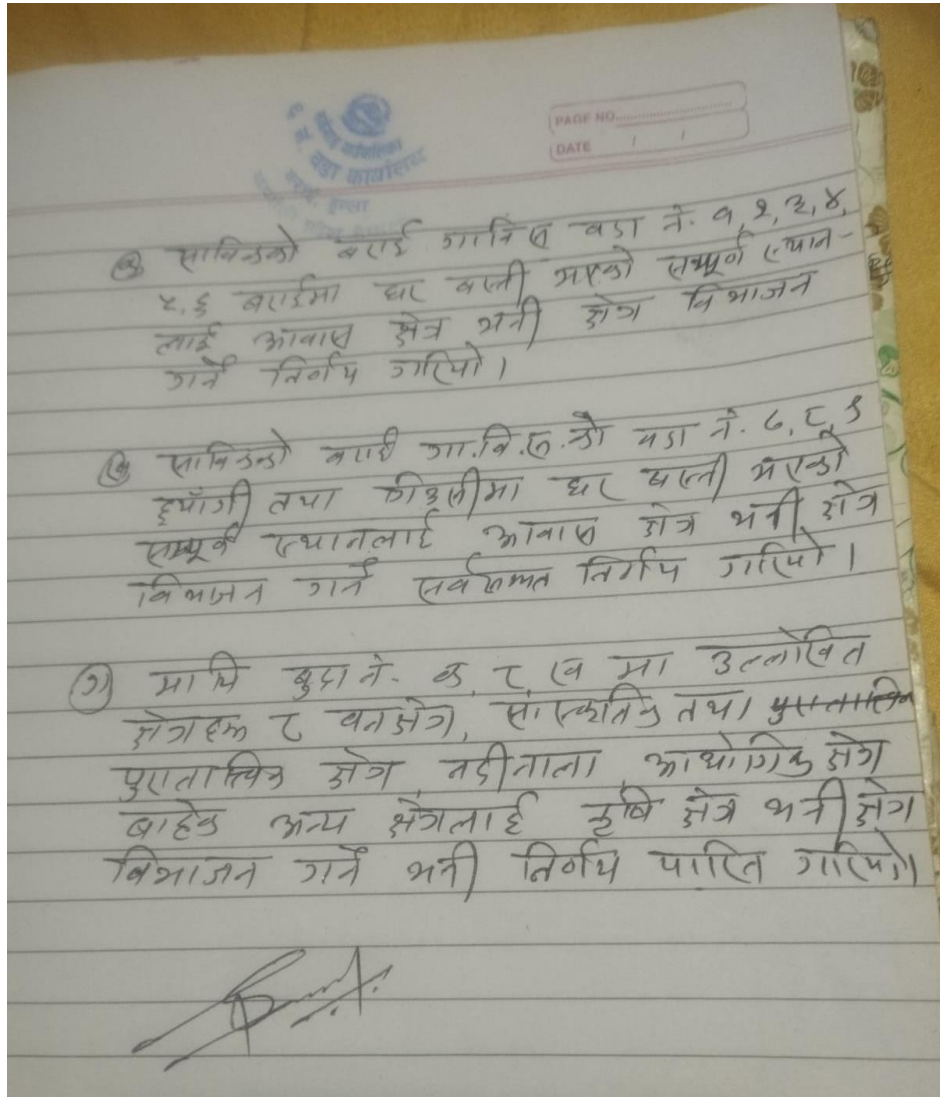

सर्वेगाड गाउँपालिका नक्सा नं- ३ क (१६३) नयाँ भवन
 श्री पद्म बहाल शाहीको सम्पत्तिमा ४ वटा वंशहरू
 तप हिलका पुस्तकमाथि इलाकालागरी निर्माण पालि
 गरिएको ।

उपलब्धि

क्र.सं.	पद्म बहाल शाही	वंश नाम
१.	आइते रेडी	
२.	वसन्त रेडी	
३.	लालि शाही	
४.	बाँसु लाली	
५.	मीमा (अ) उपाध्याय	
६.	जल क. रेडी	
७.	मान सिंह काशी	
८.	विजय वि. क.	
९.	लाला शाही	(व. टेल. तेल) (सर्व)
१०.	देवजय शाही	" "
११.	विजय शाही	" "
१२.	कनकली रेडी	बागाडा डे लीमार्ग
१३.	रूप क. बुढापोखी	" "
१४.	डा. बुढापोखी	" "
१५.	लेख क. रेडी	क. क. क.
१६.	मेहेन्द्र बुढा	गुलापतु (अ) मडि
१७.	दिता बुढा	" "
१८.	धनमया रेडी	" "
१९.	मानुजक बुढापोखी	व. टेल. तेल. डे. रेडी
२०.	मन क. रेडी	" "
२१.	भुक्ति बुढा	" "
२२.	आइते बुढा	गोडी बहेलोला का.

आज मिति २०८१/०१/१० गतेका दिन यस सर्वेगाड गाउँपालिका वडा नं. ७ रोडकोट वडा कार्यालयका वडा अध्यक्ष श्री. बल बहादुर खत्रीको अध्यक्षतामा भएको बैठकले निम्न उपस्थिति प्रविधि निम्न निषेध गर्ने निषेध गर्दियो।

उपस्थितिकु,

वडा अध्यक्ष १) बल बहादुर खत्री - वडा अध्यक्ष

वडा उपाध्यक्ष २) रामराज शाही - प्राविधिक शाखा प्रमुख

वडा उपाध्यक्ष ३) मानसिंह वि.क. - कार्यपालिका सदस्य

वडा उपाध्यक्ष ४) चन्द्रसिंह कार्की - वडा सदस्य

वडा उपाध्यक्ष ५) कृष्ण प्र. गेसी - नि.अध्यक्ष

वडा उपाध्यक्ष ६) विष्णु व. दयाल

वडा उपाध्यक्ष ७) सुकलाल उपाध्याय

वडा उपाध्यक्ष ८) सुषिचन्द्र गौतम

वडा उपाध्यक्ष ९) प्रभु वि.क.

वडा उपाध्यक्ष १०) ओम प्रकाश गेसी

वडा उपाध्यक्ष ११) गेहलन शाही

वडा उपाध्यक्ष १२) रतनसिंह कार्की

वडा उपाध्यक्ष १३) मन प्रसाद गौतम

वडा उपाध्यक्ष १४) रामेन्द्र कार्की

वडा उपाध्यक्ष १५) देवराज शाही

वडा उपाध्यक्ष १६) रजित दयाल

वडा उपाध्यक्ष १७) विष्णुलाल गेसी

वडा उपाध्यक्ष १८) विमल शाही

वडा उपाध्यक्ष १९) नन्द व. दयाल

वडा उपाध्यक्ष २०) विनय व. शाही

वडा उपाध्यक्ष २१) बालेचन्द्र गेसी

वडा उपाध्यक्ष २२) धनराज गेसी

वडा उपाध्यक्ष २३) धर्मराज दयाल

वडा उपाध्यक्ष २४) मानसिंह कार्की

वडा उपाध्यक्ष २५) गोरे गेसी

वडा उपाध्यक्ष २६) पन प्र. गेसी

प्रस्ताव नं. ०३ माथी दलदल गर्दा यस इम्ला जिल्ला सर्केगाड
गाउँपालिका वडा नं. ०६ (साविकको रोडिकोट गा.वि.स वडा नं.
२, ६, ७, ८, ९) मा घर निर्माण भई वसोवास गर्दै आएका क्षेत्रहरू
ढुलागाउँ, माझवाडा, कार्किवाडा, दलितवाडा, पानिमुल, भिमनगर
२ यस आशुपाखा क्षेत्रहरू तथा जग्गाहरू आवासीय क्षेत्रहरूमा
वर्गीकरण गर्ने निर्णय गरियो ।

W/अनन्त
२०७३/०८/१०

सर्केगाड गाउँपालिका
७ नं. वडा कार्यालय
रोडिकोट, इम्ला
कर्णाली प्रदेश
नेपाल

Date _____
Page _____

उपनिषद्विद्

अंगमल	१)	अंगमल शोकाया	-	वडा मरुपडा
मज	२)	लाळधन रेडि	-	॥ सफाय
पुन	३)	प्रमिला शोकाया	-	॥ ॥
धन	४)	धन वडादर कुन	॥	॥
हस्ता	५)	हस्ता विड	॥	॥
कुन	६)	वालाकृष्ण शोकाया	पडा खरवार	
धन	७)	धर्मजित कुन	समज लेखि	
कुन	८)	कुनि वडादा विड	राजगलिडे कमी	
कुन	९)	विड रेडि	नगरिके समज	
मिलान	- १०)	सखिला विड	दलित महिला	
सुदामा	११)	वसन्ती शुद्धा	प्रहिला	

प्रस्तावना

१) जग्गा वर्गिकरण सम्बन्धमा
२) विविध सम्बन्धमा

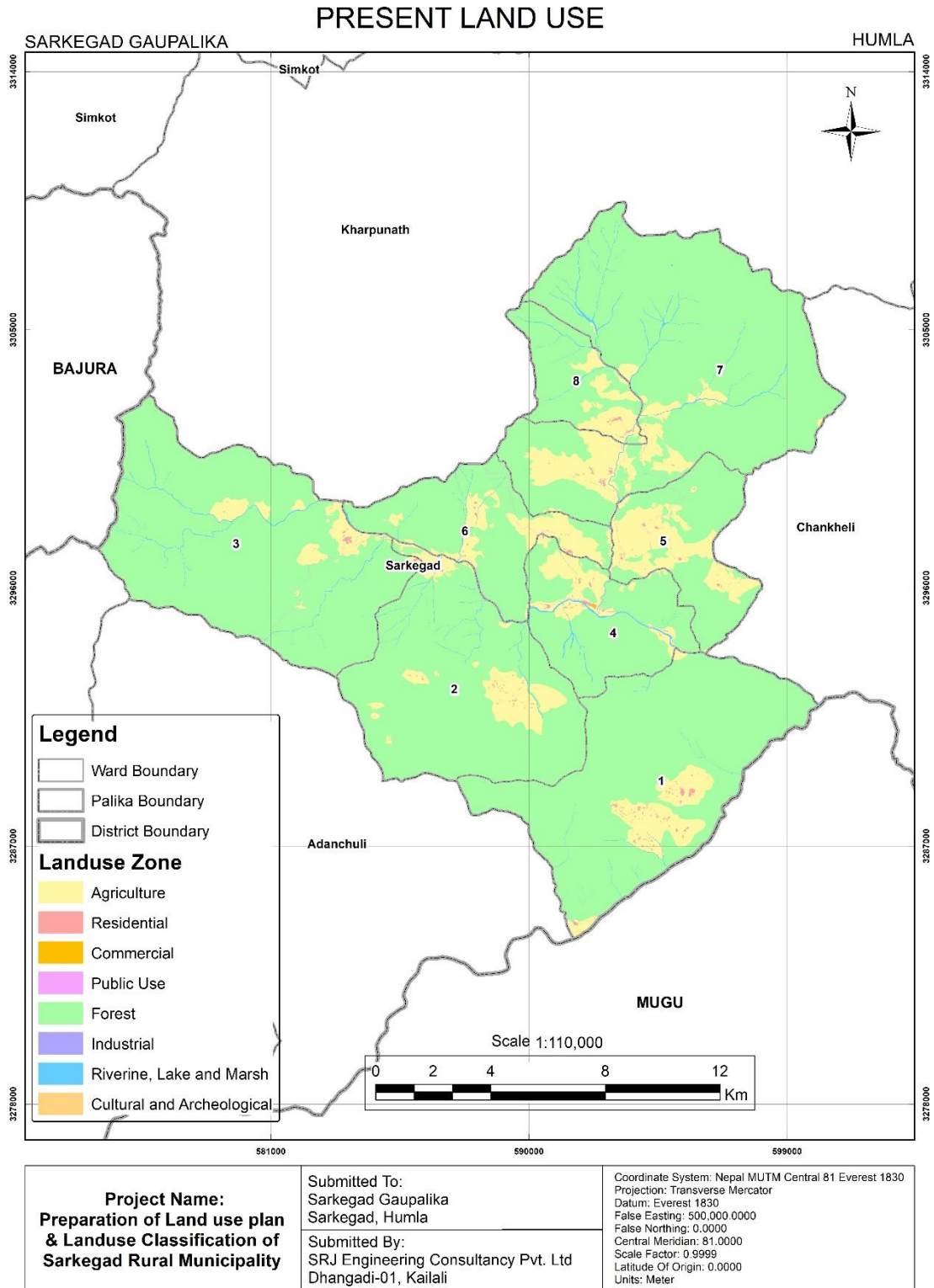
निर्वाह

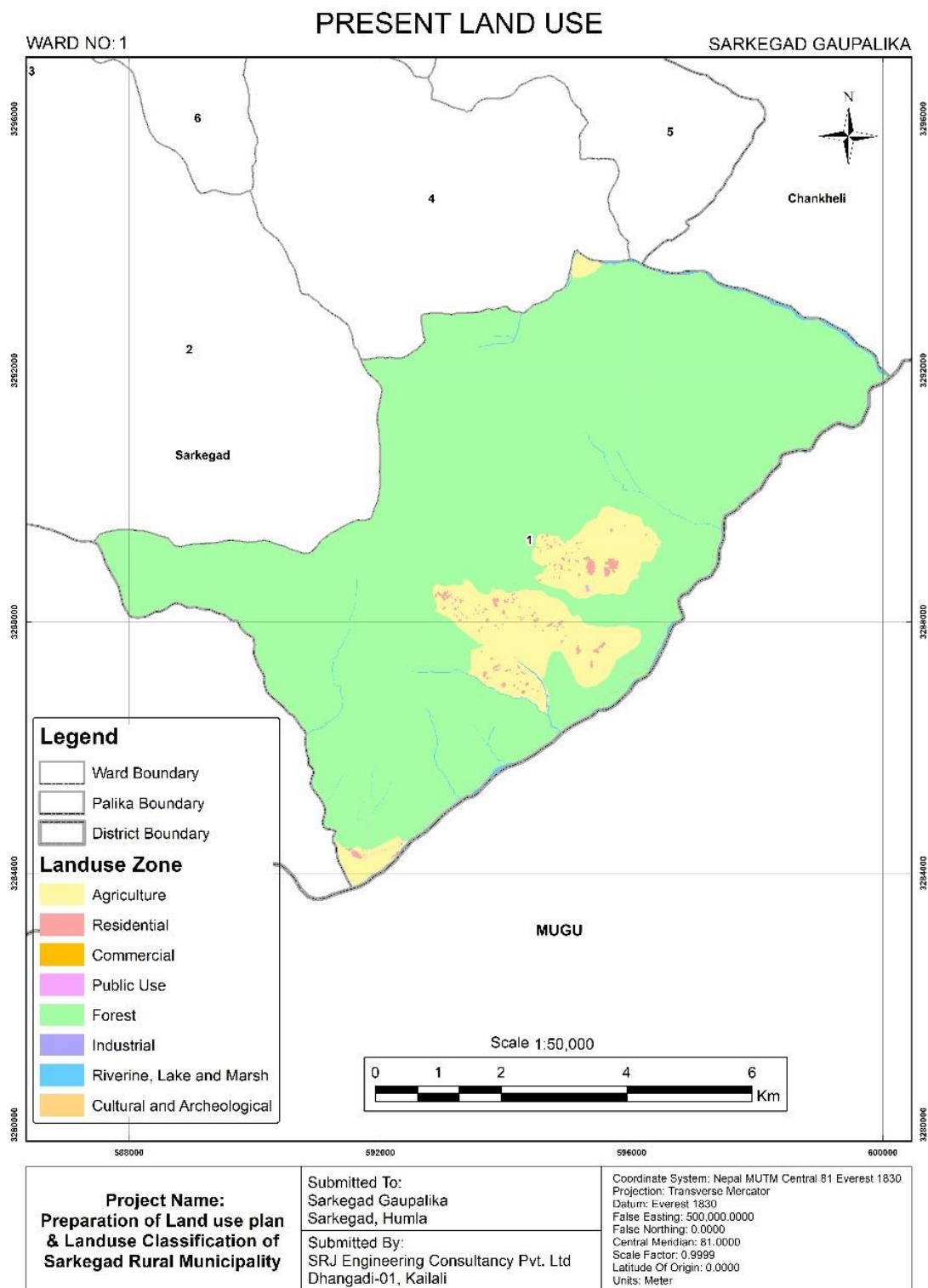
(क) प्रस्ताव नं० व को निम्नोक्त माहिती चलाकल चर्चा द्रावित
रोडिक्टोर्ट गाविस वडा नं० १, २, ३, ४ मा घर निर्माण गर्दै
वलोवास भएको स्थानलाई आवास क्षेत्र भनि वीथीकरण गर्ने
निर्णय सर्वसम्मतिबाट पारीत गरियो।

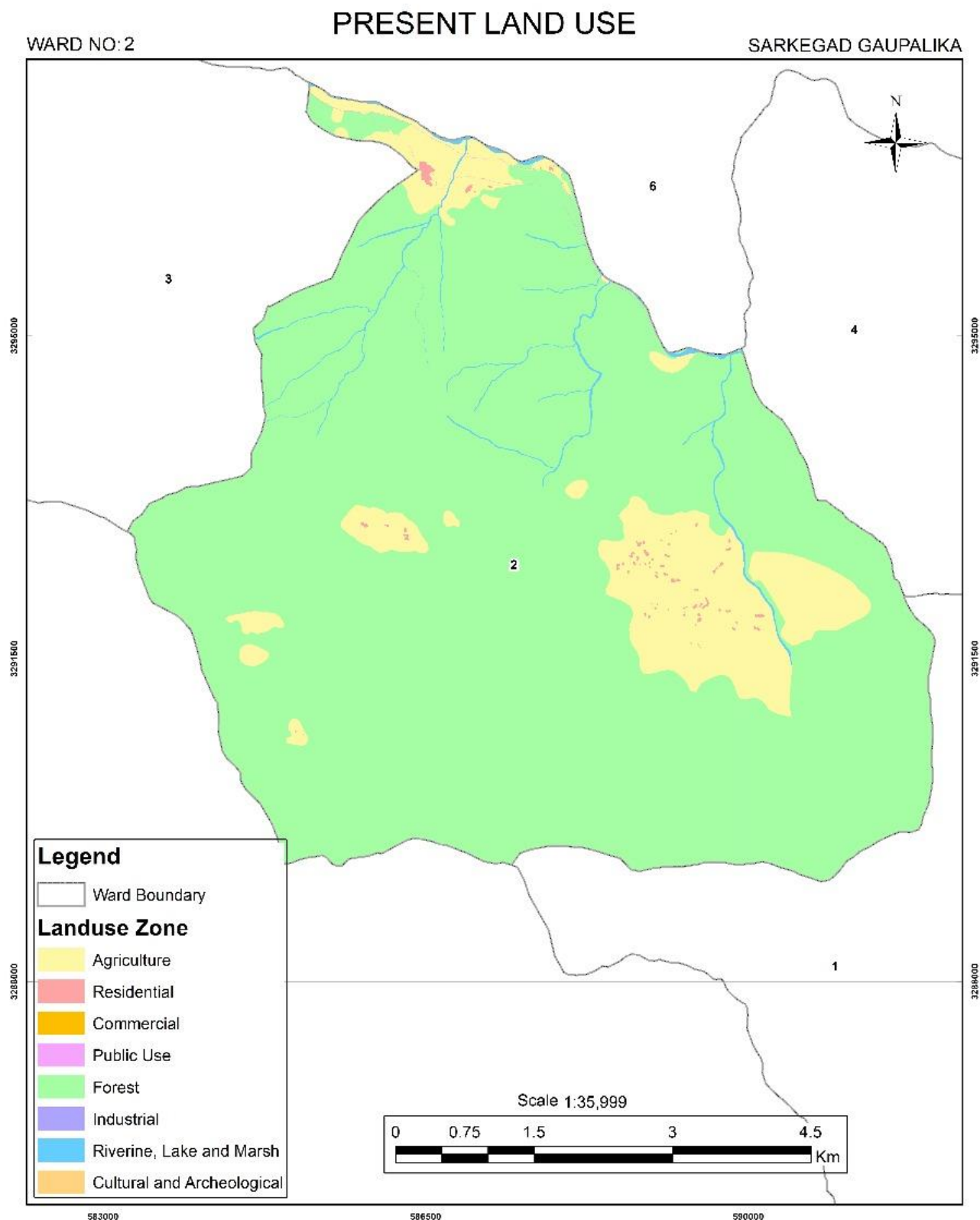
(२) सांख्यिक रेट्रिक्टो ग्रा. वि. स. वडा नं १, २, ३, ४ क्षेत्र
वन क्षेत्र सांस्कृतिक तथा पुरातत्त्वज्ञान क्षेत्र मयी गाला डाँडा
योगिनै क्षेत्र कहिने अन्य क्षेत्रमा छुट्टै क्षेत्र भनि क्षेत्र विभा
जन गर्न भनि निर्णय पासिर छारिने।

रंगसल रोकाया
वडा अध्यक्ष

अनुसूची-२: बर्तमान भू-उपयोग नक्सा

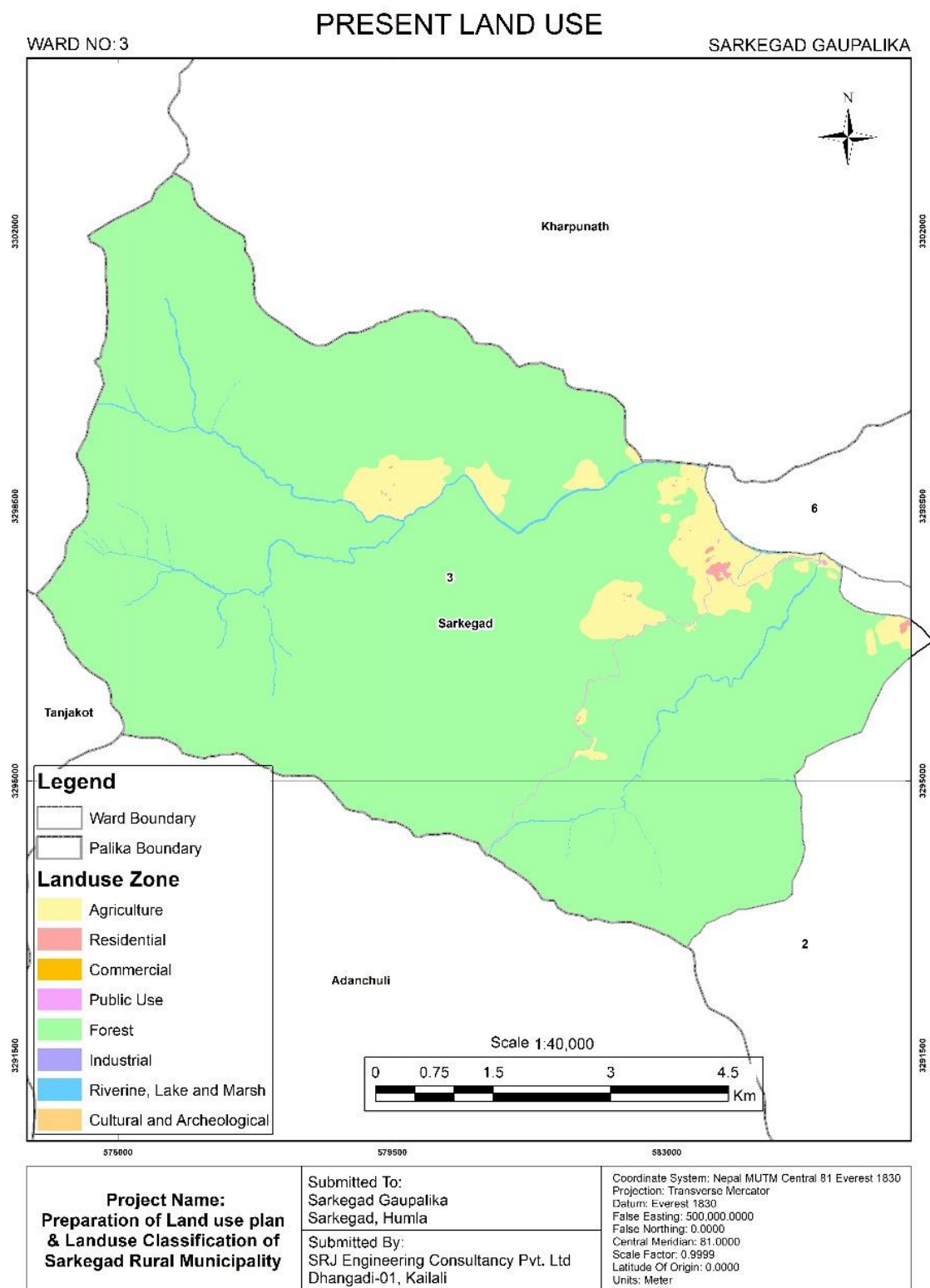

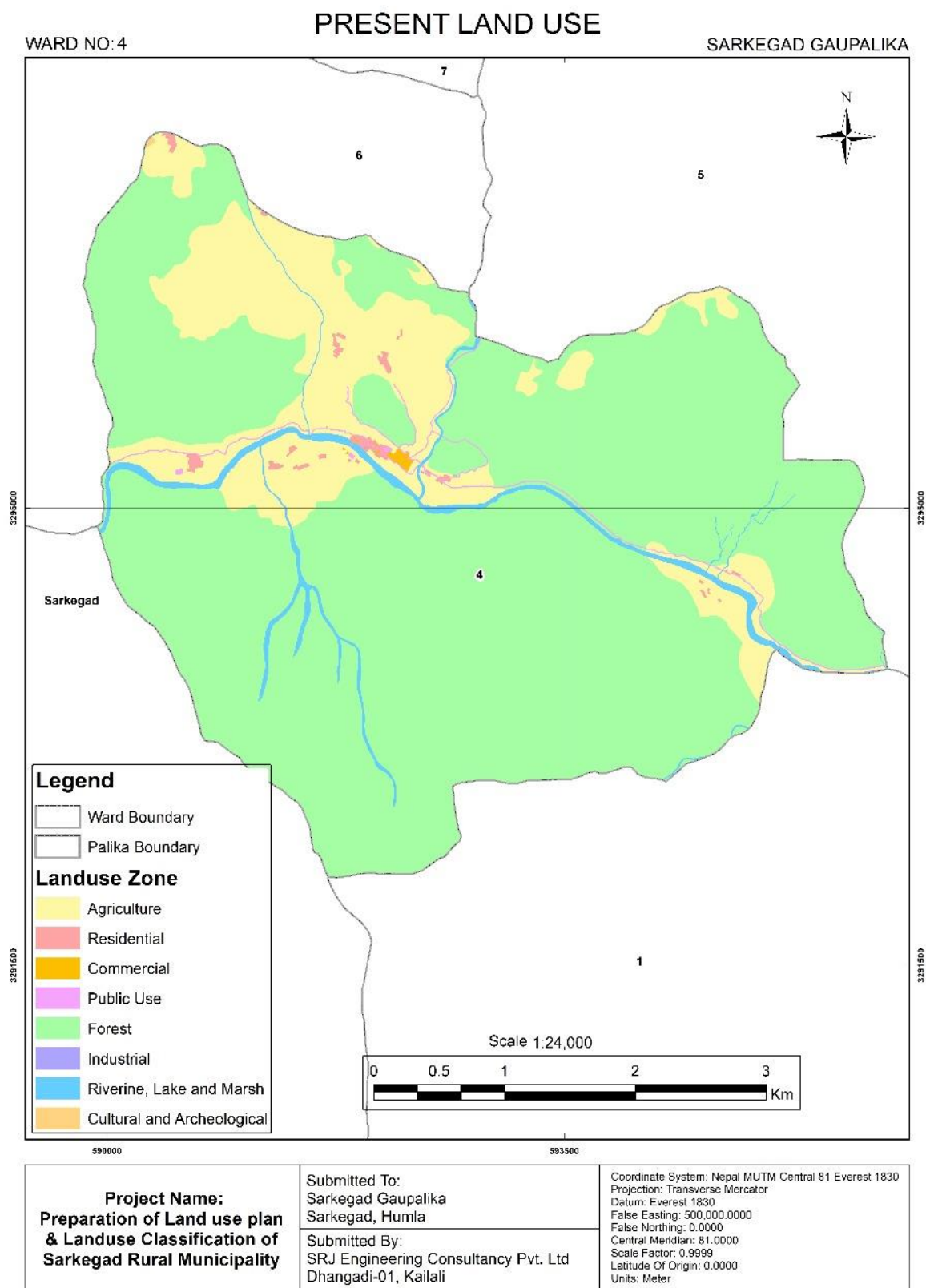
Project Name:
Preparation of Land use plan
& Landuse Classification of
Sarkegad Rural Municipality

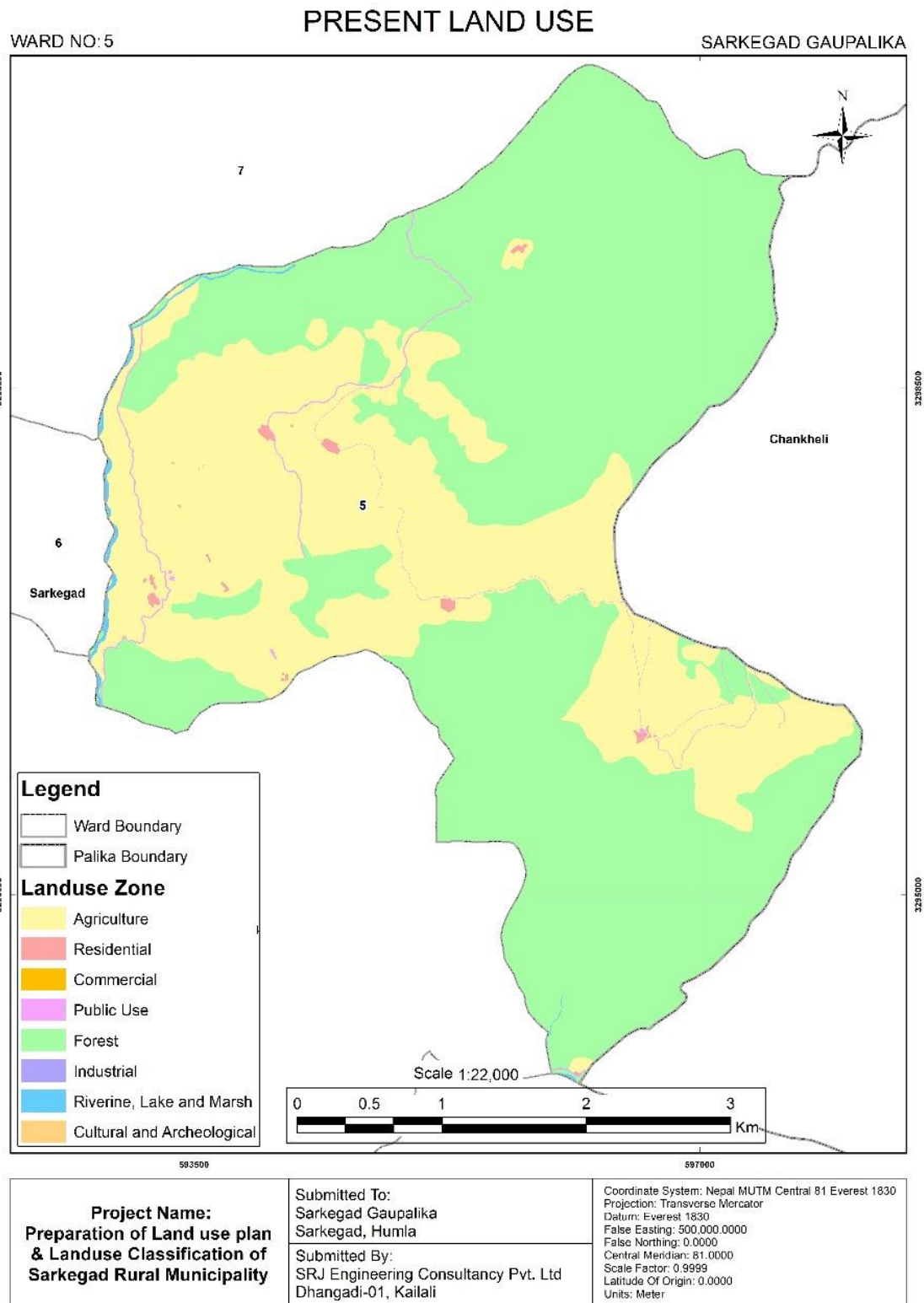
Submitted To:
Sarkegad Gaupalika
Sarkegad, Humla

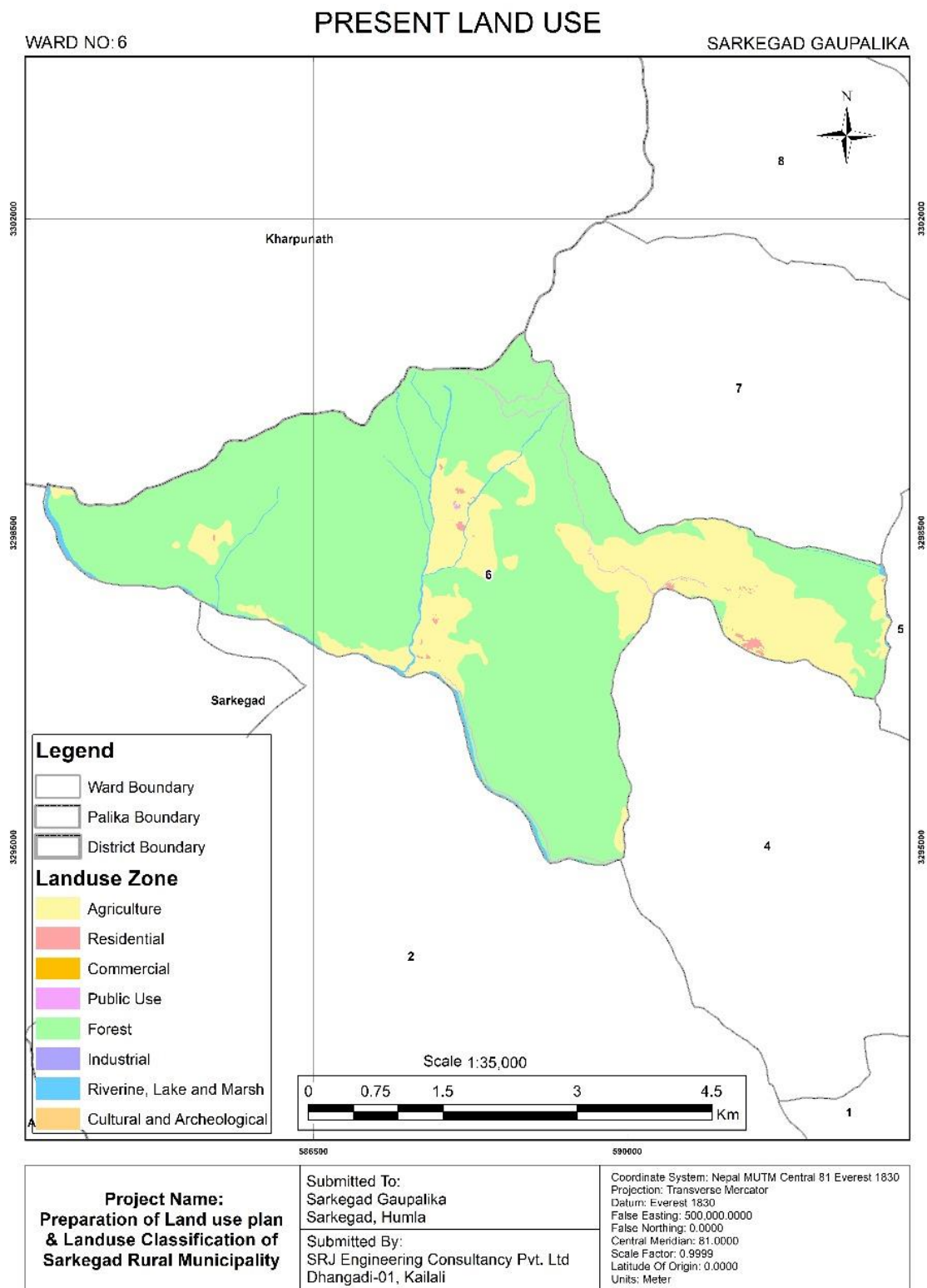
Submitted By:
SRJ Engineering Consultancy Pvt. Ltd
Dhangadi-01, Kailali

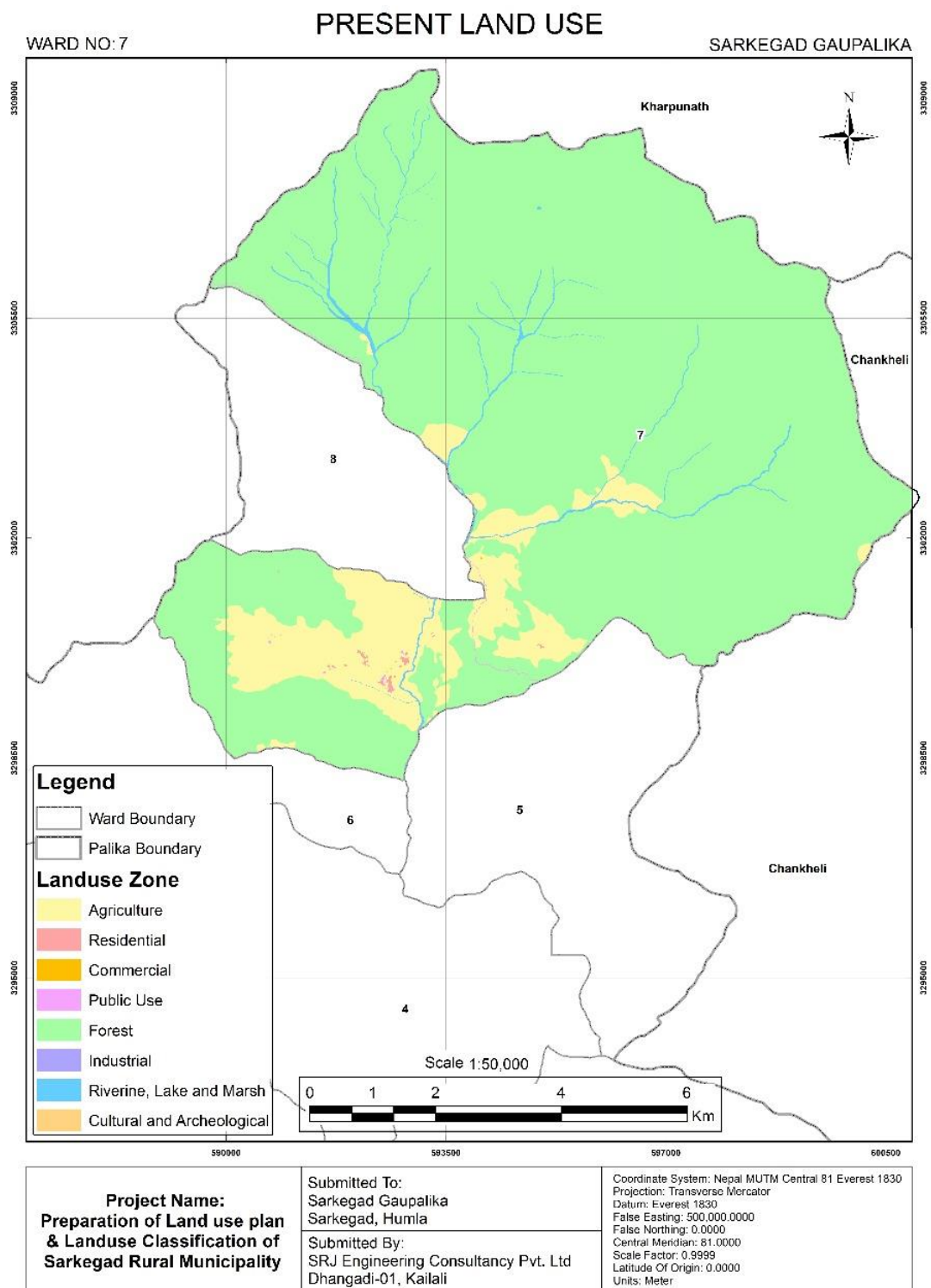
Coordinate System: Nepal MUTM Central 81 Everest 1830
Projection: Transverse Mercator
Datum: Everest 1830
False Easting: 500,000.0000
False Northing: 0.0000
Central Meridian: 81.0000
Scale Factor: 0.9999
Latitude Of Origin: 0.0000
Units: Meter

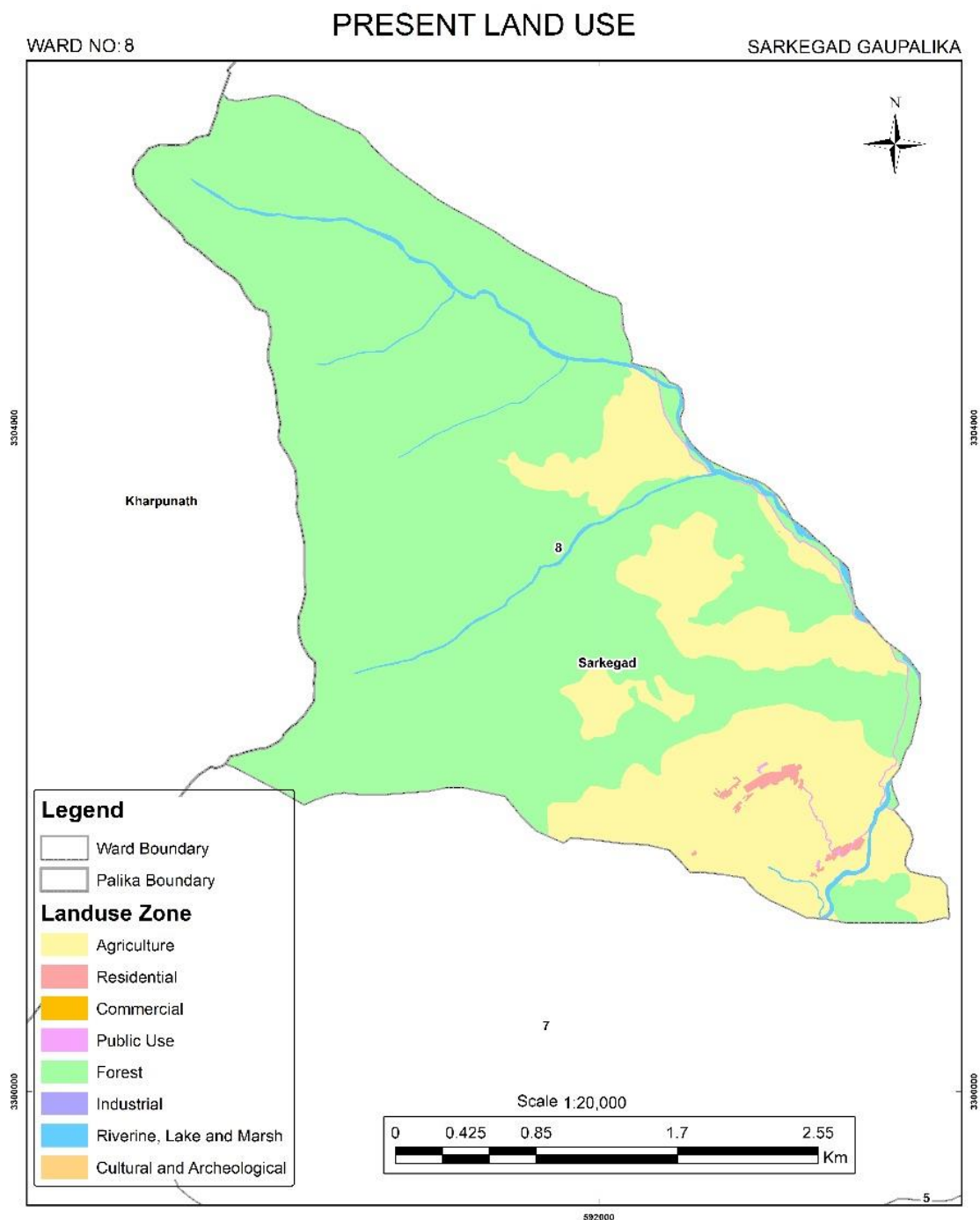

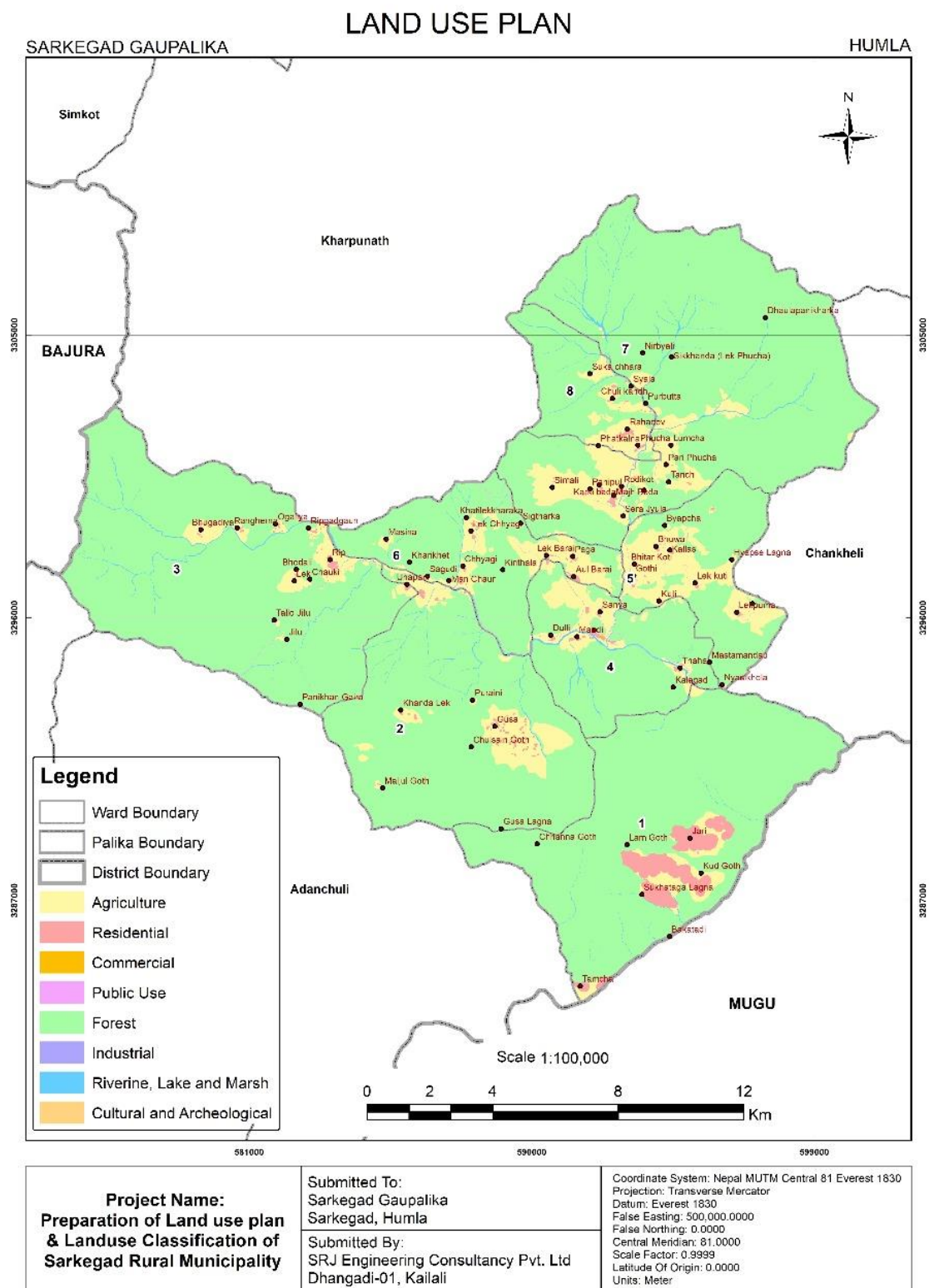

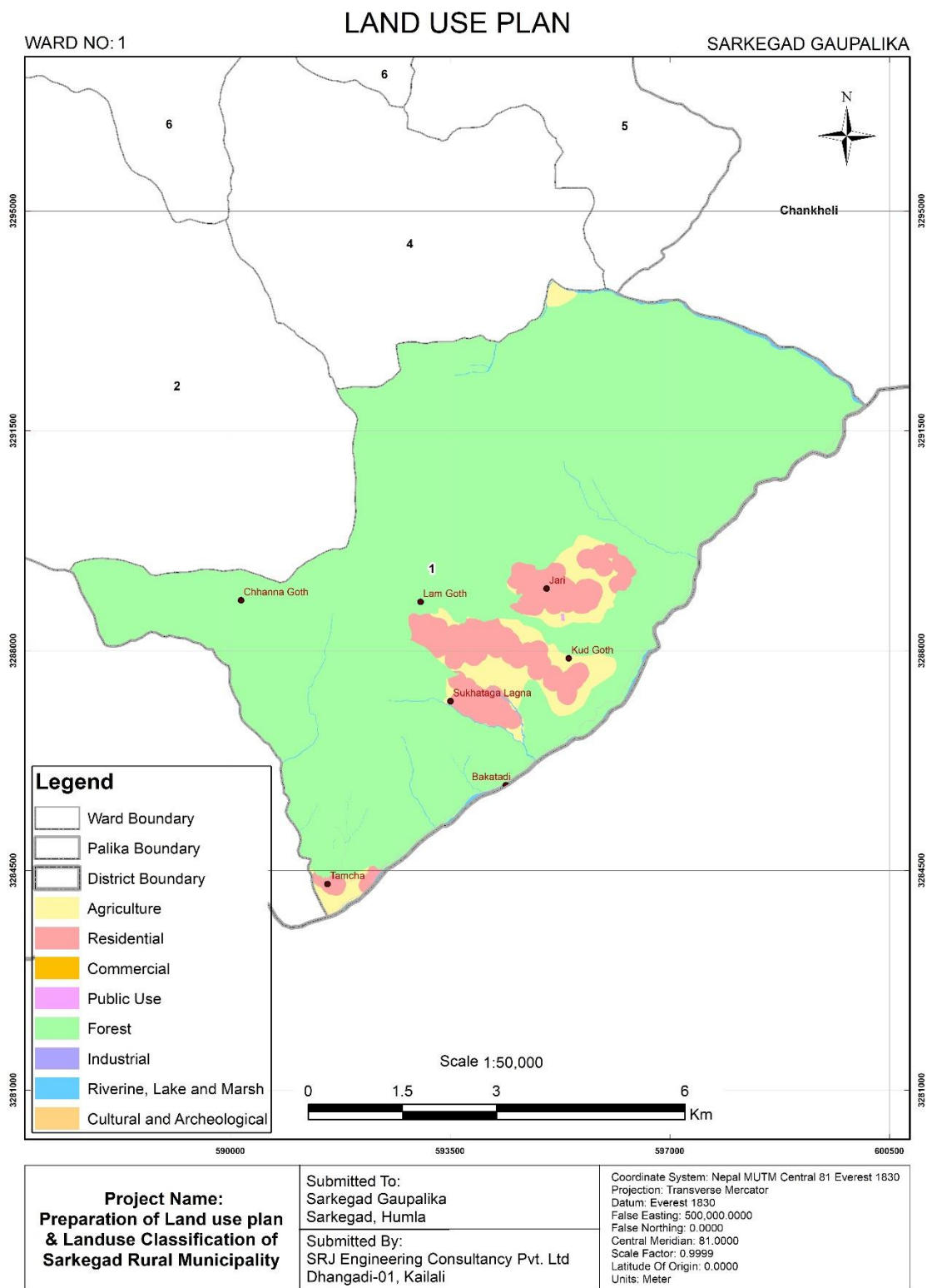

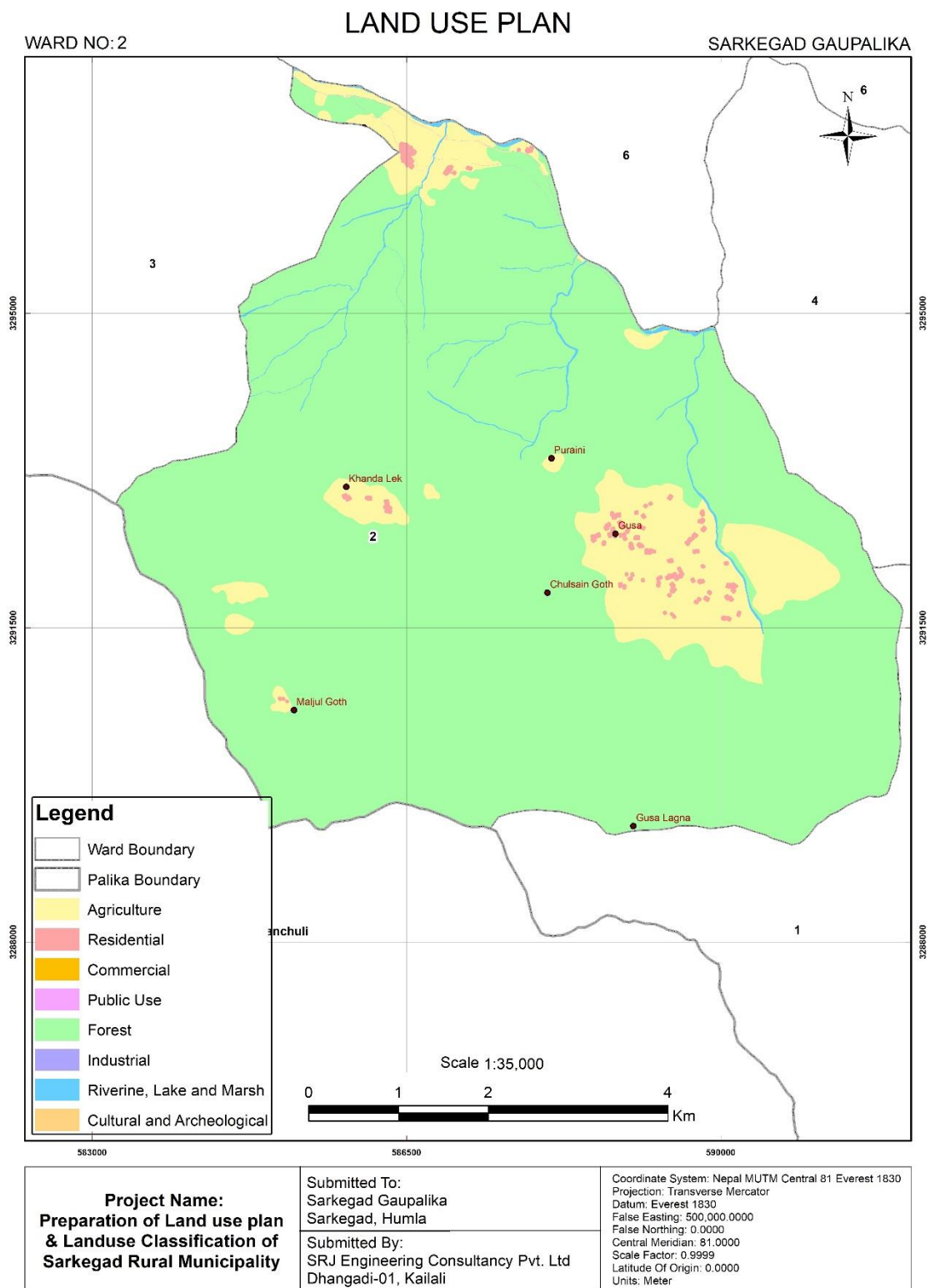

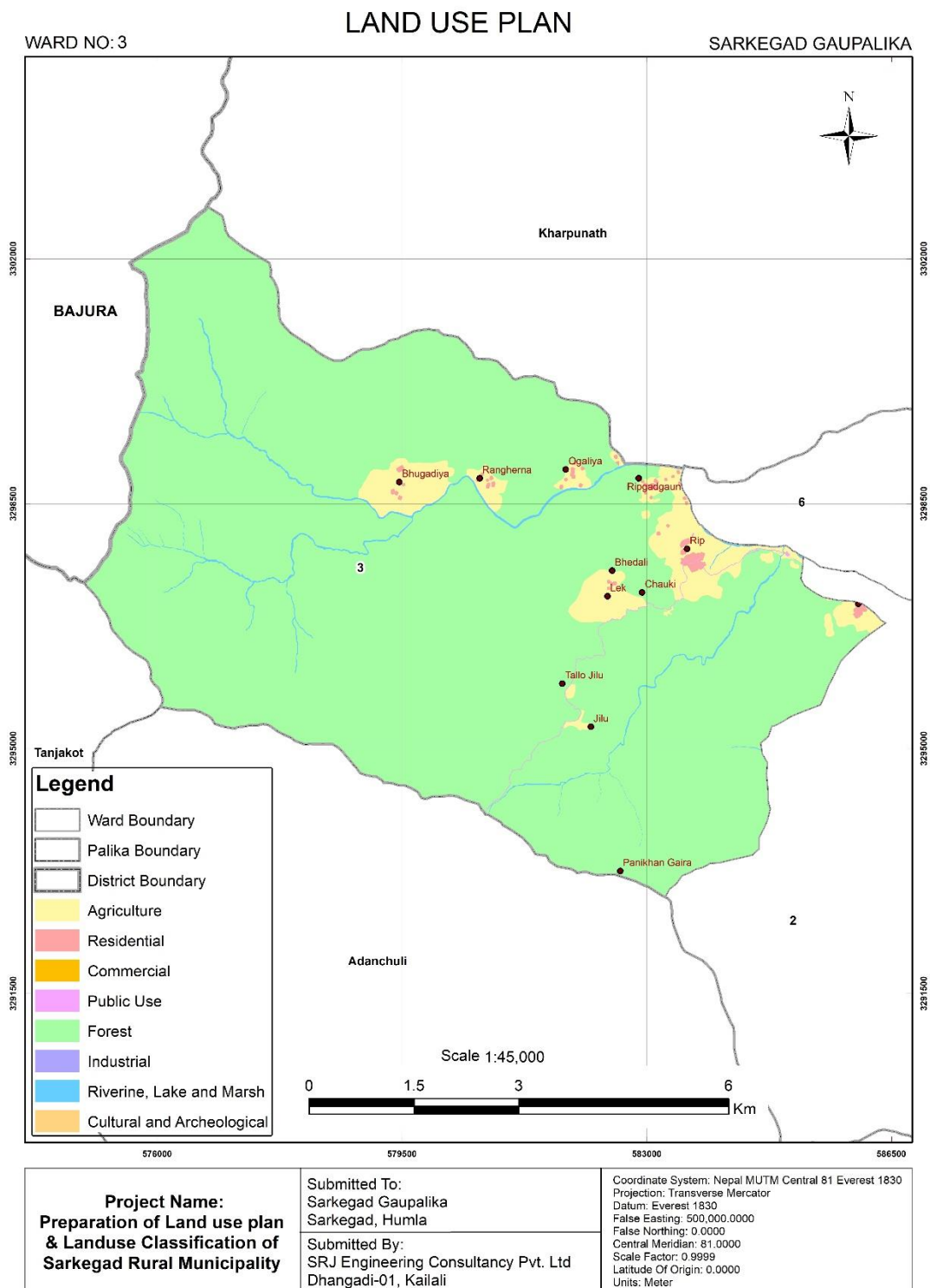
Project Name: Preparation of Land use plan & Landuse Classification of Sarkegad Rural Municipality	Submitted To: Sarkegad Gaupalika Sarkegad, Humla	Coordinate System: Nepal MUTM Central 81 Everest 1830 Projection: Transverse Mercator Datum: Everest 1830 False Easting: 500,000.0000 False Northing: 0.0000 Central Meridian: 81.0000 Scale Factor: 0.9999 Latitude Of Origin: 0.0000 Units: Meter
	Submitted By: SRJ Engineering Consultancy Pvt. Ltd Dhangadi-01, Kailali	

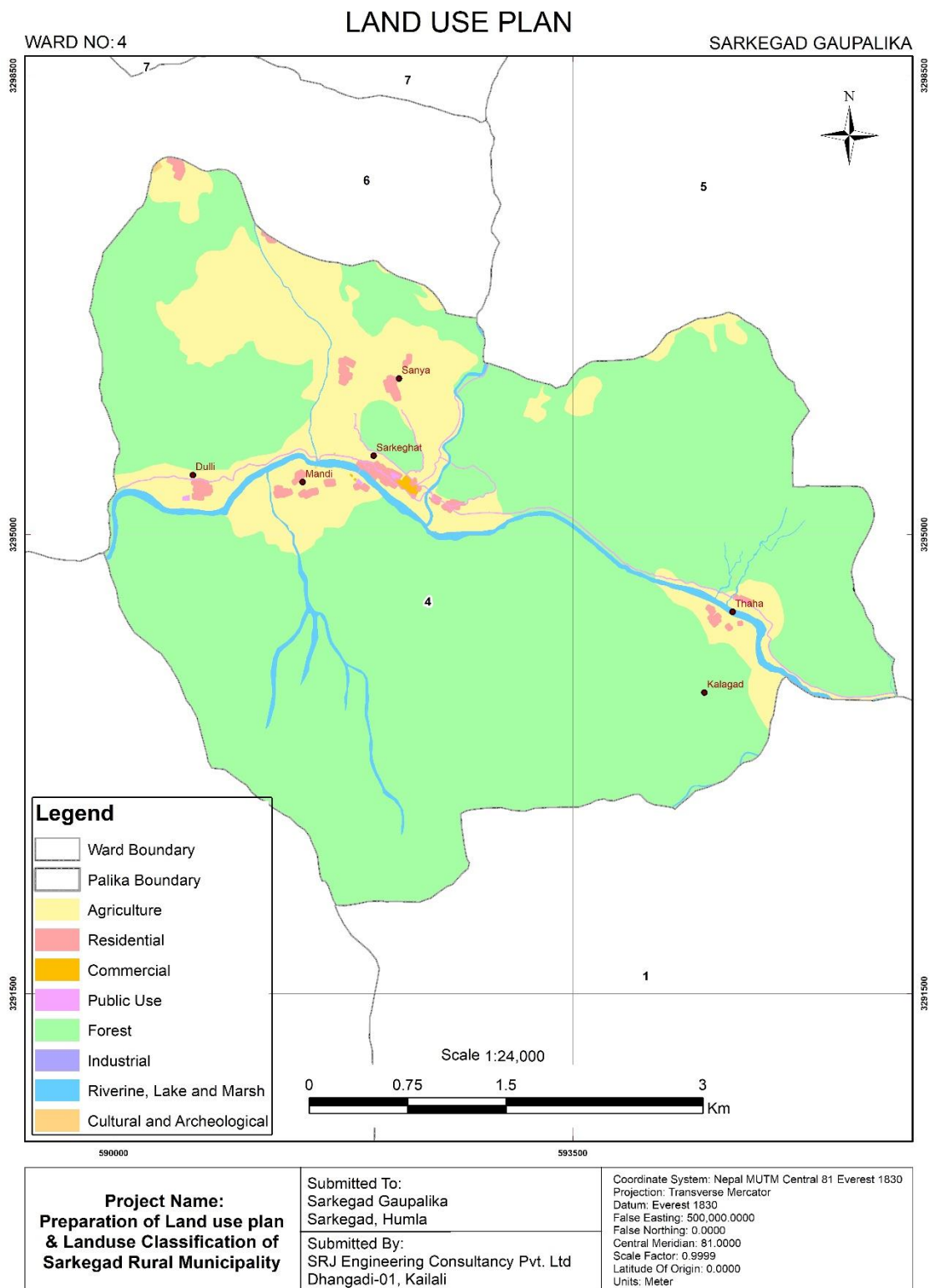
अनुसूची-३: भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा

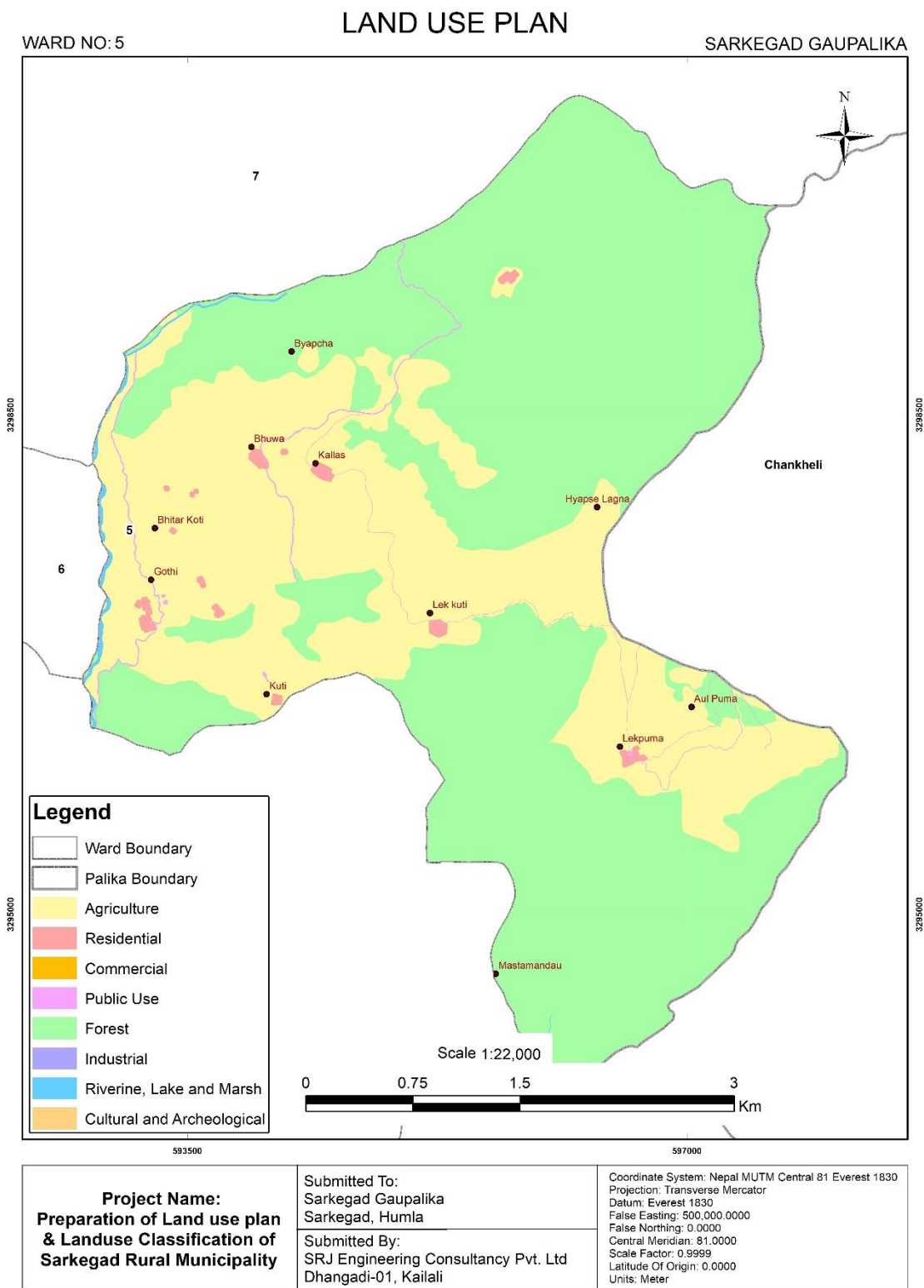

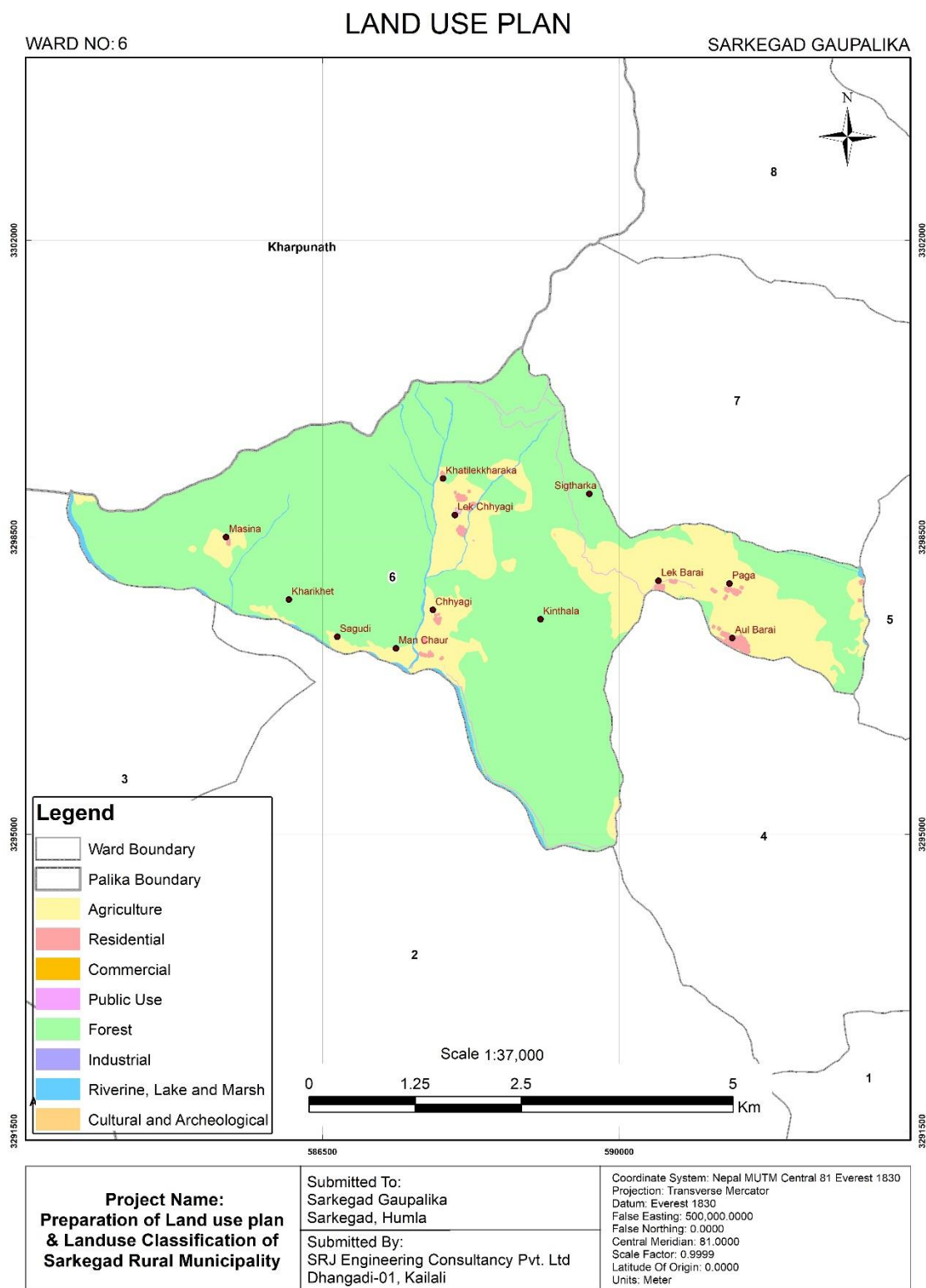

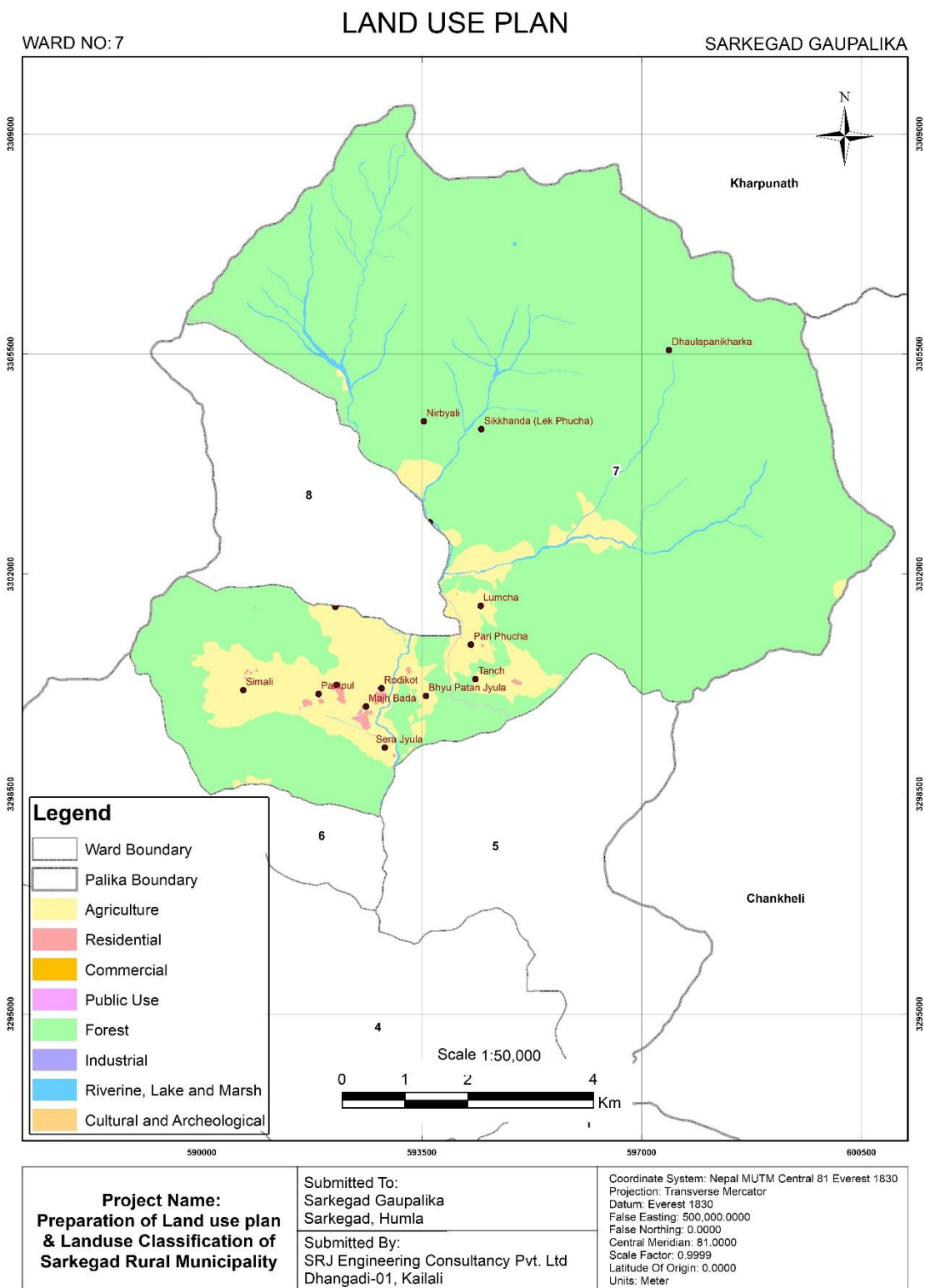

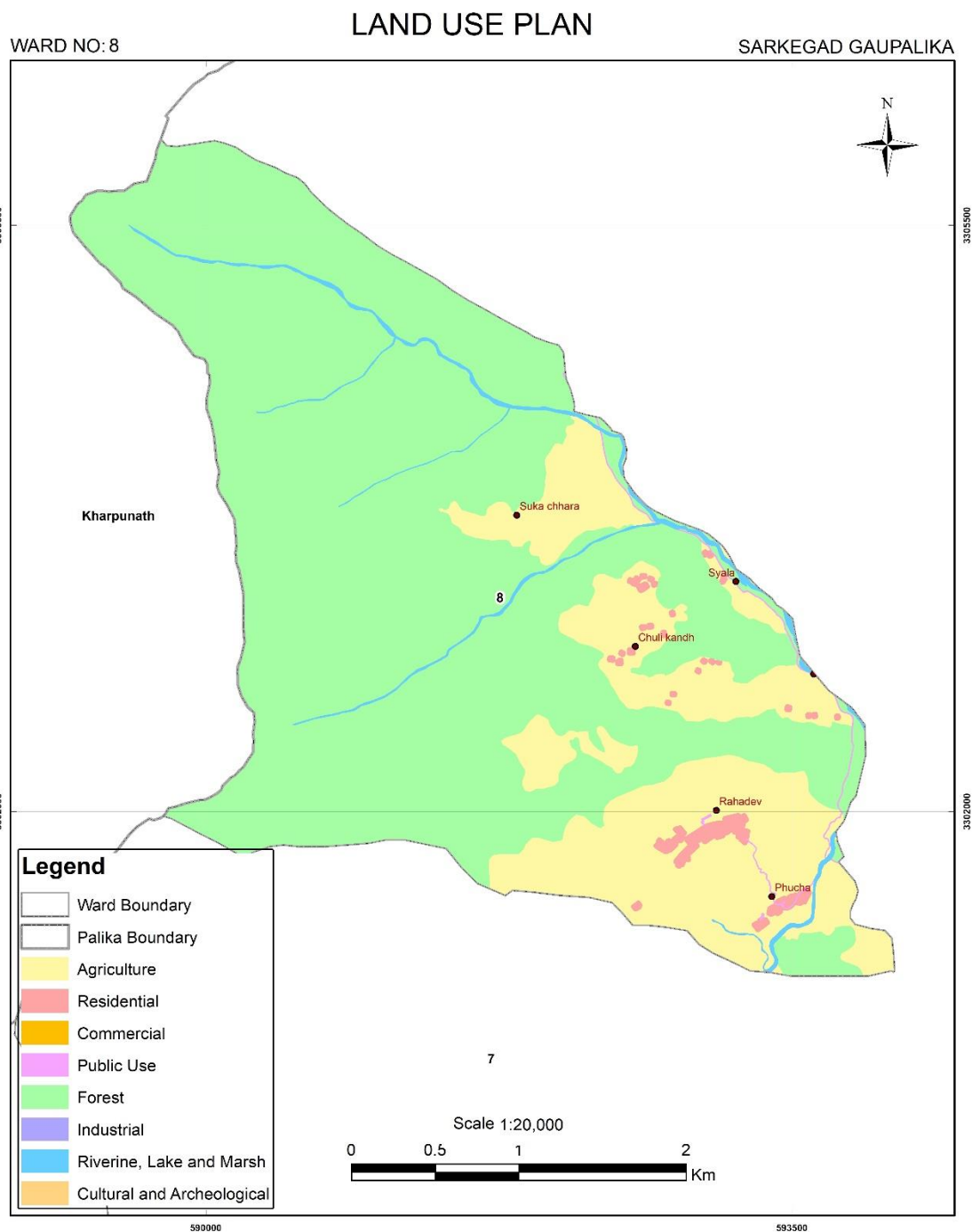

Project Name: Preparation of Land use plan & Landuse Classification of Sarkegad Rural Municipality	Submitted To: Sarkegad Gaupalika Sarkegad, Humla	Coordinate System: Nepal MUTM Central 81 Everest 1830 Projection: Transverse Mercator Datum: Everest 1830 False Easting: 500,000.0000 False Northing: 0.0000 Central Meridian: 81.0000 Scale Factor: 0.9999 Latitude Of Origin: 0.0000 Units: Meter
	Submitted By: SRJ Engineering Consultancy Pvt. Ltd Dhangadi-01, Kailali	